

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 20 września 2024 r.

Poz. 7657

UCHWAŁA NR V/26/2024 RADY MIEJSKIEJ W OPALENICY

z dnia 5 września 2024 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Opalenica

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.) oraz art. 8 ust. 1, art. 10, art. 11 i art. 13 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) uchwała się, co następuje:

§ 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Opalenica, w granicach określonych w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone w oparciu o Diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Opalenica.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Opalenicy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Opalenicy
(-) Olga Mazurek - Lipka

Załącznik do uchwały Nr V/26/2024
Rady Miejskiej w Opalenicy
z dnia 5 września 2024 r.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE OPALENICY

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA I GMINY OPALENICA
NA LATA 2024-2030**

WYKONAWCA

Ingenis Sp. z o. o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
KRS: 0000266306, NIP 781-17-97-214
www.ingenis.pl

OPALENICA

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
2.	DEFINICJE KLUCZOWYCH POJĘĆ	5
3.	METODOLOGIA PROCESU OPRACOWANIA DOKUMENTU	6
3.1	ANALIZA DANYCH ZASTANYCH (DESK RESEARCH).....	7
3.3	ANALIZA WSKAŹNIKOWA	8
3.4	SYNTETYCZNY WSKAŹNIK PERKALA	8
3.5	DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH	9
3.6	DELIMITACJA OBSZARÓW REWITALIZACJI	11
4.	OGÓLNA DIAGNOZA GMINY OPALENICY	12
4.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA	12
4.2	OBSZAR SPOŁECZNY	14
4.2.1	DEMOGRAFIA	14
4.2.2	RYNEK PRACY	21
4.2.3	BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE	29
4.2.4	EDUKACJA	31
4.2.5	SPORT I REKREACJA	36
4.2.6	UCZESTNICTWO W ŻYCIU PUBLICZNYM	38
4.2.7	KULTURA	43
4.2.8	TURYSTYKA	47
4.2.9	POMOC SPOŁECZNA	49
4.2.10	POLITYKA SENIORALNA	52
4.2.11	ZASIĘG SIECI ŚWIATŁOWODOWEJ	54
4.3	OBSZAR GOSPODARCZY	55
4.4	OBSZAR ŚRODOWISKOWY	66
4.4.1	STAN POWIETRZA	66
4.4.2	TERENY ZIELONE	75
4.4.3	RZEKI, JEZIORA I INNE ZBIORNIKI WODNE.....	80
4.4.4	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI – ZANIECZYSZCZENIE GRUNTÓW	82
4.4.5	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	85
4.4.6	GOSPODARKA ODPADAMI	93
4.5	OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY	97
4.5.1	PLANOWANIE PRZESTRZENNE	97
4.5.2	DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	102

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

4.5.3 DROGI.....	109
4.6 OBSZAR TECHNICZNY	112
4.6.1 ZABYTKI	112
4.6.2 ZASOBY MIESZKANIOWE	115
4.6.3 PODSTAWOWA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	119
5. ANALIZA WSKAŹNIKOWA	124
5.1 OBSZAR SPOŁECZNY	126
5.2 OBSZAR GOSPODARCZY	131
5.3 OBSZAR ŚRODOWISKOWY	133
5.4 OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY	136
5.5 OBSZAR TECHNICZNY	138
6. OBSZAR ZDEGRADOWANY	141
7. OBSZAR REWITALIZACJI	145
7.1 ANALIZA WSKAŹNIKOWA NA POZIOMIE ULIC	145
7.1.1 OBSZAR SPOŁECZNY	145
7.1.2 OBSZAR GOSPODARCZY.....	148
7.1.3 OBSZAR ŚRODOWISKOWY	151
7.1.4 OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY	153
7.1.5 OBSZAR TECHNICZNY	156
7.2 WYZNACZONY OBSZAR REWITALIZACJI	159

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**1. WPROWADZENIE**

Władze Miasta i Gminy Opalenica dostrzegając problem degradacji części tkanki miejskiej, w połączeniu z występującymi niepokojącymi i negatywnymi zjawiskami o charakterze społeczno-gospodarczym, w perspektywie możliwości pozyskania zewnętrznych krajowych środków pomocowych, jak również środków pochodzących z Unii Europejskiej na realizację projektów rewitalizacyjnych, **podjęły decyzję o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Opalenica na lata 2024-2030.**

Przedmiotowy dokument stanowi diagnozę zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na terenie Opalenicy, niezbędną do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Jest to pierwszy krok konieczny do sporządzenia przyszłego Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Opalenica na lata 2024-2030 (dalej jako GPR lub Program Rewitalizacji). Przeprowadzona diagnoza pozwoliła wyznaczyć obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji oraz ich zasięg przestrzenny, a także wskazać przyczyny degradacji tego obszaru. W dokumencie przedstawiano również charakterystykę sytuacji na obszarze objętym diagnozą, w tym czynniki i zjawiska kryzysowe. Wynik diagnozy będzie stanowić również podstawę do sformułowania celów Programu Rewitalizacji i identyfikacji projektów rewitalizacyjnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (*dalej jako UOR*) **przeprowadzona analiza dotyczyła pięciu kluczowych obszarów: społecznego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego, gospodarczego i środowiskowego.** W opracowaniu zaprezentowano również definicje kluczowych pojęć tj. obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, stan kryzysowy oraz jego charakterystyka.

W dokumencie przedstawiono zastosowane podczas diagnozy metody badawcze oraz dokonano precyzyjnego wyjaśnienia zastosowanych wskaźników w celu ułatwienia interpretacji wyników diagnozy.

Zaprezentowano charakterystykę Miasta i Gminy Opalenica w oparciu o Bank Danych Lokalnych prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny (dalej jako BDL GUS), bazę internetową REGON, dane Monitora Rozwoju Lokalnego, dane źródłowe i informacje przekazane przez Urząd Miejski w Opalenicy.

Dokonano precyzyjnego wyznaczenia wymienionych obszarów przy wykorzystaniu metody kartograficznej. Zamieszczone mapy obszarów zdegradowanych szczegółowo przedstawiają wyznaczone obszary, które mają zostać objęte procesem rewitalizacji.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**2. DEFINICJE KLUCZOWYCH POJĘĆ**

Według UOR „obszar zdegradowany” to obszar gminy znajdujący się w **stanie kryzysowym** z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Na obszarze tym musi wystąpić co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności: niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw lub;
- 2) środowiskowych – w szczególności: przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub;
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, lub;
- 4) technicznych – w szczególności: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako „obszar rewitalizacji”.

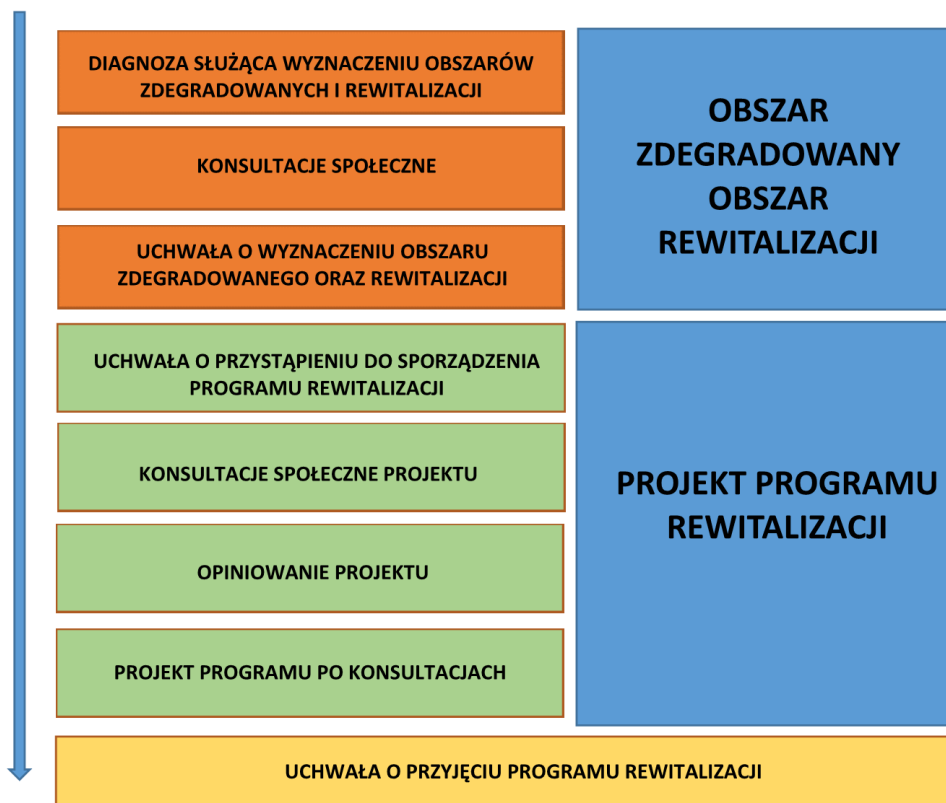
Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

3. METODOLOGIA PROCESU OPRACOWANIA DOKUMENTU

Koncepcja metodologiczna, zastosowana w trakcie opracowywania Programu Rewitalizacji, uwzględniła kluczowy model ekspercko-partycypacyjny, polegający na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad GPR, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za opracowanie dokumentu. Na poniższym diagramie przedstawiono proces opracowywania Programu Rewitalizacji.

Wykres 1. Proces opracowania Programu Rewitalizacji w oparciu o UOR

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie UOR

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem o charakterze strategicznym, w ramach którego Opalenica skutecznie prowadzi działania rewitalizacyjne.

3.1 ANALIZA DANYCH ZASTANYCH (DESK RESEARCH)

Pierwszy etap zasadniczej analizy przestrzenno-problemowej Miasta i Gminy Opalenica dokonanej na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszarów rewitalizacji, stanowiła analiza danych zastanych (desk research).

W ogólnym zastosowaniu technika ta polega na zgromadzeniu, selekcji i analizie istniejących dokumentów oraz dostępnych danych statystycznych niewymagających realizacji terenowych badań empirycznych w celu ich wywołania. W przypadku prac nad dokumentem wykorzystane zostały zasoby BDL GUS, Bazy REGON, KRS i CEIDG oraz dane Monitora Rozwoju Lokalnego.

BDL GUS gromadzi i systematycznie uzupełnia informacje statystyczne o poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego, zapewnia stały, przyjazny dla korzystających, dostęp do aktualnych informacji statystycznych, umożliwia prowadzenie wielowymiarowych analiz statystycznych w układach regionalnych i lokalnych. Dlatego BDL GUS często wykorzystywany jest jako źródło danych służących do opracowań programów rozwojowych na szczeblu lokalnym i regionalnym, stanowiąc zbiór niezbędnych informacji zarówno do opracowania, jak i oceny stopnia realizacji tych programów.

Informacje były przetwarzane pod kątem pięciu obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego. Analiza danych umożliwiła wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. W celu uchwycenia dynamiki charakterystycznej dla badanych zjawisk, analiza każdego z nich opiera się na tabelarycznym zestawieniu danych obejmujących lata 2018-2020. Dzięki ich zastosowaniu stworzony został ogólny obraz Miasta i Gminy Opalenica stanowiący dogodny punkt wyjścia dla kolejnych pogłębionych analiz.

3.2 ANALIZA KARTOGRAFICZNA

Kolejnym etapem diagnozy była analiza kartograficzna, która jest techniką umożliwiającą analizę przestrzenną wybranego obszaru, w tym przypadku obszaru Opalenicy, dzięki wykorzystaniu zobrażeń kartograficznych w postaci map. Technika ta pozwala również na prezentowanie za pomocą diagramów zjawisk w przestrzeni, których rozmiary są odmienne dla poszczególnych wielkości zjawiska. W niniejszym opracowaniu analiza kartograficzna umożliwiła precyzyjne i jednoznaczne wskazanie obszarów, które należy poddać interwencji.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

3.3 ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Kolejny etap zasadniczej analizy przestrzenno-problemowej Miasta i Gminy Opalenica stanowiła analiza wskaźnikowa opierająca się na wykorzystaniu danych statystycznych będących w dyspozycji Urzędu Miejskiego w Opalenicy oraz pozostałych jednostek miejskich. m.in.: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także innych jednostek: Komendy Miejskiej Policji.

Prowadzone analizy obejmowały swoim zakresem pięć obszarów: społeczny, gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny oraz techniczny. Dla każdego z obszarów dokonano selekcji zestawu wskaźników (Tabela 1 Lista wskaźników). UOR nie definiuje jednolitego i zamkniętego zestawu wskaźników, które miałyby stanowić podstawę diagnozy. Tym samym każdorazowo należy dokonać indywidualnej selekcji najbardziej obiektywnych i wiarygodnych wskaźników, uwzględniających specyfikę danej jednostki samorządu terytorialnego i najlepiej ją charakteryzujących. Dlatego w przypadku diagnozy problemowej Miasta i Gminy Opalenicy dokonano doboru 29 wskaźników, kierując się przekonaniem, iż analiza ich wartości pozwoli na właściwe uchwycenie specyfiki sytuacji rozwojowej poszczególnych części Gminy, a tym samym jednoznaczna delimitację obszarów wymagających wsparcia.

Dla zachowania ciągłości diagnozy dane podlegające analizie wskaźnikowej dotyczyły głównie roku 2021 r. W niektórych przypadkach, ze względu na sposób uzyskiwania danych, wykorzystano dane za okres kilkuletni lub dane z 2022 roku. Istotny jest również fakt, iż selekcja wskaźników opierała się na doborze danych, które stanowią uzupełnienie dokonanej uprzednio analizy danych zastanych z BDL GUS, dając tym samym szansę na pogłębienie całościowej diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i wyznaczonych w jego obrębie obszarów rewitalizacji. Jednocześnie należy zaznaczyć, że dokonując porównania danych pochodzących z zasobów BDL GUS z danymi Urzędu Miejskiego w Opalenicy wykorzystanymi w analizie wskaźnikowej, wystąpić mogą różnice w wartościach niektórych danych, co jest nieuniknione ze względu na odmienny czas ich agregacji statystycznej oraz sposobu pozyskania danych. Możliwe rozbieżności danych występują jednak na poziomie, który nie zaburza i nie ogranicza możliwości analitycznych i komparatywnych w tym zakresie.

3.4 SYNTETYCZNY WSKAŹNIK PERKALA

Do określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykorzystano metodę Perkala. Syntetyczny wskaźnik Perkala to jedna z metod porządkowania liniowego. Metoda ta charakteryzuje się układaniem obiektów w kolejności, co pozwala porównywać badane obiekty i hierarchizować je względem siebie. Syntetyczny wskaźnik Perkala daje możliwość zestawiania każdego pojedynczego miernika przy jednoczesnym otrzymaniu całościowego wskaźnika oceny społeczno-gospodarczej. Wyższa wartość wskaźnika syntetycznego obrazuje stan kryzysowy w jednostce analitycznej.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Obliczenie syntetycznego wskaźnika Perkala, poprzedzone zostało standaryzacją. Wskaźniki dobrane w trakcie pierwszej fazy tworzenia diagnozy (dane pozyskane od instytucji/organizacji) poddane zostały procesom standaryzacyjnym, które należą do jednego z rodzajów normalizacji. Zabieg ten na zmiennych statystycznych pozwala na osiągnięcie optymalnego uporządkowania oraz zmniejszenia zróżnicowania w danym obszarze.

W procesie standaryzacji danych użyto następujących wzorów:

Standaryzacja dla stymulant – wskaźniki, dla których wyższa wartość oznacza obszar zdegradowany:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i(x_{ij})}{\max_i(x_{ij}) - \min_i(x_{ij})}, \quad (i = 1, \dots, n; j = 1, \dots, m)$$

Standaryzacja dla destymulant – wskaźniki, dla których niższa wartość oznacza obszar zdegradowany:

$$z_{ij} = \frac{\max_i(x_{ij}) - x_{ij}}{\max_i(x_{ij}) - \min_i(x_{ij})}, \quad (i = 1, \dots, n; j = 1, \dots, m)$$

z_{ij} – wartość zestandaryzowana cechy j dla sołectwa/miasta Wysoka i ,

x_{ij} – wartość cechy j w badanej jednostce przestrzennej i ,

Na podstawie zestandaryzowanych danych możliwe było obliczenie syntetycznych wskaźników w każdym z badanych obszarów. Poniżej zaprezentowano wzór na wskaźnik syntetyczny Perkala:

$$P_i = \frac{1}{m} \sum_{j=1}^m z_{ij}$$

P_i – wskaźnik Perkala dla i – tego obszaru,

z_{ij} – wartość zestandaryzowanej cechy j dla jednostki przestrzennej i ,

m – liczba cech wchodzących w skład wskaźnika syntetycznego,

j – numer wskaźnika w i – tej jednostce przestrzennej.

3.5 DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Delimitacji obszarów zdegradowanych dokonano przy uwzględnieniu podziału terytorialnego Miasta i Gminy Opalenica na jednostki analityczne. Analizie poddano osiemnaście następujących jednostek analitycznych:

- MIASTO OPALENICA
- BUKOWIEC STARY
- DAKOWY MOKRE
- JASTRZĘBNIKI
- KOPANKI
- KOZŁOWO

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

- ŁAGWY
- ŁĘCZYCE
- NIEGOLEWO
- PORAŻYN
- PORAŻYN-TARTAK
- RUDNIKI
- SIELINKO
- TERESPOTOCKIE
- TROSZCZYN
- URBANOWO
- UŚCIĘCICE
- WOJNOWICE

Dla każdego z pięciu obszarów (społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego oraz technicznego) wartością referencyjną będzie średnia wartość wskaźnika dla gminy Opalenica. We wszystkich jednostkach analitycznych posługiwano się stymulantą oraz destymulantą.

Stymulanta to dodatnia korelacja ze zmienną objaśnianą; wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do wzrostu zmiennej objaśnianej, gdzie w naszym przypadku im wyższa wartość tym gorzej – tzw. kumulacja negatywnych zjawisk.

Natomiast destymulanta to ujemna korelacja ze zmienną objaśnianą; wzrost wartości zmiennej objaśniającej prowadzi do spadku zmiennej objaśnianej, gdzie w naszym przypadku, im mniejsza wartość tym gorzej – tzw. kumulacja negatywnych zjawisk.

W tabeli przedstawiono zbiorczą listę wskaźników, które zostały zastosowane w przeprowadzonej diagnozie i umożliwiły wyznaczenie obszaru zdegradowanego.

Tabela 1. Lista wskaźników

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW
3	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW
4	LICZBA DZIECI W WIEKU 0-3 NA 100 MIESZKAŃCÓW
5	LICZBA POMNIKÓW PRZYRODY NA 100 MIESZKAŃCÓW
6	LICZBA ADRESÓW NIE PODŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI
7	LICZBA LOKALI KOMUNALNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW
8	LICZBA PRZEDSZKOLI NA 100 MIESZKAŃCÓW
9	LICZBA ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**3.6. DELIMITACJA OBSZARÓW REWITALIZACJI**

Obszar rewitalizacji został wyznaczony na obszarach zdegradowanych, gdzie nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych. Wyznaczenie obszarów rewitalizacji oparte zostało na analizie desk research oraz analizie wskaźnikowej. Zastosowanie różnych metod badawczych pozwoliło uzupełnić informacje zdobyte jedną metodą. Sytuacja taka jest korzystna z punktu widzenia weryfikacji i pogłębienia danych. Powstał w ten sposób szerszy materiał do oceny i wnioskowania, a to pozwoliło na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup zainteresowanych rewitalizacją.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Gmina Opalenica została utworzona na mocy Uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu Nr XVIII/98/72 z dnia 5 grudnia 1972 roku. Samorząd Gminy funkcjonuje w oparciu o przepisy prawa dotyczące samorządu terytorialnego oraz w oparciu o Statut Gminy, przyjęty Uchwałą nr II/7/2018 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 22 listopada 2018 r. w sprawie Statutu Gminy Opalenica.

Powierzchnia gminy wynosi 147,9 km², w tym: użytki rolne stanowią 67%, użytki leśne: 25%. Przez gminę przepływa rzeka Mogilnica. Gmina stanowi 14,6% powierzchni powiatu nowotomyskiego i mieszka w niej 21,3% ludności powiatu. Gmina Opalenica sąsiaduje z gminami: Buk, Duszniki, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kuślin, Nowy Tomyśl. Obszar gminy zamieszkiwało na koniec 2022 roku (dane Urzędu Miejskiego w Opalenicy) – 16 205 osób posiadających stałe zameldowanie, z tego w mieście – 9 384 osoby, a na terenach wiejskich – 6 821 osób.

Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 307 Poznań – Nowy Tomyśl (z obwodnicą wokół miasta Opalenicy). W odległości 20 km od miasta usytuowana jest międzynarodowa trasa E30 Berlin - Świecko - Poznań - Warszawa. W odległości 10 km od miasta przebiega autostrada A2 Berlin - Warszawa, natomiast zjazdy z niej zlokalizowane są 10 km na wschód (Buk) i 25 km na zachód od Opalenicy (Nowy Tomyśl). Przez Opalenicę przebiega międzynarodowa zmodernizowana linia kolejowa E20 Warszawa – Berlin. Miasto jest oddalone (w linii prostej) od Poznania 40 km, od Warszawy 340 km. Z Opalenicy do zachodniej granicy Państwa jest 140 km.

Obecnie największe zakłady przemysłowe w Opalenicy związane są z takimi branżami jak: przemysł maszynowy, metalowy, meblowy, rolno-spożywczy, elektroniczny czy budownictwo. Inwestowaniu w gminie Opalenicy sprzyjają następujące czynniki:

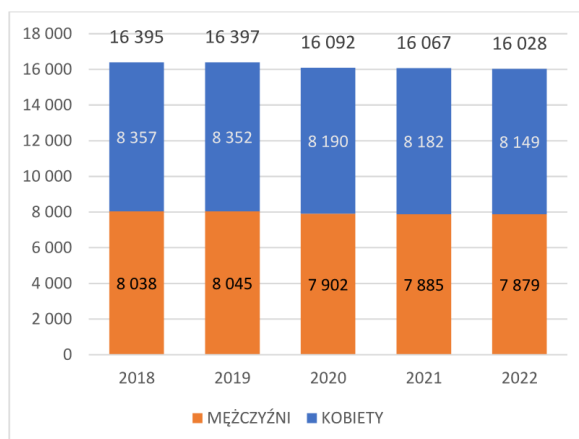
- korzystne skomunikowanie obszaru: droga wojewódzka nr 307 z obwodnicą miasta, bliskie położenie (20 km) autostrady A2 Berlin – Warszawa oraz drogi krajowej 32, bliskość dużych ośrodków miejskich i przemysłowych, bliskość międzynarodowego lotniska (Poznań Ławica – 38 km);
- międzynarodowa linia kolejowa E20 Warszawa – Berlin, stacja towarowo-osobowa z bocznicą i dużym placem rozładunkowym
- odległość do zachodniej granicy państwa 140 km, w oddalonym o 20 km Nowym Tomyślu oddział celny, umożliwiający dokonywanie odpraw celnych;
- uchwalony i przejrzysty plan zagospodarowania przestrzennego;
- działalność na obszarze Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
- Opalenicka Izba Gospodarcza;
- obecność szkół średnich o profilach technicznych oraz szkół branżowych, zarówno w powiecie, jak i w samej gminie;
- bliskość ośrodka akademickiego (Poznań) oraz filia Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu (w Nowym Tomyślu)
- lokalizacja znanych firm międzynarodowych (Nordzucker Polska S.A., Pas Polska Sp. z o.o., Trioliet Polska Sp. z o.o.)

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

- dobry dostęp do infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, gazowej, teleinformatycznej;
- niższe koszty zatrudnienia i życia w porównaniu do dużych ośrodków miejskich,

4.2 OBSZAR SPOŁECZNY**4.2.1 DEMOGRAFIA**

Na koniec 2022 roku liczba ludności gminy Opalenicy wynosiła 16 028 osób, z czego 50,8% stanowiły kobiety, a 49,2% mężczyźni. W ciągu ostatniego dwudziestolecia (2002-2022) nastąpił wzrost liczby ludności zarówno w gminie Opalenica (o 2,9%), jak i w powiecie nowotomyskim (5,5%) oraz w województwie wielkopolskim (4,1%). Przeciwna tendencja wystąpiła w odniesieniu do całego kraju – w tym samym okresie liczba ludności w Polsce spadła o 1,2%. Należy jednak zauważyć, że w ostatnich kilku latach obserwujemy tendencję spadkową również w przypadku gminy Opalenicy. Od roku 2020 widoczny jest spadek ogólnej liczby ludności gminy. W 2018 roku gminę Opalenicę zamieszkiwało 16 395 osób, natomiast w 2022 roku – 16 028 osób. Tym samym liczba ta zmniejszyła się w badanym okresie o 367 osób (2,2%).

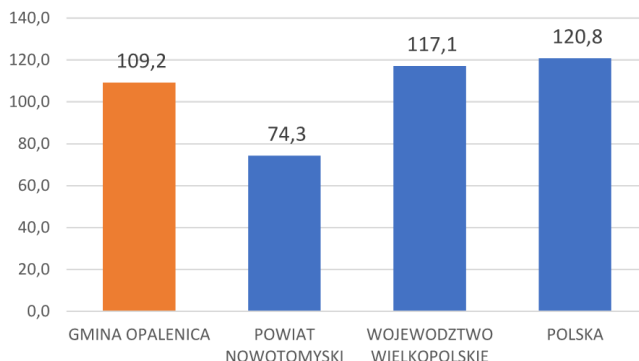
Wykres 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W 2022 r. gęstość zaludnienia w gminie Opalenicy wynosiła 109,2 osób na 1 km². Jest to wartość znacznie wyższa niż w powiecie nowotomyskim (74,3 os./ km²), ale nieco niższa niż w województwie wielkopolskim oraz w całej Polsce.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

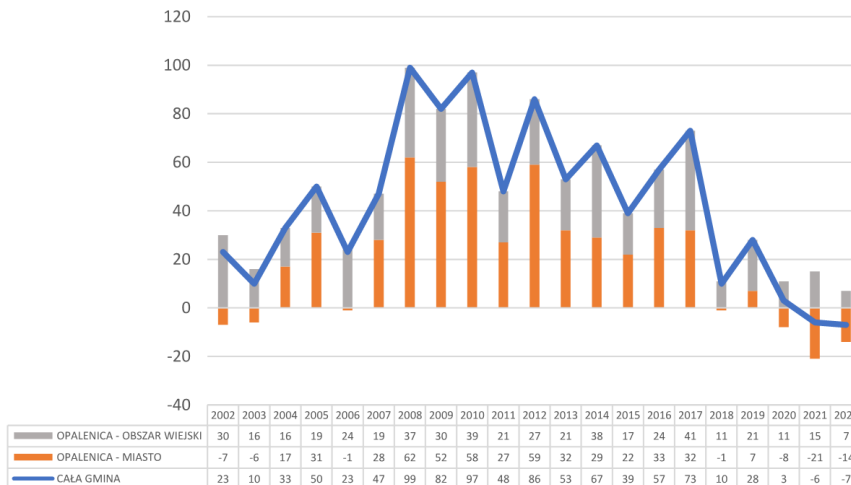
Wykres 3. Gęstość zaludnienia w gminie Opalenicy w porównaniu do powiatu, województwa i kraju [ludność na 1 km²]

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Jednym z czynników determinujących liczbę ludności w gminie jest **przyrost naturalny**, czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów w danym okresie (najczęściej jest to rok). Średni przyrost naturalny w gminie Opalenicy z lat 2002-2022 wynosi 44, a w przeliczeniu na 1000 ludności – 2,72. Jest to wartość zdecydowanie wyższa od tej odnoszącej się do całego kraju – w tym samym okresie dla Polski parametr ten przyjął wartość ujemną (-0,42 na 1000 ludności), a i na tle danych powiatowych (2,41 na 1000 ludności) oraz wojewódzkich (1,13 na 1000 ludności) gmina Opalenica wypada korzystnie. Jednak w ostatnich latach również Opalenicę dotknęła tendencja zniżkowa i w 2021 roku po raz pierwszy w badanym okresie przyrost naturalny w gminie był ujemny.

Wykres 4. Przyrost naturalny w latach 2002-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Analizując dane z ostatnich 5 lat widać, że przyrost naturalny był wyraźnie niższy niż w poprzednich latach, co spowodowane było zarówno zmniejszeniem liczby urodzeń, jak i wzrostem liczby zgonów. Najmniej urodzeń zanotowano w 2022 roku (150), a najwięcej zgonów w 2020 roku (182). Należy jednak zauważyć, że problem ten w dużo większym stopniu dotyczy mieszkańców miasta; na obszarze wiejskim gminy przyrost naturalny – choć również się obniżył – nadal jest dodatni.

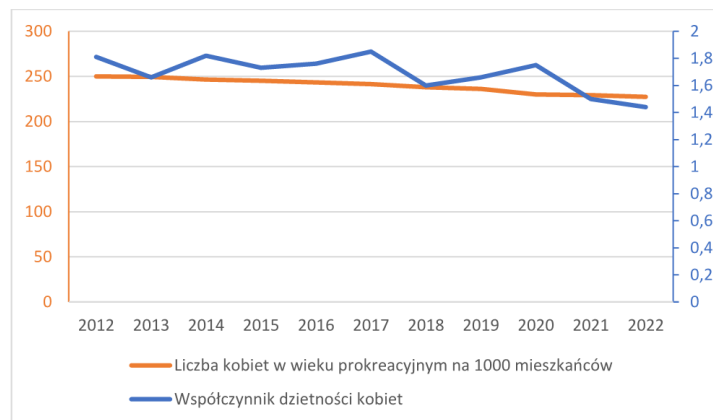
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	LATA					Dynamika z lat 2012/2022
	2018	2019	2020	2021	2022	
Przyrost naturalny	10	28	3	-6	-7	-108,14%
Urodzenia żywe	178	184	185	158	150	-28,23%
Zgony ogółem	168	156	182	164	157	27,64%

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego: www.monitorrozwoju.pl

W ciągu ostatniej dekady w gminie spadła zarówno liczba kobiet w wieku prokreacyjnym na 1000 mieszkańców (o 9%), jak i współczynnik dzietności kobiet¹ (o 20%). Oba te czynniki wpływają na zmniejszenie liczby urodzeń i w efekcie obniżenie przyrostu naturalnego.

Wykres 5. Wskaźniki powiązane z przyrostem naturalnym w Opalenicy w okresie 2012-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych MRL: analizy.monitorrozwoju.pl (dostęp 14.08.2023 r.)

¹ Oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie (źródło: GUS)

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

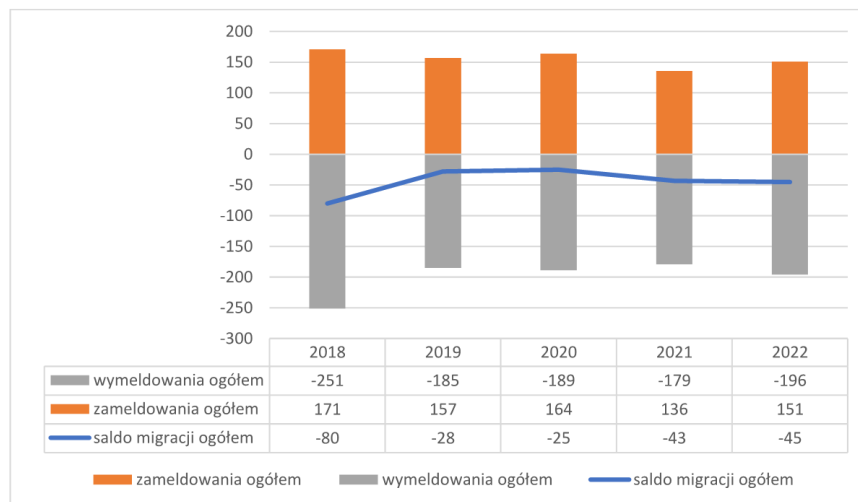
Tabela 3. Wskaźniki powiązane z przyrostem naturalnym w Opalenicy w okresie 2012-2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Współczynnik dzietności kobiet	1,81	1,66	1,82	1,73	1,76	1,85	1,60	1,66	1,75	1,50	1,44
Liczba kobiet w wieku prokreacyjnym na 1000 mieszkańców	250	249	247	245	243	241	238	236	230	229	227

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych MRL: analizy.monitorrozwoju.pl (dostęp 14.08.2023 r.)

Spadek liczby ludności w latach 2018-2022 jest również efektem migracji. W gminie Opalenicy przez cały analizowany okres odnotowano **ujemne saldo migracji**. Najwięcej migracji, zarówno w zakresie zameldowań, jak i wymeldowań, zaobserwowano w 2018 roku. Również wtedy największa była różnica między tymi dwiema wartościami – wymeldowań było o 80 więcej. W latach 2019-2020 saldo migracji było znacznie niższe (w wartości bezwzględnej), co było wynikiem znacznego spadku liczby wymeldowań w stosunku do roku 2018 (zameldowań również było nieco mniej). W latach 2021-2022 saldo migracji znowu się powiększyło, choć nie do poziomu z roku 2018.

Wykres 6. Saldo migracji ogółem, z uwzględnieniem zameldowań i wymeldowań

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Warto zwrócić uwagę, że wskutek migracji szybciej zmniejsza się w gminie liczba osób młodych (w wieku 15-39 lat) niż ogółu ludności (zob. Tabela 4).

Tabela 4. Wskaźniki migracji dla grupy wiekowej 15-39 lat i dla ogółu ludności

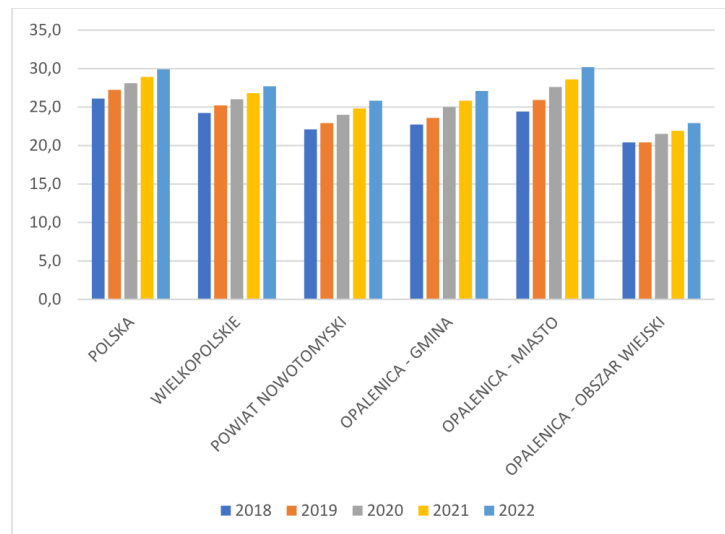
	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób	-8,37	-3,55	-2,89	-6,29	-7,30
Saldo migracji na 1000 ludności	-4,88	-1,71	-1,55	-2,68	-2,80

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Może mieć to wpływ na zwiększenie odsetka ludzi starszych w gminie, ale na pewno nie jest tego najważniejszym powodem. Jest nim bez wątpienia proces **starzenia się społeczeństwa**. Współczynnik obciążenia demograficznego przez osoby starsze (pokazuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób ludności ogółem) w latach 2018-2022 systematycznie rósł w całym kraju, na wszystkich poziomach administracyjnych; w 2022 roku w gminie Opalenicy osiągnął poziom 27,1. Jest to wartość wyższa niż w powiecie nowotomyskim (25,8), ale nieco niższa niż w województwie wielkopolskim (27,7) oraz wyraźnie niższa niż w całej Polsce (29,9). W gminie Opalenicy cechuje ją jednak najszybsza spośród wymienionych jednostek dynamika wzrostu (o 19,4% na przestrzeni lat 2018-2022). Tendencja ta jest widoczna szczególnie w części miejskiej, w której omawiany wskaźnik wzrósł w tym okresie o 23,8%, osiągając poziom 30,2. Na obszarze wiejskim gminy wskaźnik obciążenia demograficznego przez osoby starsze jest niższy (22,9 w 2022 roku) i wykazuje się znacznie wolniejszym wzrostem (o 12,3% w badanym okresie).

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2018-2022

JEDNOSTKA ADMINISTRACYJNA	LATA					Dynamika z lat 2018/2022
	2018	2019	2020	2021	2022	
POLSKA	26,1	27,2	28,1	28,9	29,9	14,6%
WIELKOPOLSKIE	24,2	25,2	26,0	26,8	27,7	14,5%
POWIAT NOWOTOMYSKI	22,1	22,9	24,0	24,8	25,8	16,7%
OPALENICA - CAŁA GMINA	22,7	23,6	25,0	25,8	27,1	19,4%
OPALENICA - MIASTO	24,4	25,9	27,6	28,6	30,2	23,8%
OPALENICA - OBSZAR WIEJSKI	20,4	20,4	21,5	21,9	22,9	12,3%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W latach 2018-2022 udział osób w wieku produkcyjnym, kluczowych dla rozwoju lokalnej gospodarki, w ogólnej liczbie ludności systematycznie spadał. W tym samym czasie zmniejszył się również nieco udział osób w wieku

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

przedprodukcyjnym, natomiast znacznie zwiększył się udział osób w wieku poprodukcyjnym. Dynamika zmian z lat 2002/2022 pokazuje, że trendy te się utrzymują się od dłuższego czasu. Dane te potwierdzają zjawisko starzenia społeczeństwa w badanym regionie.

Tabela 6. Struktura wieku mieszkańców według zdolności produkcyjnych w latach 2018-2022

WSKAŹNIK	LATA					Różnica z lat 2018/2022	Dynamika z lat 2018/2022	Dynamika z lat 2002/2022
	2018	2019	2020	2021	2022			
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	21,1%	21,1%	21,1%	21,0%	20,7%	-0,4 pkt proc.	-1,9%	+0,5%
Ludność w wieku produkcyjnym	60,4%	59,9%	59,0%	58,7%	58,4%	-2,0 pkt proc.	-3,3%	-9,0%
Ludność w wieku poprodukcyjnym	18,5%	19,0%	19,9%	20,3%	20,8%	+2,3 pkt proc.	+12,4%	+36,8%

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego: www.monitorrozwoju.pl

PODSUMOWANIE

Analiza obszaru demograficznego wykazała, że **gmina Opalenica mierzy się z licznymi problemami społecznymi**. Odnotowano zmniejszającą się liczbę mieszkańców oraz proces starzenia się społeczeństwa.

Pomimo faktu, że pod względem **przyrostu naturalnego** gmina Opalenica jest jeszcze w **stosunkowo dobrej sytuacji** w porównaniu do innych obszarów, należy zauważyć, że i tutaj **ma on już wartość ujemną**, czego konsekwencją jest spadek liczby ludności. Według prognoz, **przyrost naturalny będzie nadal się obniżał**. Wpływa na to wiele czynników, które wzajemnie się napędzają. Duże znaczenie ma na pewno to, że kobiety coraz rzadziej decydują się na urodzenie dziecka. Zmniejszenie liczby narodzin w dłuższej perspektywie powoduje zmniejszenie liczby kobiet w wieku prokreacyjnym oraz starzenie się społeczeństwa. A duży udział osób starszych w ogóle ludności oznacza wyższy wskaźnik zgonów. Warto zwrócić uwagę, że na poziom przyrostu naturalnego w ostatnich latach mogła mieć wpływ – bezpośrednio oraz pośrednio – pandemia COVID-19, która dotknęła społeczeństwo w całym kraju.

Kolejnym ważnym elementem wpływającym na analizowany obszar demograficzny, obok przyrostu naturalnego, jest migracja. Gmina Opalenica **odnotowuje ujemne saldo migracji**. Przyczyny migracji mogą być różne, niemniej jednak oddziałuje ona znacząco na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Zwłaszcza kiedy gminę opuszczają ludzie młodzi, którzy w największym stopniu przyczyniają się do tego rozwoju. Wszystkie te uwarunkowania skutkują zmniejszającą się stopniowo gęstością zaludnienia gminy Opalenicy.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Istotnym zjawiskiem społecznym, mającym wiele negatywnych konsekwencji, jest proces starzenia się społeczeństwa. W gminie Opalenicy, podobnie jak w całym kraju, obserwujemy **znaczny przyrost udziału ludności starszej w ogólnej liczbie mieszkańców**. Proces ten ma złożone przyczyny i rozwija się od dłuższego czasu, dlatego obecnie praktycznie niemożliwe jest zatrzymanie go. Z prognoz wynika, że można spodziewać się raczej pogłębiania się tego problemu. Z powyższymi zmianami związana jest odpowiednio większa skala potrzeb, których kierunki i możliwości zaspokajania w gminie Opalenicy wyznaczać powinna polityka senioralna, ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania dostępnej infrastruktury technicznej oraz zwiększenia zakresu usług dla osób starszych.

Niepokojący jest na pewno **trend spadku liczby osób w wieku produkcyjnym** na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym, co również może w dłuższej perspektywie doprowadzić do zmian na rynku pracy i tym samym przyczynić się do zachwiania równowagi w gospodarce lokalnej. Znacząco zwiększy to również obciążenie ekonomiczne tej grupy ludności, co może się przekładać na spadek zamożności całego społeczeństwa.

Wzrost udziału najstarszej populacji w strukturze demograficznej wymagać będzie reorientacji polityki społecznej w odniesieniu do tej grupy osób. Malejący potencjał opiekuńczy rodziny oraz przedłużanie się przeciętnego dalszego trwania życia jest istotnym wyzwaniem. Potencjał opiekuńczy rodziny można zdefiniować jako jej zdolność do świadczenia opieki swoim starym, niesamodzielnym i niepełnosprawnym członkom. Uzależniony jest on od wielkości, struktury i statusu społeczno-ekonomicznego rodziny.

Tymczasem poziom urodzeń ocenia się jako niski, niezapewniający prostej zastępowalności pokoleń. Naturalne zmniejszanie się potencjału opiekuńczego rodzin „wymusi” zastępowanie opieki rodziny – opieką instytucyjną. Bezdyskusyjnym stwierdzeniem jest, że najskuteczniejszą formą opieki nad osobami starszymi są usługi środowiskowe. Świadczone w miejscu zamieszkania umożliwiają dłuższe funkcjonowanie osobie starszej w znanym otoczeniu².

4.2.2 RYNEK PRACY

Rozwój społeczny jest silnie powiązany z zamożnością ludzi, która w dużej mierze wynika z pozycji na rynku pracy. Niekorzystne zmiany demograficzne oraz szybki postęp technologiczny generować będą wyzwania na rynku pracy. Kluczową barierą w rozwoju firm stanie się niedobór odpowiednich kandydatów, a w niektórych branżach – wręcz brak rąk do pracy. To z kolei oznaczać będzie konieczność aktywizacji grup, w których widoczny jest największy niewykorzystany potencjał. Z drugiej strony – w niedalekiej przyszłości można się spodziewać stopniowego spadku zatrudnienia w niektórych branżach w związku z dynamicznym rozwojem robotyki

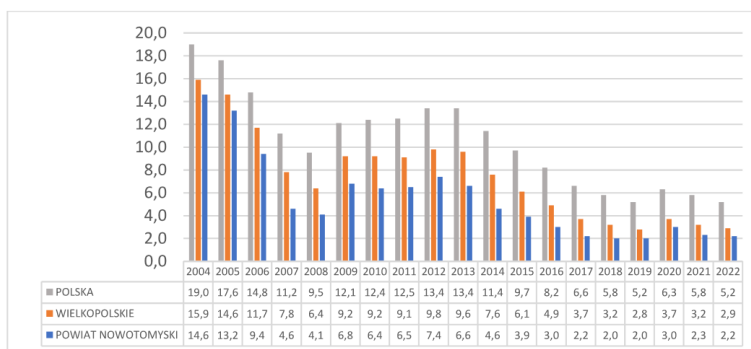
² Krzysztof Kwiatkowski, Prezes Najwyższej Izby Kontroli „Wyzwania polityki społecznej i gospodarczej wobec sytuacji demograficznej województw”, Debata panelowa

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

i systemów opartych na sztucznej inteligencji. Trzeba się zatem będzie liczyć z rosnącą grupą ludzi, którzy pozostaną bez pracy lub będą wymagać przekwalifikowania.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Opalenicy (2,2% – dane powiatowe) jest nieco niższa niż w województwie wielkopolskim (2,9%) oraz dużo niższa niż w całej Polsce (5,2%). Długofalowo obserwujemy spadek bezrobocia we wszystkich tych jednostkach podziału terytorialnego, jednakże w 2020 roku stopa bezrobocia wzrosła zarówno dla powiatu, jak i dla województwa oraz kraju. Obecnie trend znowu jest spadkowy.

Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego [%] w latach 2004-2022

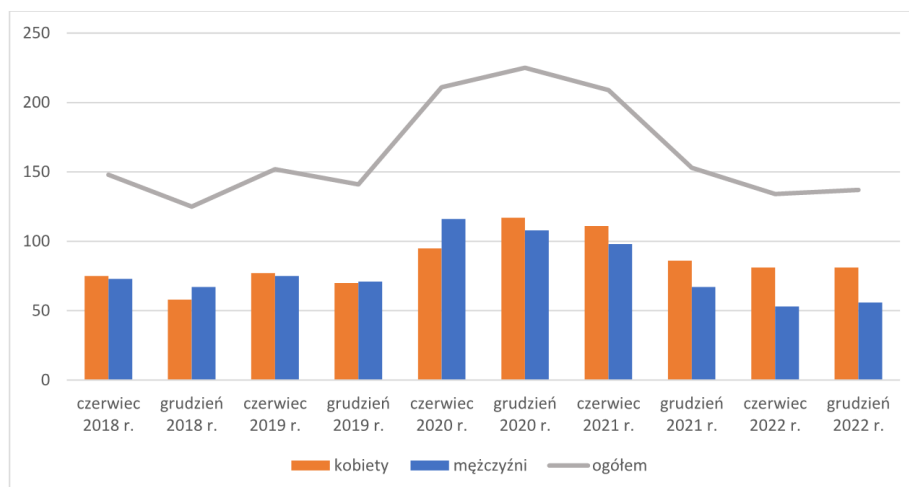

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Analizując dane o liczbie zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Opalenicy w latach 2018-2022 (dane półroczne – liczba bezrobotnych na koniec czerwca i na koniec grudnia danego roku) także można zauważyć wzrost w 2020 roku i stopniowy spadek w 2021 roku, po czym w 2022 roku liczba ta osiągnęła wartość porównywalną do roku 2018. Zmieniła się jednak struktura populacji bezrobotnych pod względem płci; podczas gdy w okresie od czerwca 2018 roku do czerwca 2020 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn i kobiet była podobna lub też nieco większą część stanowili mężczyźni, to od drugiego półrocza 2020 roku widać stopniowe zwiększanie się odsetka kobiet w tej grupie ludności. W czerwcu 2018 roku kobiety stanowiły 50,7% ogółu bezrobotnych, w czerwcu 2020 roku – 45,0%, natomiast w czerwcu 2022 r. – aż 60,4%. W drugiej połowie 2022 roku dysproporcja pomiędzy płciami nieco się zmniejszyła; **wśród 137 zarejestrowanych w końcu grudnia bezrobotnych było 81 kobiet (co stanowiło 59,1% ogółu) oraz 56 mężczyzn (40,9% ogółu).**

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 9. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2018-2022 według płci (dane półroczne)

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2018-2022 według płci (dane półroczne)

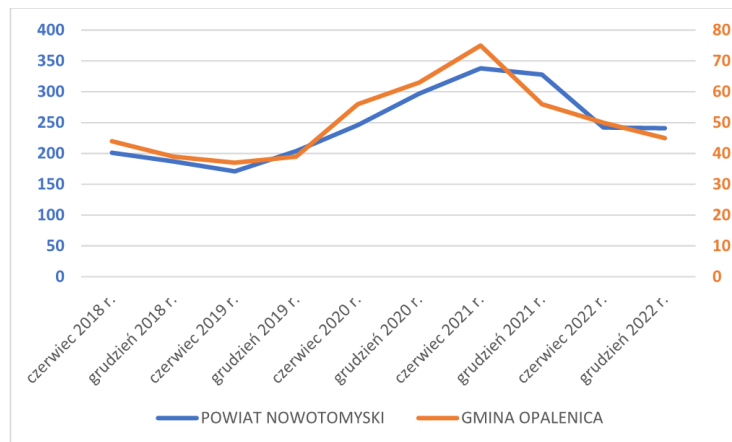
rok	2018		2019		2020		2021		2022	
	VI	XII	VI	XII	VI	XII	VI	XII	VI	XII
KOBIETY	75	58	77	70	95	117	111	86	81	81
MĘŻCZYŹNI	73	67	75	71	116	108	98	67	53	56
OGÓŁEM	148	125	152	141	211	225	209	153	134	137

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Na koniec grudnia 2022 roku zarejestrowanych osób **długotrwale bezrobotnych** (pozostających bez pracy dłużej niż rok) było w gminie Opalenicy 45, a w całym powiecie nowotomyskim 241. W latach 2018-2022 nastąpił ogólny niewielki wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych zarówno na terenie gminy Opalenicy, jak i powiatu nowotomyskiego. Warto jednak zwrócić uwagę, że od drugiego półrocza 2019 roku aż do pierwszego półrocza 2021 roku miał miejsce systematyczny wzrost liczby osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem, a obecnie ich liczba spada. Trend ten jest analogiczny dla miasta oraz powiatu (przy uwzględnieniu różnicy skali).

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

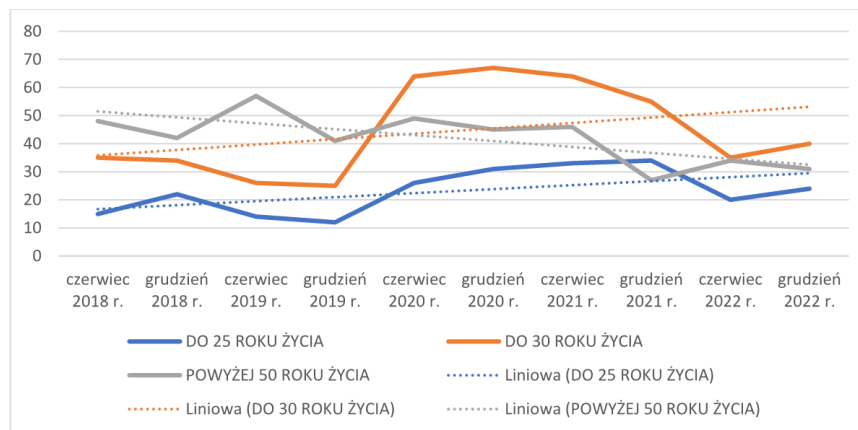
Wykres 10. Liczba długotrwale bezrobotnych w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Dane o zarejestrowanych bezrobotnych w kategoriach do 25 r.ż., do 30 r.ż. oraz po 50 r.ż. pokazują, że wzrost bezrobocia w 2020 r. dotknął bardziej ludzi młodych niż dojrzałych. Pomiędzy czerwcem 2018 roku a grudniem 2022 roku liczba bezrobotnych w kategorii do 25 r.ż. wzrosła o 60,0% (z 15 do 24 osób), natomiast w grupie powyżej 50 r.ż. spadła o 35,4% (z 48 do 31 osób).

Wykres 11. Liczba młodych (do 25 r.ż. i do 30 r.ż.) oraz dojrzałych (powyżej 50 r.ż.) zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Opalenicy.

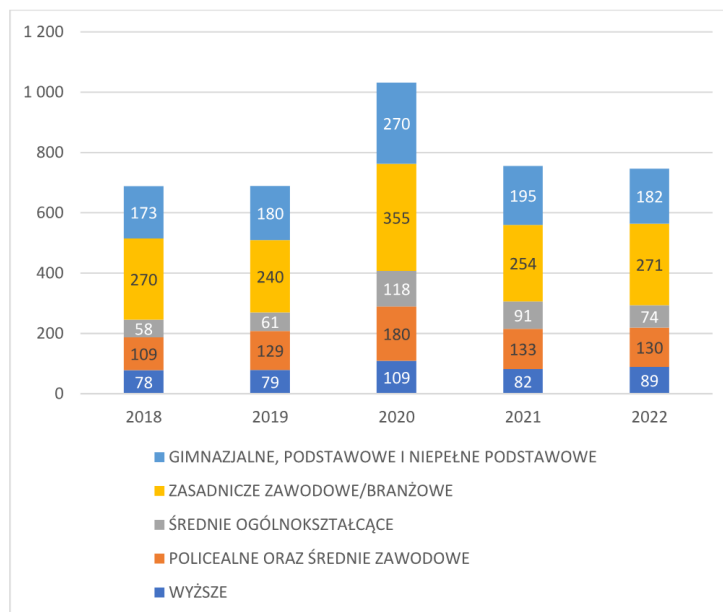

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W latach 2018-2022 wśród zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie nowotomyskim największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym. Drugą co do liczności grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym. Jeszcze mniej było bezrobotnych z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym. Najmniej było bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz z wykształceniem wyższym, przy czym licznosc tych dwóch grup jest podobna i ich kolejność zmieniała się. W roku 2020 widać wyraźny wzrost liczby bezrobotnych na wszystkich poziomach wykształcenia – najwięcej osób przybyło w grupach z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (+115 osób w stosunku do poprzedniego roku) oraz gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (+90 osób w stosunku do poprzedniego roku). Jednakże największy procentowy wzrost można było zaobserwować w grupie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – jej licznosc w ciągu roku prawie się podwoiła. W kolejnych dwóch latach liczba osób bezrobotnych we wszystkich grupach spadała, z jednym wyjątkiem – licznosc grupy z wykształceniem wyższym spadła w 2021 roku, ale w 2022 znowu nieco wzrosła.

Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022 wg poziomu wykształcenia

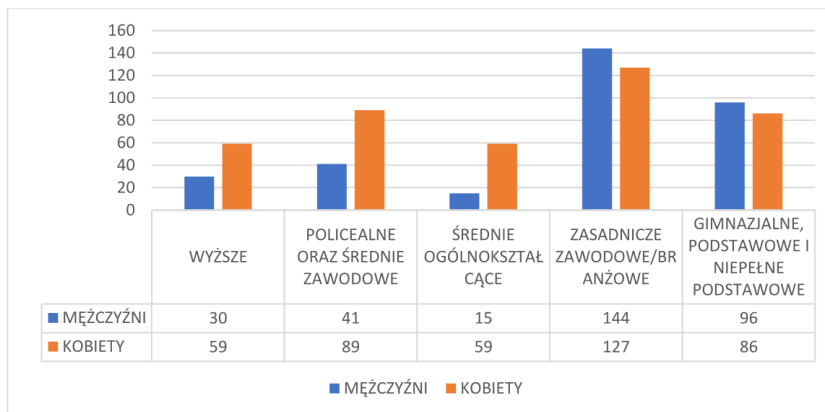
Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Ciekawe jest porównanie proporcji pomiędzy płciami w przypadku bezrobotnych z różnymi poziomami wykształcenia. Zdecydowaną większość bezrobotnych z wykształceniem średnim lub wyższym stanowią kobiety,

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

podczas gdy wśród bezrobotnych z niższym wykształceniem dominują mężczyźni. Jest to zjawisko obserwowane w całym kraju.

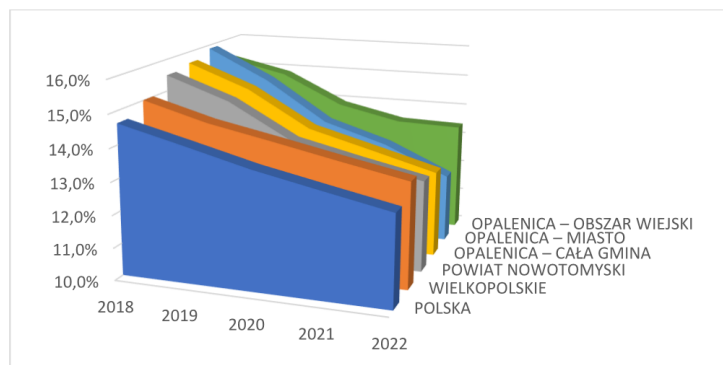
Wykres 13. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie nowotomyskim w roku 2022 wg poziomu wykształcenia w podziale na płeć

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

O potencjale społecznym z punktu widzenia gospodarki świadczy również liczba **ludności w wieku kreatywnym**, tj. od 25 do 34 roku życia. Richard Florida, profesor i dyrektor Martin Prosperity Institute w Rotman School of Management Uniwersytetu Toronto, uważał, że klasa kreatywna jest siłą napędową rozwoju ekonomicznego poszczególnych regionów. W związku z negatywnymi zjawiskami demograficznymi opisanymi wcześniej, odsetek ludności w wieku kreatywnym maleje w całym kraju. Z uwagi na różną strukturę demograficzną oraz czynnik migracji, dzieje się to w różnym tempie.

Wykres 14. Odsetek osób w wieku kreatywnym – 25-34 lata – w całej populacji [%]

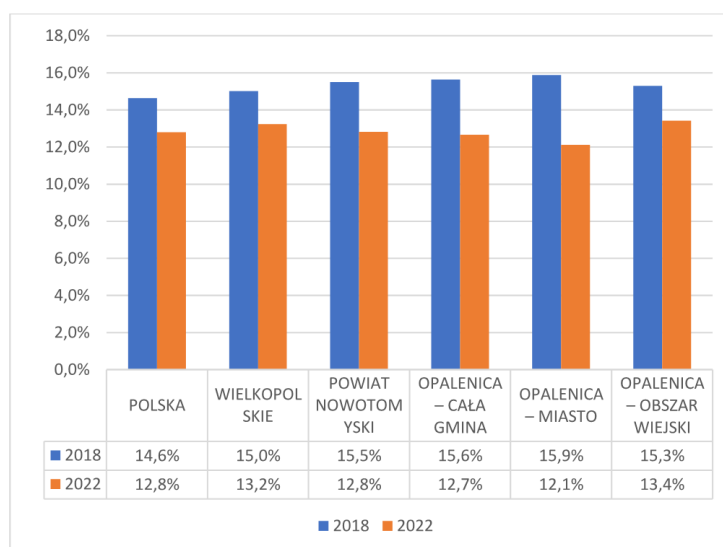

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W 2018 roku w gminie Opalenicy był wyższy odsetek (15,6%) osób w wieku kreatywnym niż w powiecie nowotomyskim (15,5%), województwie wielkopolskim (15,0%) oraz w całej Polsce (14,6%). Jednak w 2022 roku Opalenica zajęła w tym rankingu już nie pierwszą, a ostatnią pozycję. W ciągu badanego okresu odsetek osób w wieku 25-34 zmniejszył się tam do 12,7%, czyli o 2,9 pkt proc. Najszybszy spadek dotyczył obszaru miejskiego (z 15,9% do 12,1% czyli 3,8 pkt proc.). Na obszarze wiejskim gminy spadek był znacznie mniejszy i ostatecznie w 2022 roku 13,4% ludności miało tam od 25 do 34 lat. To najwyższy wynik spośród badanych jednostek podziału terytorialnego, tuż przed województwem wielkopolskim, które w 2022 roku było zamieszkiwane przez 13,2% osób w tym przedziale wiekowym.

Wykres 15. Odsetek osób w wieku kreatywnym – 25-34 lata – w całej populacji [%]

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

PODSUMOWANIE

Analiza rynku pracy wykazała, że **choć bezrobocie w Opalenicy długofalowo spada, w ostatnich latach odnotowano jego czasowy wzrost**. Ponieważ przypadło to głównie na rok 2020, miało prawdopodobnie związek z kryzysem gospodarczym spowodowanym pandemią COVID-19, ale niekoniecznie była to jedyna przyczyna. Ponadto stopa bezrobocia, pomimo spadku w kolejnych latach, nie powróciła nadal do poziomu sprzed pandemii, a w grupie z wykształceniem wyższym w 2022 roku trend spadkowy się odwrócił. Dlatego ważne jest, aby na bieżąco monitorować sytuację na rynku pracy.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Niepokojący jest wzrost liczby bezrobotnych kobiet, prowadzący w połączeniu ze spadkiem bezrobocia wśród mężczyzn do dysproporcji pomiędzy płciami w tym zakresie. Wśród osób bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem zawodowym/branżowym, jednak stosunkowo duża część bezrobotnych kobiet legitymuje się wykształceniem wyższym lub średnim.

Niekorzystny jest z pewnością trend spadku liczby osób w wieku produkcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to konsekwencja m.in. zjawiska starzenia się społeczeństwa, a także migracji.

Należy wskazać, iż zasadnicza działalność w zakresie aktywizacji zawodowej, łagodzenia skutków bezrobocia i promocji zatrudnienia prowadzona jest na poziomie województw i powiatów za pośrednictwem publicznych służb zatrudnienia (system organów zatrudnienia wraz z wojewódzkimi i powiatowymi urzędami pracy) oraz pozostałych instytucji rynku pracy takich jak Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego oraz instytucje partnerstwa lokalnego³. Dla gminy Opalenicy taką rolę, na poziomie powiatu, pełni Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Tomyślu..

Celem działań podejmowanych przez instytucje rynku pracy jest m.in. dążenie do pełnego i produktywnego zatrudnienia, osiągnięcia wysokiej jakości pracy, zwiększenia mobilności na rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Tomyślu prowadzi działania aktywizacyjne na rzecz osób bezrobotnych. Działania takie będą również wspierane przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027 (FEW 2021+). Wsparcie ukierunkowane będzie na aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, w tym zwłaszcza znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy takich jak kobiety, osoby młode, starsze, długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach, z niepełnosprawnościami.

Dodatkowo w ramach Programu FEW 2021+ planowane jest wsparcie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji. Przewidziano również wsparcie w zakresie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.

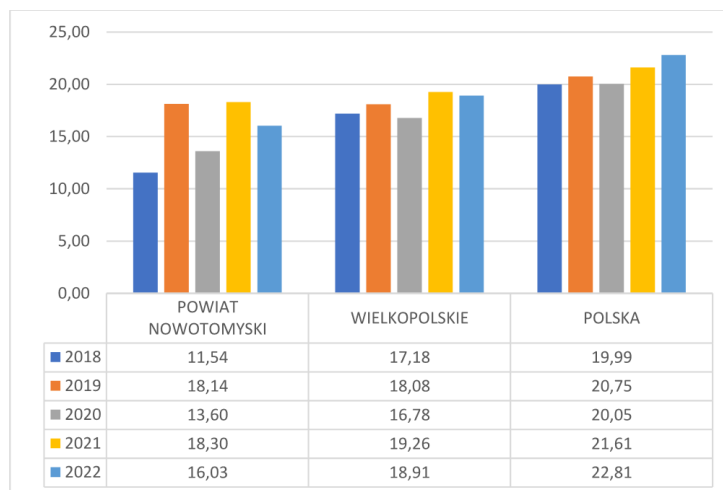
³ Por. Bożena Stomińska - Aktywizacja regionalnych i lokalnych rynków pracy

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

4.2.3 BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE

Posługując się wskaźnikiem liczby przestępstw przypadającej na 1000 mieszkańców można stwierdzić, że przestępczość rośnie w całym kraju. Nie inaczej jest w powiecie nowotomyskim, jednak w ciągu ostatnich 5 lat wskaźnik ten przyjmował tutaj niższe wartości niż dla województwa wielkopolskiego i dla Polski. Najwięcej przestępstw zostało stwierdzonych w powiecie w latach 2019 oraz 2021 – wówczas omawiany wskaźnik zbliżał się do poziomu wojewódzkiego. W 2022 roku liczba przestępstw wprawdzie nieco spadła w stosunku do poprzedniego roku, ale była znacznie wyższa od poziomu z roku 2018 oraz 2020; zatem ogólny trend, pomimo wahań, jest rosnący (zob. Wykres 16). Wzrost odnotowano przede wszystkim w kategorii najliczniej popełnianych przestępstw, tzw. kryminalnych, do czego w dużym stopniu przyczyniło się zwiększenie liczby przestępstw przeciwko mieniu. Spadek zanotowano w kategorii przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, natomiast w przypadku przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu trudno wyznaczyć jakiś trend, pomimo sporych względnych wahań liczby tych przestępstw w poszczególnych latach. W kategorii przestępstw gospodarczych po gwałtownym wzroście w 2019 roku w kolejnych latach ich liczba systematycznie spadała, zbliżając się w 2022 roku do poziomu z roku 2018. Liczba przestępstw drogowych utrzymywała się przez badany okres na zbliżonym poziomie.

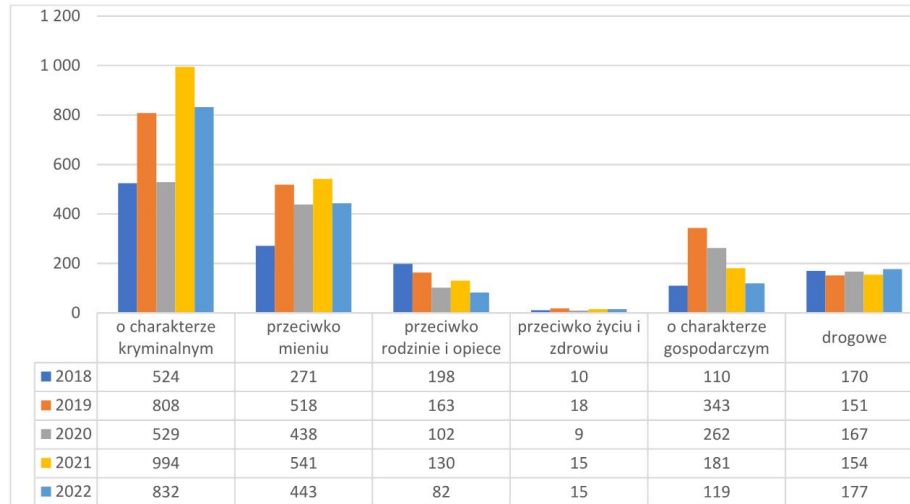
Wykres 16. Liczba stwierdzonych przez policję przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

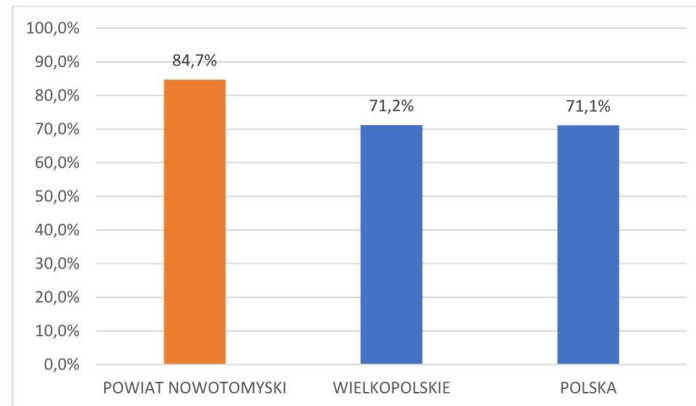
Wykres 17. Przepięstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2018-2022 – wybrane kategorie (dane powiatowe)

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W powiecie nowotomyskim w 2022 roku wskaźnik wykrywalności przestępstw⁴ wyniósł 84,7%. Jest to wynik wyższy od wojewódzkiego (71,2%) oraz ogólnopolskiego (71,1%).

Wykres 18. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję – ogółem w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

⁴ Relacja liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców. Źródło definicji: GUS.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

PODSUMOWANIE

Bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa mają wpływ na ocenę jakości życia przez mieszkańców. Pomimo wysokiej wykrywalności oraz tego, że w powiecie nowotomyskim popełniane jest nadal stosunkowo niewiele przestępstw, niepokojący jest fakt, że ich liczba znacząco wzrosła w ostatnim czasie. Dotyczy to zwłaszcza przestępstw o charakterze kryminalnym, w szczególności przeciwko mieniu.

Zapewnienie bezpieczeństwa lokalnego powinno być utożsamiane z wysiłkami na rzecz edukacji, praworządności, dobrobytu oraz odpowiedzialności społecznej, a także tego, co jest z tym bezpośrednio lub pośrednio związane. Problemy społeczne dotykające wiele środowisk lokalnych, w tym bezrobocie, skutkują patologią i rosnącą przestępczością.

Znaczna liczba osób nie jest w stanie zasymilować się z grupą w tak złożonej rzeczywistości społecznej, doświadczając wykluczenia ze środowiska społecznego i trudności w kontaktach międzyludzkich. Te zmienne wpływają na destabilizację życia jednostek, rodzin i większych grup społecznych oraz prowadzą do patologii społecznej, która przejawia się nieprzestrzeganiem prawa, norm moralnych, kulturowych czy obyczajowych⁵.

Dlatego też konieczna jest współpraca lokalnej społeczności z organizacjami podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo takimi jak policja czy straż miejska. Istotnym elementem jest również odpowiednia organizacja przestrzeni publicznej m.in. przez podmioty odpowiedzialne za stan dróg, oświetlenie, warunki sanitarne, czystość i porządek⁶.

4.2.4 EDUKACJA

Gmina Opalenica jest organem prowadzącym dla wymienionych poniżej placówek oświatowych:

1. Przedszkola Nr 1 w Opalenicy,
2. Przedszkola Nr 2 w Opalenicy,
3. Szkoły Podstawowej z Oddziałami Dwujęzycznymi im. A. i Wł. Niegolewskich w Opalenicy,
4. Szkoły Podstawowej w Dakowach Mokrych,
5. Szkoły Podstawowej im. A. i Wł. Niegolewskich w Rudnikach,
6. Szkoły Podstawowej w Porażynie,

Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wojnowicach, w skład którego wchodzi:

7. Szkoła Podstawowa im. B. Chrzanowskiego w Wojnowicach,
8. Przedszkole w Wojnowicach,

Zespołu Szkół w Opalenicy, w skład którego wchodzi następujące szkoły:

9. Liceum Ogólnokształcące im. Prymasa Tysiąclecia ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Opalenicy,

⁵ Por. mgr Daniel Drozdowski „Podstawowe Elementy Bezpieczeństwa Lokalnego” „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” 2016, vol. 10, nr 1.

⁶ Tamże

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

10. Technikum w Opalenicy,
11. Branżowa Szkoła I stopnia w Opalenicy,
12. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Opalenicy.

Ponadto w gminie działają dwie szkoły podstawowe publiczne prowadzone przez stowarzyszenia:

13. „Mali – Wielcy” w Kopankach
14. „Rodzice – Dzieciom” w Urbanowie

oraz przedszkole niepubliczne prowadzone przez „NAUKA PLUS” Sp. z o.o. z Grodziska Wlkp.

15. „Akademia Maluchów” w Opalenicy

Łączna liczba uczniów i przedszkolaków uczęszczających do placówek oświatowych na terenie gminy Opalenicy we wrześniu 2022 roku wynosiła 2946. W powyższych jednostkach stan zatrudnienia nauczycieli wynosił 335.

Od 2017 roku na terenie gminy funkcjonuje żłobek, zapewniający opiekę pedagogiczną najmłodszym dzieciom (do 3 r.ż.). Gmina organizuje dowóz uczniów do szkół i przedszkoli. Obsługę księgowo-administracyjną szkół oraz nadzór nad organizacją placówek oświatowych prowadzi Centrum Usług Wspólnych w Opalenicy.

Placówki oświatowe oprócz prowadzenia zajęć obowiązkowych rozwijają uzdolnienia i zainteresowania dzieci poprzez zróżnicowaną ofertę zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych i rekreacyjnych. Jest ona wzbogacana dzięki projektom realizowanym ze środków zewnętrznych.

Wychowankowie są otaczani przez kadrę kompleksową opieką. Placówki oświatowe współpracują z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i organizacjami pozarządowymi, aby zapewnić dzieciom z rodzin w trudnej sytuacji materialnej pomoc socjalno-bytową w formie np. dożywiania czy stypendiów. Organizowane są zajęcia świetlicowe ze szczególnym uwzględnieniem dzieci dojeżdżających i zaniedbanych środowiskowo. Dla dzieci z zaburzeniami rozwojowymi przewidziano pomoc psychologiczno-pedagogiczną, zajęcia wyrównawcze, logopedyczne i gimnastykę korekcyjną.

W Sielinku funkcjonuje Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, który jest niepubliczną placówką edukacyjną prowadzoną przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło Terenowe w Opalenicy. Swoją działalność rozpoczął 1 października 1994 r. Jest to ośrodek dziennego pobytu osób z niepełnosprawnością intelektualną w wieku od 3 do 25 lat. Placówka umożliwia podopiecznym z deficytami rozwojowymi i niepełnosprawnością intelektualną realizację obowiązku szkolnego na poziomie szkoły podstawowej. Poszczególne grupy wychowawcze obejmują dzieci w zbliżonym wieku z uwzględnieniem ich poziomu funkcjonowania. Oprócz działań edukacyjnych Ośrodek zapewnia rehabilitację ruchową i społeczną, zajęcia z psychologiem i neurologopedą oraz terapię zajęciową.

W latach 2018-2021 liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Opalenicy utrzymywała się na podobnym poziomie, co wobec spadku ogólnej liczby dzieci w wieku 3-6 lat skutkowało wzrostem odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Zjawisko to dotyczy miasta – na obszarach wiejskich nie wystąpiło.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W gminie Opalenicy wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej jest na przeciętnym poziomie – w 2021 roku wynosił 91,1% i był nieco większy niż średnio w Polsce (90,4%), ale nieco niższy niż w powiecie (92,9%) i województwie (92,2%). Na wsi wskaźnik ten jest oczywiście niższy niż w mieście (76,1% wobec 102,9%, ale biorąc pod uwagę tylko obszary wiejskie gmina Opalenica wypada istotnie lepiej niż powiat nowotomyski (65,6%), województwo wielkopolskie (70,2%) oraz cały kraj (68,5%).

Tabela 8. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2018-2021

	MIĘSCIE ZAMIESZKANIA	2018	2019	2020	2021
GMINA OPALENICA	OGÓŁEM	DZIECI OBJĘTE WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)			
		684	702	693	683
		DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)			
		804	797	784	750
	ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)				
	85,1%	88,1%	88,4%	91,1%	
	MIASTO	DZIECI OBJĘTE WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)			
		435	457	447	432
		DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)			
		481	471	444	420
	ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)				
	90,4%	97,0%	100,7%	102,9%	
	WIEŚ	DZIECI OBJĘTE WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)			
		249	245	246	251
		DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)			
323		326	340	330	
ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM (W WIEKU 3-6 LAT)					
77,1%	75,2%	72,4%	76,1%		

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W wyniku reformy szkolnictwa i tym samym rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017r. w sprawie szczegółowych warunków i sposób przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty (Dz.U. 2020 poz. 1361) w roku szkolnym 2018/2019 odbyły się w szkołach podstawowych pierwsze egzaminy ósmoklasisty. Egzamin ósmoklasisty obejmował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do wybranych przedmiotów nauczanych w klasach I–VIII. Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem

33

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

obowiązkowym, co oznacza, że każdy uczeń musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę. Nie jest określony minimalny wynik, jaki uczeń powinien uzyskać, dlatego egzaminu ósmoklasisty nie można nie zdać.

Na obszarze gminy Opalenicy uzyskano następujące wyniki egzaminu:

Tabela 9. Średnie procentowe wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2023

	2019		
	Język polski	Matematyka	Język angielski
Średni wynik gminy	53%	39%	47%
Średni wynik powiatu	56%	36%	48%
Średni wynik województwa	61%	43%	56%
Średni wynik kraju	63%	45%	59%
	2020		
	Język polski	Matematyka	Język angielski
Średni wynik gminy	56%	43%	52%
Średni wynik powiatu	52%	40%	47%
Średni wynik województwa	57%	44%	52%
Średni wynik kraju	59%	46%	54%
	2021		
	Język polski	Matematyka	Język angielski
Średni wynik gminy	52%	39%	61%
Średni wynik powiatu	52%	40%	59%
Średni wynik województwa	58%	45%	63%
Średni wynik kraju	60%	47%	66%
	2022		
	Język polski	Matematyka	Język angielski
Średni wynik gminy	50%	51%	58%
Średni wynik powiatu	51%	49%	59%
Średni wynik województwa	57%	55%	64%
Średni wynik kraju	60%	57%	67%
	2023		
	Język polski	Matematyka	Język angielski
Średni wynik gminy	56%	48%	58%
Średni wynik powiatu	59%	45%	59%
Średni wynik województwa	63%	51%	63%
Średni wynik kraju	66%	53%	66%

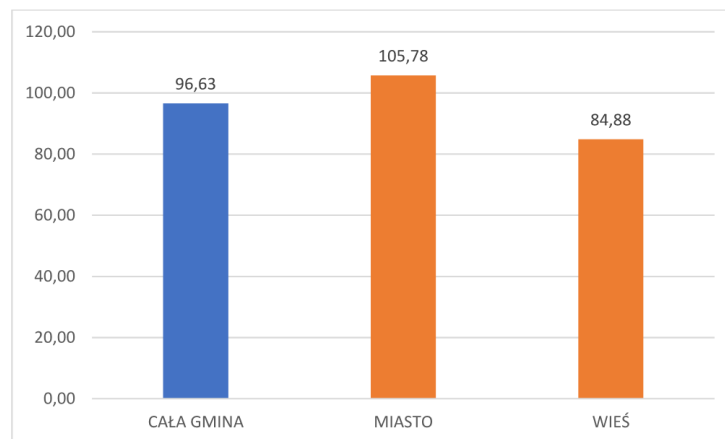
Źródło: CKE, Ministerstwo Edukacji i Nauki, ICEiN: www.mapa.wyniki.edu.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Średnie wyniki osiągane przez uczniów szkół podstawowych w gminie Opalenicy w latach 2019-2023 w każdym przypadku były niższe od średniej krajowej oraz (nieco mniej) od wojewódzkiej. Jedynym wyjątkiem jest tutaj egzamin z języka angielskiego w 2020 roku, który uczniowie opaleniccy napisali na poziomie zbliżonym do średniej w województwie wielkopolskim. Na tle powiatu gmina Opalenica najlepiej wypadła na egzaminach z matematyki – tylko w jednym roku średni wynik powiatu był wyższy. Nieco gorzej od powiatu gmina wypadła zazwyczaj na egzaminach z języka polskiego, natomiast wyniki egzaminu z języka angielskiego były w gminie podobne do powiatowych – jednego roku trochę lepsze, innego nieco gorsze.

W 2021 roku **współczynnik skolaryzacji brutto**⁷ dla szkół podstawowych w gminie Opalenicy wynosił 96,63% i był nieco wyższy od krajowego, ale niższy od powiatowego i wojewódzkiego. Część dzieci z terenów wiejskich dojeżdża do szkół w mieście, dlatego dla miasta współczynnik skolaryzacji wynosi ponad 100%, natomiast na terenach wiejskich jest niższy.

Wykres 19. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gminy Opalenicy w 2021 roku - szkoły podstawowe

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

PODSUMOWANIE

W gminie działa obecnie 7 szkół podstawowych i 4 przedszkola, w szkołach są także oddziały przedszkolne. Na terenie gminy jest również dostępna edukacja na poziomie szkoły średniej (liceum i technikum) oraz szkoła branżowa.

W badanym okresie 2018-2021 liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych edukacją przedszkolną utrzymywała się na podobnym poziomie, pomimo zmniejszenia się ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrósł w tym czasie w całej gminie o 6 pkt proc. – z 85,1% do 91,1%. Na wsi stopień

⁷ Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

upowszechnienia edukacji przedszkolnej nie wzrósł w badanym okresie, ale i tak był wysoki na tle powiatu, województwa i kraju.

Średnie wyniki osiągane przez uczniów z egzaminów kończących edukację na poziomie podstawowym w latach 2019-2023 w prawie każdym przypadku (z jednym wyjątkiem) były niższe od średniej krajowej oraz wojewódzkiej, natomiast porównywalne z wynikami z powiatu. Poziom kształcenia na szczeblu podstawowym ma wpływ na dalszą ścieżkę edukacji (możliwość dostania się do lepszych szkół średnich i następnie na studia), dlatego ważne są wszelkie działania mające wpływ na jego podniesienie.

4.2.5 SPORT I REKREACJA

Podmiotem odpowiedzialnym na terenie gminy za **działalność sportową i rekreacyjną** jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Opalenicy (OSiR Opalenica).

OSiR administruje następującymi obiektami znajdującymi się na terenie Opalenicy:

1. kompleksem sportowym na stadionie miejskim w Opalenicy przy ul. Parkowej, który obejmuje:
 - stadion piłkarsko-lekkoatletyczny z trybunami na 900 miejsc z pełnowymiarowym boiskiem do piłki nożnej oraz bieżnią okólną żwirową z urządzeniami do biegów i skoków,
 - pięć kortów tenisowych z nawierzchnią z mączki ceglanej,
 - dwie hale sportowe o wymiarach 36m x 18m (nawierzchnia dywanowa) oraz 40m x 12m (nawierzchnia drewniana) z zapleciami socjalno-szatniowymi;
2. kompleksem rekreacyjno-sportowym w Opalenicy przy ul. Gimnazjalnej, który obejmuje:
 - halę sportową 28x40m z trybunami i zapleczem,
 - boisko „Orlik” z nawierzchnią ze sztucznej trawy,
 - siłownię,
 - saunę,
 - bieżnię okólną tartanową i skocznnię w dal,
 - salkę do aerobiku i innych ćwiczeń ogólnorozwojowych.

Na obiektach OSiR i przy wsparciu tej instytucji prowadzone są zajęcia szkółek i sekcji sportowych, półkolonie dla dzieci, zawody i turnieje sportowe w grach zespołowych (piłka nożna, koszykówka, siatkówka, piłka ręczna, unihokej) oraz w tenisie ziemnym i stołowym, sportach walki, zawody lekkoatletyczne itp. OSiR jest organizatorem lub współorganizatorem wielu imprez sportowych. W 2022 r. były to m.in. dwa turnieje koszykówki w randze Mistrzostw Polski, XXX Bieg Opalińskich na dystansie 10 km, Wiosenny oraz Jesienny Test Coopera, Wiosenny Turniej Piłki Nożnej OLDBOY 50+, Nocny Turniej Siatkówki oraz Nocny Turniej Piłki Nożnej, Rajd Rowerowy – Opalenica dla Ukrainy, Rodzinny Rajd Rowerowy czy „Pogoń za Mikołajem” – biegi dla dzieci na Orliku. We współpracy z Międzyszkolnym Klubem Sportowym oraz SZS Wielkopolska OSiR organizuje system zawodów szkolnych w hali OSiR i na stadionie miejskim, na poziomie gminy, powiatu, rejonu i województwa.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Ośrodek współpracuje z klubami – Basket Team Opalenica, MKS Opalenica, Klubem Sportowym Promień Opalenica i Klubem Tenisa Stołowego. W OSiR działają sekcje i szkoły sportowe: tenisa ziemnego, unihokeja dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych, młodzieżowa i seniorska sekcja piłki nożnej, sekcje koszykówki dla chłopców i dziewcząt, a także siatkówki dla dorosłych. Sala aerobiku jest wynajmowana na zajęcia fitness, jogi, karate, zumbi i tańca dla dzieci i dorosłych, korzystają z niej również słuchacze Uniwersytetu III wieku w Opalenicy w ramach zajęć o charakterze rekreacyjnym.

W obiekcie przy ul. Gimnazjalnej odbywają się zajęcia wychowania fizycznego uczniów Zespołu Szkół w Opalenicy, a także Szkoły Podstawowej w Opalenicy (ci drudzy mają do dyspozycji salkę do aerobiku).

OSiR ma pod opieką 18 placów zabaw na terenie gminy (Plac Piłsudskiego, ul. Moniuszki, Park Miejski, ul. Kręta, ul. Gimnazjalna, ul. Jaśminowa, ul. Nowa, ul. Spokojna, ul. Gustowskiego, ul. Mickiewicza, Sielinko, Kozłowo, Uścięcice, Łagwy, Niegolewo, Porążyn, Porążyn Tartak, Łęczyce) i 10 siłowni zewnętrznych.

Tabela 10. Obiekty administrowane przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Opalenicy

LP.	CHARAKTERYSTYKA OBIEKTU/OBIEKTÓW
1.	kompleks sportowy na Stadionie Miejskim w Opalenicy przy ul. Parkowej, który obejmuje: - stadion piłkarsko-lekkoatletyczny z trybunami na 900 miejsc z pełnowymiarowym Boiskiem do piłki nożnej i Bieżnią okólną zwirową z Urządzeniami do biegów i skoków - pięć kortów tenisowych z nawierzchnią z mączki ceglanej, - dwie hale sportowe o wymiarach 36m x 18m (nawierzchnia dywanowa) oraz 40m x 12m (nawierzchnia drewniana) z zapleciami socjalno-szatniowymi
2.	Kompleks rekreacyjno-sportowy „Orlik” w oPalenicy przy ul. Gimnazjalnej, który obejmuje: - halę sportową 28x40m z trybunami i zapleczem, - boisko „ORLIK” z Nawierzchnią ze sztucznej trawy, - siłownię, - saunę, - bieżnię okólną TARTANOWĄ i skocznię w dal, - salkę do aerobiku i innych ćwiczeń ogólnorozwojowych
3.	18 placów zabaw na terenie miasta i gminy Opalenica (Plac Piłsudskiego, ul. Moniuszki, Park Miejski, ul. Kręta, ul. Gimnazjalna, ul. Jaśminowa, ul. Nowa, ul. Spokojna, ul. Gustowskiego, ul. Mickiewicza, Sielinko, Kozłowo, Uścięcice, Łagwy, Niegolewo, Porążyn, Porążyn Tartak, Łęczyce) i 10 siłowni zewnętrznych.

źródło: Raport o stanie gminy Opalenica za 2022 rok

W Opalenicy można również skorzystać z innych obiektów sportowych, niepodlegających pod OSiR. Znajduje się tutaj m.in. strzelnica sportowa prowadzona przez Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Opalenicy, duży kompleks sportowo-rekreacyjny przy hotelu Remes, obejmujący m.in. boiska do piłki nożnej, do siatkówki i siatkówki plażowej, pole golfowe, siłownię, pływalnię i SPA.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Przy udziale środków unijnych zrealizowano w 2015 roku kompleks przecinających się ścieżek do nordic walking. Trasy rozpoczynają się i kończą przy pałacu w Porażynie (tzw. Villa Eichenhorst – „gniazdo dębów”), a biegną przez tereny Nadleśnictwa Grodzisk.

PODSUMOWANIE

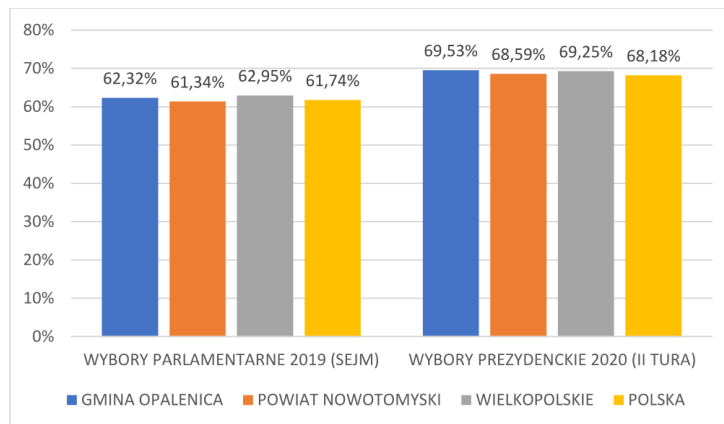
OSiR w Opalenicy prowadząc działalność w zakresie sportu, rekreacji i turystyki współpracuje z lokalnymi instytucjami, organizacjami, klubami i stowarzyszeniami sportowymi, sponsorami. Jest organizatorem i współorganizatorem imprez sportowych i rekreacyjnych o różnym zasięgu, skierowanych do osób z różnych grup wiekowych i o różnym poziomie sprawności fizycznej. Z bazy sportowej OSiR korzystają dzieci i młodzież z opalenickich placówek oświatowych, lokalne i regionalne kluby sportowe, sekcje i szkoły sportowe, stowarzyszenia i zakłady pracy oraz osoby prywatne. Mieszkańcy gminy Opalenicy mogą wybierać spośród różnorodnych form aktywności fizycznej, takich jak piłka nożna, koszykówka, siatkówka, unihokej, tenis ziemny i stołowy, biegi, pływanie, strzelectwo, karate, a także aerobik, zumba, joga, nordic walking itp.

4.2.6 UCZESTNICTWO W ŻYCIU PUBLICZNYM

Aktywne uczestnictwo w wyborach jest przejawem zainteresowania kwestiami społecznymi oraz właściwej postawy obywatelskiej. Świadczy o realnym zaangażowaniu społeczeństwa w funkcjonowanie państwa, regionu i gminy. Frekwencja w gminie Opalenicy w obu typach wyborów była zbliżona do powiatowej, wojewódzkiej oraz krajowej (tylko w jednym przypadku różnica przekroczyła 1 pkt proc.) W wyborach parlamentarnych w 2019 roku frekwencja w gminie Opalenicy wyniosła 62,32% i była trochę większa (o 0,98 pkt proc.) od tej w powiecie nowotomyskim oraz nieco mniejsza (o 0,63 pkt proc.) niż w województwie wielkopolskim. W wyborach prezydenckich w 2020 roku frekwencja w gminie (69,53%) była wyższa zarówno od frekwencji na poziomie powiatu (o 0,94 pkt. proc.) jak i województwa (o 0,28 pkt proc.). W porównaniu do frekwencji krajowej frekwencja w gminie Opalenicy była w obu przypadkach wyższa – w wyborach do Sejmu o 0,58 pkt proc., natomiast w wyborach prezydenckich o 1,35 pkt proc.)

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 20. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych (do Sejmu) i prezydenckich (II tura)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

W wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Opalenicy w 2018 roku startowało łącznie 39 kandydatów reprezentujących 6 komitetów wyborczych. Najwięcej osób kandydowało z ramienia Komitetu Wyborczego Wyborców Tomasza Szulca – 11 osób, na które oddano łącznie 2583 głosy. Komitet ten zdobył również najwięcej mandatów – 9. Drugą pozycję pod względem liczby mandatów zajął Komitet Wyborczy Wyborców Przymierze Społeczne – z 7 wystawionych kandydatów 4 zasiadło w radzie. W przypadku 2 z nich głosowanie się nie odbyło, gdyż byli oni jedynymi kandydatami w danym okręgu. Na pozostałych kandydatów KWW Przymierze Społeczne oddano łącznie 958 głosów. Po jednym mandacie przypadło Komitetowi Wyborczemu Wyborców „Samorządni” Powiatu Nowotomyskiego oraz Komitetowi Wyborczemu Wyborców Czysta i Przedsiębiorcza Gmina Opalenica. Żaden z kandydatów KKW SLD i Lewica Razem oraz KW Prawo i Sprawiedliwość nie uzyskał wystarczającego poparcia.

Tabela 11. Wyniki wyborów samorządowych do Rady Miejskiej w Opalenicy w 2018 r.

Nr listy	Komitet wyborczy	Liczba			
		kandydatów	głosów na kandydatów komitetu	% głosów ważnych	mandatów
20	KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW TOMASZA SZULCA	11	2583	45,01%	9
18	KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW PRZYMIERZE SPOŁECZNE	7	958	16,69%	4
19	KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW „SAMORZĄDNI” POWIATU NOWOTOMYSKIEGO	9	1024	17,84%	1
21	KOMITET WYBORCZY WYBORCÓW CZYSTA I PRZEDSIĘBIORCZA GMINA OPALENICA	8	824	14,36%	1

39

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Nr listy	Komitet wyborczy	Liczba			
		kandydatów	głosów na kandydatów komitetu	% głosów ważnych	mandatów
5	KOALICYJNY KOMITET WYBORCZY SLD LEWICA RAZEM	2	182	3,17%	0
10	KOMITET WYBORCZY PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ	2	168	2,93%	0
ŁĄCZNIE		39	5739	100%	15

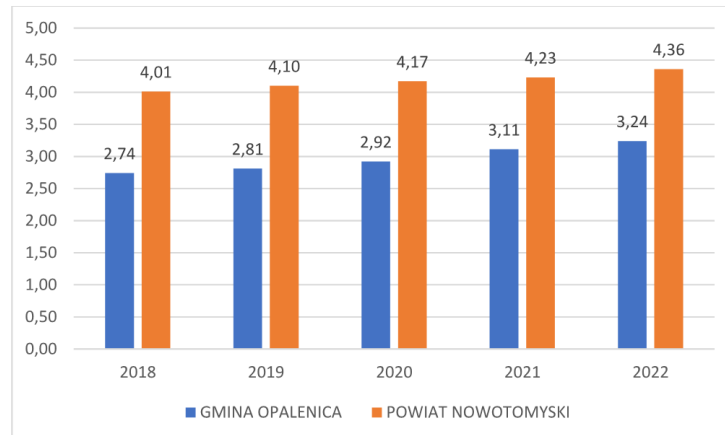
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

W wyborach na burmistrza Opalenicy wystartował tylko 1 kandydat – ubiegający się o reelekcję Tomasz Szulc. Frekwencja w wyborach wyniosła 52,52%, oddano 6503 ważne głosy, z czego za wyborem kandydata opowiedziało się 5470 osób, a przeciw było 1033. Tym samym większością 84,12% głosów Tomasz Szulc po raz drugi został wybrany na wóldarza gminy.

Aktywność społeczną można mierzyć również z wykorzystaniem **wskaźnika liczby organizacji społecznych, fundacji i stowarzyszeń na 1000 mieszkańców**. W latach 2018-2022 w gminie oraz w powiecie liczba działających fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 1000 mieszkańców stopniowo się zwiększała, co świadczy o rozwoju tego sektora. Wskaźnik ten przez cały badany okres był wyższy w powiecie niż w gminie, jednak w przypadku gminy wzrost był bardziej dynamiczny, więc różnica między nimi zmniejszyła się. Podobnie wygląda porównanie z województwem i całym krajem.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 21. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 12. Organizacje pozarządowe zarejestrowane w gminie Opalenicy

Lp.	Numer	Nazwa	Miejscowość
1	375756	"FUNDACJA REMES NA RZECZ ROZWOJU PIĘKI NOŻNEJ"	OPALENICA
2	366696	CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH "VALIDIUS"	OPALENICA
3	930302	FUNDACJA "PROPORZEC"	OPALENICA
4	889968	FUNDACJA GROMADA	OPALENICA
5	881249	FUNDACJA PRZECIWDZIAŁANIA ŚMIERCI PSZCZÓŁ - BEE HELPY	WOJNOWICE
6	784392	FUNDACJA RAZEM ROZRUSZAMY ŚWIAT	WOJNOWICE
7	726580	FUNDACJA VINTAGE RECORDS	PORAŻYŃ
8	1028629	FUNDACJA ZAMIGAJ Z MOTYŁKIEM	DAKOWY MOKRE
9	99437	GMINNY ZWIĄZEK ROLNIKÓW, KÓŁEK I ORGANIZACJI ROLNICZYCH W OPALENICY	OPALENICA
10	204493	INTEGRACJA EUROPEJSKA REGIONÓW	WOJNOWICE WLKP.
11	101948	KLUB SPORTOWY "PROMIEN" W OPALENICY	OPALENICA
12	79988	KÓŁKO ROLNICZE W OPALENICY	OPALENICA
13	23478	KOŚCIELNO-SPOŁECZNA FUNDACJA POMOCY W LIKWIDACJI	OPALENICA
14	77676	KÓŁKO MASZYNOWO - DORADCZE W SIELINKU	SIELINKO
15	9685	KÓŁKO ROLNICZE UŚCIĘCICE	UŚCIĘCICE
16	75688	KÓŁKO ROLNICZE DAKOWY MOKRE	DAKOWY MOKRE
17	10475	KÓŁKO ROLNICZE TERESPOTOCKIE	TERESPOTOCKIE
18	98871	KÓŁKO ROLNICZE W JASTRZĘBNIKACH	JASTRZĘBNIKI
19	66861	KÓŁKO ROLNICZE W KOPANKACH	KOPANKI

41

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

20	10185	KÓŁKO ROLNICZE W KOZŁOWIE	KOZŁOWO
21	75663	KÓŁKO ROLNICZE W ŁAGWACH	ŁAGWY
22	41204	KÓŁKO ROLNICZE W ŁĘCZYCACH	ŁĘCZYCE
23	52968	KÓŁKO ROLNICZE W NIEGOLEWIE	NIEGOLEWO
24	76954	KÓŁKO ROLNICZE W PORĄŻYNI	PORĄŻYN
25	10039	KÓŁKO ROLNICZE W RUDNIKACH	RUDNIKI
26	50767	KÓŁKO ROLNICZE W TROSZCZYNIU	TROSZCZYN
27	53506	KÓŁKO ROLNICZE W URBANOWIE	URBANOWO
28	7082	KÓŁKO ROLNICZE W WOJNOWICACH	WOJNOWICE
29	98328	KURKOWE BRAC'TWO STRZELECKIE	OPALENICA
30	296880	LECH 1929 OPALENICA - KLUB MOTOCYKLOWY	OPALENICA*
31	134148	LUDOWY KLUB SPORTOWY "OGROL" W SIELINKU	SIELINKO
32	35531	LUDOWY KLUB SPORTOWY "POGROM" W URBANOWIE	URBANOWO
33	31211	NIEZALEŻNY ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW CHEMOS SP. Z O.O. W LIKWIDACJI	OPALENICA
34	76684	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA , WOJNOWICE	WOJNOWICE
35	46872	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA NORDZUCKER POLSKA S.A.	OPALENICA
36	52933	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DAKOWACH MOKRYCH	DAKOWY MOKRE
37	31106	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W JASTRZĘBNIKACH	JASTRZĘBNIKI
38	204288	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KOPANKACH	KOPANKI
39	45698	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ŁAGWACH	ŁAGWY
40	33004	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W OPALENICY	OPALENICA
41	83554	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PORĄŻYNI	PORĄŻYN
42	34733	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W RUDNIKACH	RUDNIKI
43	35689	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TERESPOCKIE	TERESPOCKIE
44	42712	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W URBANOWIE	URBANOWO
45	69062	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W UŚCIĘCIACH	UŚCIĘCICE
46	306920	OPALENICA - NASZA GMINA	OPALENICA
47	424342	OPALENICKA IZBA GOSPODARCZA	OPALENICA
48	34439	OPALENICKI KLUB TENISOWY W OPALENICY	OPALENICA
49	281749	POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ POLEPSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA "VITA MELIOR"	OPALENICA
50	701206	STOWARZYSZENIE "CHROŃMY ŚRODOWISKO"	ŁĘCZYCE
51	1019067	STOWARZYSZENIE "RAZEM DLA WSI DAKOWY MOKRE"	DAKOWY MOKRE
52	164647	STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW I PRZYJACIÓŁ LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. PRYMASA TYSIĄCLECIA KS. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO W OPALENICY	OPALENICA
53	590572	STOWARZYSZENIE AKADEMIA MUZYCZNA W OPALENICY	OPALENICA
54	606394	STOWARZYSZENIE COOL'TURALNA OPALENICA	OPALENICA
55	50447	STOWARZYSZENIE FILOZOFII REKREACJI HALWEG	OPALENICA

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

56	410721	STOWARZYSZENIE KULTURALNO-OŚWIATOWE "RODZICE-DZIECIOM" W URBANOWIE	URBANOWO
57	75715	STOWARZYSZENIE KULTURY FIZYCZNEJ "BASKET TEAM W OPALENICY"	OPALENICA
58	560969	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ PORĄŻYNA	PORĄŻYN
59	409121	STOWARZYSZENIE RODZICÓW I PRZYJACIÓŁ SZKOŁY W KOPANKACH "MALI WIELCY"	KOPANKI
60	928119	STOWARZYSZENIE STRZELECKIE PROPORZEC	OPALENICA
61	444372	STOWARZYSZENIE WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ "EUROOPAL"	OPALENICA
62	793746	TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW ZIEMI OPALENICKIEJ	OPALENICA
63	428902	ZWIĄZEK PLANTATORÓW BURAKA CUKROWEGO PRZY NORDZUCKER POLSKA S.A.	OPALENICA
64	78411	ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW NORDZUCKER POLSKA SA	OPALENICA

*w KRS gminą rejestracji jest Nowy Tomyśl, miejscowość Opalenica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Rejestru Stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości <https://ekrs.ms.gov.pl/>. Stan na dzień 26.07.2023 r.

PODSUMOWANIE

Uczestnictwo w życiu publicznym ma szczególne znaczenie dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Szczególnym przejawem zainteresowania sprawami publicznymi jest udział w wyborach. Frekwencja wyborcza w Opalenicy nie różni się znacząco od tej odnotowywanej na poziomie powiatu, województwa oraz całego kraju, jednak w większości przypadków jest minimalnie wyższa, co świadczy o nieco większej od średniej aktywności mieszkańców gminy na tym polu.

Działalność organizacji pozarządowych w Opalenicy jest na razie na niskim poziomie w porównaniu z resztą kraju, ale systematycznie rośnie.

4.2.7 KULTURA

Główną instytucją prowadzącą działalność kulturalną w gminie Opalenicy jest **Centrum Kultury i Biblioteka im. Powstańców Wielkopolskich w Opalenicy** (dalej CKiB), będące jednostką organizacyjną gminy (samorządową instytucją kultury). Działa na podstawie:

- ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Z 2020 r. poz. 716 ze zm.);
- ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.);
- ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Z 2019 r. poz. 1479 ze zm.);
- Statutu CKiB w Opalenicy stanowiącego załącznik nr 2 do Uchwały Nr XXVIII/178/2016 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 31.08.2016 r.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

CKiB w Opalenicy ma do zaoferowania mieszkańcom gminy bogatą ofertę kulturalną – zajęcia stałe w różnorodnych sekcjach tematycznych, warsztaty, imprezy i spotkania kulturalne, seanse kinowe, koncerty, wystawy, spektakle teatralne. Częścią CKiB jest biblioteka publiczna, która organizuje m.in. lekcje i spotkania biblioteczne. W ramach CKiB działa ponadto „Kino za Rogiem”, nieduże, ale nowoczesne kino z salą na 30 miejsc. Odbiorcami oferty CKiB są dzieci, młodzież, osoby dorosłe, seniorzy oraz osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Budynek CKiB jest miejscem dostępnym dla osób ze specjalnymi potrzebami.

CKiB w Opalenicy współpracuje z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, zapewniając wsparcie finansowe i techniczne w organizacji imprez, a także z Kołem Emerytów, Rencistów i Inwalidów, udostępniając pomieszczenie na prowadzenie działalności. CKiB w Opalenicy angażuje się również w działalność Stowarzyszenia „Cooltura Opalenica”.

CKiB realizuje projekty odpowiadające na bieżące potrzeby. W czasie pandemii COVID-19 CKiB w Opalenicy przeniosło dużą część swoich działań do sieci. Po fali migracji spowodowanych wojną w Ukrainie, CKiB zorganizowało kurs języka polskiego dla Ukraińców, aby ułatwić im aklimatyzację i integrację z lokalną społecznością.

Aby móc zrealizować więcej projektów służących mieszkańcom gminy, CKiB korzysta z możliwości pozyskania dodatkowych środków. Jednym z takich zadań, zrealizowanych w ostatnim czasie przy wsparciu zewnętrznych funduszy, był projekt pn. „Daj się porwać kulturze w sieci! – Konwersja cyfrowa domów kultury”, którego operatorem jest Narodowe Centrum Kultury. Głównym celem tego przedsięwzięcia było wytworzenie i rozpowszechnianie na terenie gminy Opalenicy nowych treści kultury obejmujących wszystkie dziedziny sztuki możliwe do komunikowania za pośrednictwem Internetu, aplikacji mobilnych, sieci społecznościowych, mediów cyfrowych. Przyznane środki (83 700,00 zł) zostały przeznaczone m.in. na zakup wysokiej jakości sprzętu komputerowego oraz audio-video umożliwiającego transmisję on-line. Pozwala to na cyfryzację oraz – w razie potrzeby – na przeniesienie działalności statutowej do sieci, a w ogólnym przypadku – poszerzenie grona odbiorców działań CKiB dzięki streamingom wydarzeń kulturalnych oraz różnorodnym działaniom animacyjnym w sieci. Otwiera także nowe możliwości do rozwoju oferty i realizacji zadań spoza tradycyjnego katalogu. Jednym z takich przedsięwzięć, które mogły zostać urzeczywistnione dzięki zakupionemu sprzętowi i szkoleniom, było uruchomienie internetowego radia Centrum 11. Działa ono 24 godziny 7 dni w tygodniu pod adresem www.radiocentrum11.pl. W ramówce znajdziemy audycje o filmie, muzyce, książkach, sporcie, nowinkach technologicznych, programy na żywo, programy dla najmłodszych, rozmowy z gośćmi. W 2022 roku były to m.in.: „Na stronie. Magazyn o książkach, naprawdę dobrych”, „Muzyką Opowiedziane czyli DziałDziakowe granie”, „Mój sport, mój świat”, „Jest taki dzień”, „Niedzielne trele-morele”, „Herbata z malinami”, „Radio Koneser”, „Dogrywka!”, „Moje rekomendacje”, „Mało znane, a dobrze zagrane”, „Porozmawiajmy o...”, „Co jest grane?”, „Dziewczyna z kina!”

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Innym działaniem, na które pozyskano dofinansowanie, był projekt: „A na wiosnę forma rośnie!” – w ramach programu Generacja 6.0, IV edycja, 2021 (dotacja 11 938,00 zł z Fundacji BGK). Był to cykl wydarzeń promujących zdrowy, aktywny tryb życia wśród seniorów, obejmujący m.in. spotkania z fizjoterapeutą i z dietetykiem, treningi pamięci oraz nordic walking.

Kolejnym projektem, który był realizowany w 2022 roku była „E-dukacyjna K-kulturalna O-palenica!”. W jego ramach zorganizowano cykle warsztatów – oddzielnie dla dzieci i dorosłych – o różnorodnej tematyce: teatralnych, decoupage, malarskich, artystyczno-podróżniczych. Zadanie zostało dofinansowane z MKiDN z programu Edukacja Kulturalna 2022.

Gmina Opalenica ma rozbudowaną sieć biblioteczną – na 1000 ludności przypada tutaj aż 3,1 biblioteki (łącznie z filiami), czyli znacznie więcej niż w powiecie (2,4), województwie (1,8), a także w kraju (2,0). **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Opalenicy** (dalej BPMGO) ma główną siedzibę w budynku Centrum Kultury przy os. Centrum 11. Znajdują się tutaj:

- wypożyczalnia dla dorosłych
- oddział dla dzieci i młodzieży
- czytelnia.

Ponadto biblioteka posiada 4 filie:

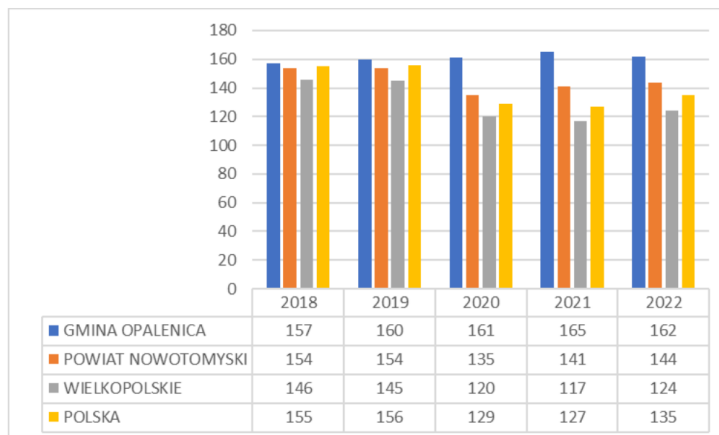
- w Łagwach: ul. Słoneczna 26;
 - w Rudnikach: Rudniki 84.
 - w Uścięcicach: ul. Długa 3;
 - w Wojnowicach: ul. Poznańska 15;
- oraz 3 punkty biblioteczne.

Księgozbiór BPMGO (łącznie z filiami) liczył w 2022 roku 69 742 woluminy, co oznacza, że na 1000 mieszkańców przypadało 4351,3 woluminu (dane GUS). Biblioteka regularnie uaktualnia swoje zbiory, zakupując nowe pozycje książkowe ukazujące się na rynku czytelnictwa, jak również nowoczesne formy książki, jakimi są audiobooki. W 2022 r. pozyskano z różnych źródeł 2873 woluminy oraz 53 audiobooki (źródło: Raport o stanie gminy Opalenica za rok 2022).

Również poziom czytelnictwa jest w Opalenicy wysoki. Biorąc pod uwagę okres 2018-2022 każdego roku liczba aktywnych czytelników (czyli osób, które w danym roku wypożyczyły minimum jedną pozycję) przypadających na 1000 ludności była w gminie Opalenicy wyższa niż w powiecie, województwie i w całym kraju. Od 2020 roku dysproporcja pomiędzy gminą a pozostałymi wymienionymi jednostkami podziału terytorialnego zwiększyła się jeszcze, gdyż Opalenicy nie dotknął spadek liczby osób korzystających z bibliotek spowodowany pandemią COVID-19, wyraźnie widoczny w pozostałych jednostkach.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 22. Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Spadek zanotowano za to w liczbie zajęć stałych będących w ofercie CKiB, jak również ich uczestników. W 2019 roku działało 30 różnego rodzaju regularnie odbywających się zajęć, kół, grup i zespołów, skupiających 607 uczestników. W 2020 roku stałych zajęć w CKiB było 28 i uczestniczyły w nich 432 osoby. Po pierwszym kwartale ze względu na lockdown zajęcia uległy zawieszeniu lub przeniesiono je do sieci. W 2021 roku CKiB zaczęło wracać do działalności stacjonarnej, ale zajęć stałych odbywało się znacznie mniej niż przed zamknięciem (13 grup liczących łącznie 127 uczestników). W 2022 roku liczby te nieco wzrosły (20 grup, 207 uczestników), ale nie osiągnęły stanu sprzed pandemii.

W gminie rośnie zainteresowanie sztuką filmową. Działające od 2021 roku Kino za Rogiem w drugim roku swojej działalności zanotowało wzrost liczby seansów o 47% (z 153 na 225), a widzów aż o 84% (z 1484 na 2731 osób).

PODSUMOWANIE

Życie kulturalne jest jednym ważniejszych aspektów funkcjonowania Opalenicy. Mimo stosunkowo niewielkiej wielkości gminy, jej mieszkańcy mają zapewniony dostęp do licznych i różnorodnych treści kultury.

Większość działań związanych z szeroko pojętą kulturą w obrębie gminy skupia się wokół Centrum Kultury i Biblioteki im. Powstańców Wielkopolskich w Opalenicy. Odpowiada ono za bogatą ofertę zajęć i wydarzeń kulturalnych kierowanych do szerokiego kręgu odbiorców, w tym również dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. W jego ramach działa również ciesząca się dużą popularnością „Kino za rogiem” oraz radio internetowe „Centrum 11”.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Szczególną wagę Gmina Opalenica przykładła do rozwoju czytelnictwa wśród mieszkańców. Rozbudowana sieć biblioteczna skutkuje wysokimi (w zestawieniu z resztą kraju) wskaźnikami czytelnictwa.

Podobnie jak w całym kraju, w Opalenicy również okres pandemii i związane z nim lockdowny odbiły się negatywnie na uczestnictwie mieszkańców w życiu kulturalnym. Gmina zminimalizowała jednak ten wpływ dzięki przeniesieniu znacznej części aktywności kulturalnych do przestrzeni internetowej. Okres pandemii dobrze znieśli także biblioteki.

4.2.8 TURYSTYKA

Opalenica nie jest gminą typowo turystyczną, ale ma trochę atutów, które mogą czynić ją atrakcyjną dla turystów. Przede wszystkim jest to znakomite miejsce dla osób lubiących kontakt z naturą i aktywny wypoczynek. Umożliwia spędzenie czasu z dala od wielkomiejskiego zgiełku, wśród lasów, które zajmują 25% powierzchni gminy. W Porażynie znajduje się ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, mieszczący się w zabytkowym pałacu-willi z 1882 roku (później przebudowywanym). Przy ośrodku działa obecnie hotel i restauracja, organizowane są imprezy okolicznościowe i konferencje. Ośrodek znajduje się na terenie pięknego, zabytkowego parku i jest otoczony lasami. Rozpoczynają się tutaj i kończą 4 trasy nordic walking w formie pętli, o łącznej długości 38 km: pętla zielona (10,9 km), pętla żółta (5,0 km), pętla lawendowa (9,1 km), pętla brązowa (13,6 km). Trasy zostały otwarte w 2015 roku.

Rysunek 2. Przebieg tras nordic walking rozpoczynających się w Porażynie w gminie Opalenicy

Źródło: <https://www.nordicwalking-unity.pl/images/stories/szlaki/szlaki.jpg>

W gminie nie zachowało się zbyt wiele zabytków, mogących stanowić atrakcje turystyczne. Jednym z wyjątków jest wybudowany w około 1880 roku zespół pałacowo-dworski w Dakowach Mokrych, który został wpisany do

47

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

rejstru zabytków. Teren wokół pałacu jest pozostałością po istniejącym tutaj parku krajobrazowym, z zachowanymi resztkami alei grabowej. Obecnie w wyremontowanym Pałacu działa restauracja i hotel.

W Sielinku od 1996 działa unikalna placówka - Muzeum Gospodarki Mięsnej. W swoich zbiorach posiada ono ponad 7 tys. eksponatów związanych z tą gałęzią przemysłu spożywczego. W miejscowości tej usytuowany jest również kompleks wystawowo-konferencyjny o powierzchni 3ha, wraz z bazą hotelowo-gastronomiczną.

W Opalenicy znajduje się też czterogwiazdkowy hotel Remes z dużym zapleczem sportowym i bogatą ofertą SPA, regularnie goszczący profesjonalne drużyny piłkarskie na treningach przed różnego rodzaju rozgrywkami. Hotel specjalizuje się również w organizacji konferencji, spotkań biznesowych, imprez okolicznościowych i integracyjnych. Wykorzystuje przy tym korzystne położenie i dobrą komunikację Opalenicy (bliskość lotniska i autostrady, kolej międzynarodowa).

Wg danych GUS, w 2022 roku na terenie gminy działały 3 obiekty noclegowe. Wcześniej było ich 5. Zakończenie funkcjonowania 2 obiektów skutkowało zmniejszeniem liczby miejsc noclegowych z 429 do 381.

Opalenica jest kojarzona z pierwszym produkowanym w Polsce motocyklem – LECH. Działa tutaj stowarzyszenie „Lech 1929 Opalenica – Klub Motocyklowy”, które jest w posiadaniu kolekcji eksponatów związanych z tym wątkiem historii gminy i podtrzymuje pamięć o nim.

PODSUMOWANIE

Turystyka nie jest obecnie elementem o dużym znaczeniu gospodarczo-ekonomicznym dla Opalenicy. Gmina może być atrakcyjna dla turystów jako kierunek agroturystyki lub wyjazdów nastawionych na aktywny wypoczynek i uprawianie sportów, ze względu na duże zaplecze sportowe. W Sielinku znajduje się oryginalna placówka, jedna z kilku takich w skali całego świata – Muzeum Gospodarki Mięsnej. Wieś Sielinko jest również miejscem organizacji targów o zasięgu krajowym, które ściągają osoby związane z branżą mięsną z całej Polski.

Dużym walorem gminy jest jej położenie – blisko szlaków łączących duże metropolie, z dogodną komunikacją, a jednocześnie trochę na uboczu. Stosunkowo nieduża odległość od zachodniej granicy czyni ją potencjalnym kierunkiem dla niemieckich turystów (i rzeczywiście jest to nacja najczęściej odwiedzająca gminę). Wydaje się jednak, że potencjał turystyczny gminy nie jest do tej pory w pełni wykorzystywany. Świadczy o tym m.in. zmniejszająca się liczba miejsc noclegowych.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**4.2.9 POMOC SPOŁECZNA**

Zadania miasta z zakresu pomocy społecznej realizowane są m.in. poprzez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opalenicy (dalej jako OPS).

Do zadań OPS-u należą w szczególności⁸:

1. Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
2. Tworzenie warunków organizacyjnych do funkcjonowania pomocy społecznej, w tym niezbędnej infrastruktury socjalnej;
3. Przyznawanie, zgodnie z uprawnieniami do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, i wyłapywanie świadczeń wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych przewidzianych przepisami prawa;
4. Pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
5. Prowadzenie pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem doradztwa, prewencji, w tym działań wspierających, korekcyjnych i kompensacyjnych;
6. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych;
7. Podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
8. Realizowanie innych zadań nałożonych na Gminę przez ustawy lub wynikających z decyzji organów Gminy.

OPS w Opalenicy realizuje też programy finansowane z budżetu państwa. Jednym z nich jest program „**Korpus Wsparcia Seniorów**”, w ramach którego seniorom zapewnia się dostęp do tzw. opasek bezpieczeństwa wraz z usługą całodobowego monitoringu (opieki na odległość). Program jest skierowany do osób w wieku 65 lat i więcej, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Innym programem realizowanym przez OPS w Opalenicy jest „**Opieka wytchnieniowa**”. W ramach tego programu osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi mogą bezpłatnie uzyskać doraźną, czasową pomoc w formie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego lub całodobowego. Program ten jest finansowany ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Kolejnym programem realizowanym w OPS jest wieloletni rządowy program „**Posiłek w szkole i w domu**” na lata 2019-2023. Program ten zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji.

⁸ Zgodnie z Uchwałą nr XXXIV/305/2010 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie nadania statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Opalenicy.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Na terenie gminy Opalenicy działa **5 świetlic środowiskowych**: w Opalenicy, w Wojnowicach, w Dakowach Mokrych, w Jastrzębnikach oraz w Rudnikach. Świetlice funkcjonują w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej. Środki na działalność świetlic pochodzą z Urzędu Gminy i GKRPA.

Celem działalności świetlic środowiskowych jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. W zajęciach uczestniczą dzieci w wieku od 7 do 15 lat.

Podopieczni świetlic mogą uzyskać pomoc w odrabianiu zadań domowych, uczą się języków obcych, uczestniczą w zajęciach reedukacyjnych, grach i zabawach rozwijających logiczne myślenie, zajęciach muzycznych, plastycznych, tanecznych, informatycznych, wycieczkach oraz spacerach. Działalność świetlic środowiskowych obejmuje także zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, narkotyków i nikotyny, ćwiczenia umiejętności odmawiania oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wyrabianie nawyku aktywnego spędzania czasu wolnego.

OPS prowadzi również **Dom Dziennego Pobytu dla Seniorów**, w którym osoby w wieku 50 lat i więcej mogą spędzić czas i skorzystać z zorganizowanych zajęć o różnej tematyce, jak również otrzymać opiekę w przypadku, gdy nie są całkowicie samodzielne. Instruktorzy zatrudnieni w DDPS prowadzą dla podopiecznych zajęcia muzyczne, zajęcia usprawniające, warsztaty teatralne, twórcze i malarskie. Organizowane są zabawy taneczne, spacer, pikniki i wycieczki. Seniorzy mają możliwość zaprezentowania swojej twórczości na festynach, przeglądach grup teatralnych i imprezach organizowanych na terenie gminy i województwa. Uroczystości obchodzone są również święta kościelne oraz świeckie.

W gminie Opalenicy funkcjonuje **Środowiskowy Dom Samopomocy w Sielinku** prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło Terenowe w Opalenicy. Jest to ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowe domy samopomocy działają w oparciu o przepisy:

- Ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901),
- Ustawy z dn. 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r., poz. 2123),
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 r., poz. 249).

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sielinku jest ośrodkiem dziennego pobytu dla osób powyżej 18 r.ż. z niepełnosprawnością intelektualną (ŚDS typu B). Zapewnia on pomoc dorosłym osobom z niepełnosprawnością intelektualną w nauce, rozwijaniu i podtrzymywaniu umiejętności niezbędnych do możliwie samodzielnego życia oraz funkcjonowania w środowisku społecznym, poprzez treningi umiejętności samoobsługowych i higienicznych, treningi umiejętności społecznych i interpersonalnych oraz treningi samodzielności i zaradności życiowej. Zapewnia w razie potrzeby opiekę pielęgniarską oraz usprawnianie ruchowe, a także wsparcie psychologiczne zarówno dla podopiecznych ŚDS, jak i dla ich rodzin.

W środowiskowym domu samopomocy funkcjonuje kilka pracowni terapii zajęciowej. Podopieczni mogą wybierać z zajęć o różnej tematyce (m.in. plastyczno-artystycznych, kulinarnych, muzycznych) takie, które będą zgodne z zainteresowaniami, potrzebami i możliwościami.

Podstawowe dane statystyczne dotyczące sfery pomocy społecznej w gminie Opalenica zaprezentowano w poniższych tabelach. Dane ujęte w latach 2018 – 2022 wskazują, że w gminie utrzymuje się proces zmniejszania się liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 13. Środowiskowa pomoc społeczna.

	2018	2019	2020	2021	2022
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej (osoby na 10 tys. ludności)	345	331	292	247	201
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego:					
- poniżej kryterium dochodowego	92	78	74	63	66
- powyżej kryterium dochodowego	120	132	117	110	90
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ogółem	566	542	472	396	323

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

PODSUMOWANIE

W imieniu gminy politykę w zakresie opieki społecznej prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej. Do zadań OPS-u należy głównie kompleksowa pomoc osobom i rodzinom w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, przeciwdziałanie patologii społecznej, a także pomoc rodzinom we właściwym wypełnianiu ich funkcji i zadań. Liczba osób korzystających z wsparcia w ramach pomocy społecznej z roku na rok maleje.

OPS w Opalenicy realizuje rządowe programy takie jak: Program Ośłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” (w ramach którego realizuje

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

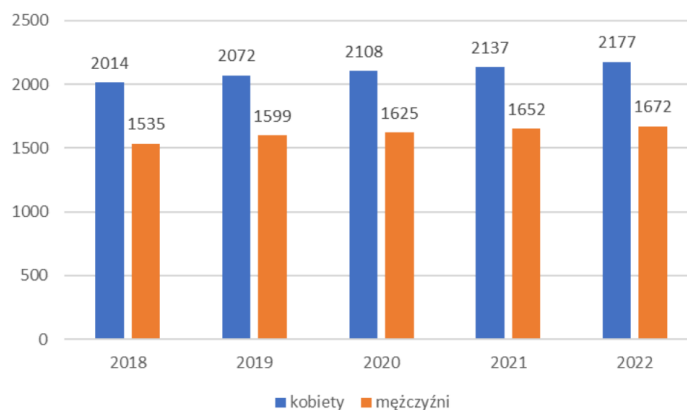
działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz prowadzi Punkt Konsultacyjno-Informacyjny), „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa”, „Korpus Seniorów” i „Posiłek w szkole i w domu”. Programy kierowane są do osób niepełnosprawnych i ich rodzin, seniorów, osób/rodzin dotkniętych ubóstwem lub przemocą domową.

W gminie funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Sielinku. Pomoc świadczona w tym ośrodku ma na celu utrzymanie osób niepełnosprawnych intelektualnie w ich naturalnym środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji oraz umożliwienie im prowadzenia godnego i satysfakcjonującego życia.

4.2.10 POLITYKA SENIORALNA

Wobec szybkiego starzenia się społeczeństwa, strategia działania dotycząca seniorów staje się coraz istotniejsza i stanowi coraz większe wyzwanie. W gminie Opalenicy w ciągu ostatnich 4 lat (pomiędzy rokiem 2018 a 2022) liczba kobiet w wieku 60 lat i więcej wzrosła o 8,1%, a mężczyzn o 8,9%. Celem polityki senioralnej gminy Opalenicy jest poprawa jakości życia mieszkańców w podeszłym wieku. Odbywa się to przede wszystkim poprzez stwarzanie im warunków do uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, likwidowanie barier w dostępie do usług i do kultury, organizowanie zajęć i aktywności przeznaczonych dla seniorów oraz wsparcie dla osób starszych wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Wykres 23. Liczba osób w wieku 60 lat i więcej w gminie Opalenicy w podziale na płeć.

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Główne założenia polityki dotyczącej osób starszych w gminie Opalenicy określa „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opalenica na lata 2019-2029” przyjęta Uchwałą nr III/21/2018 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Opalenica na lata 2019-2029.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W dokumencie tym zawarto 2 cele strategiczne dotyczące działań wobec osób starszych: *Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów oraz Zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.*

Pierwszy z tych celów jest realizowany poprzez zapewnienie seniorom różnorodnej oferty aktywności sportowych, rekreacyjnych, artystycznych i kulturalnych. Uczestniczą w tym m.in. opalenickie instytucje kulturalne i sportowe, organizujące liczne imprezy oraz zajęcia, w których mogą uczestniczyć osoby starsze, w tym takie adresowane bezpośrednio do seniorów. W gminie Opalenicy działa Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Współpracuje on z Domem Dziennego Pobytu dla Seniorów (będącego w strukturach OPS), z którego oferty korzystają osoby od 50 r.ż., zarówno samodzielne, jak i częściowo zależne, potrzebujące czasowej opieki. W placówce organizowane są zajęcia rehabilitacyjne, twórcze, muzyczne, plastyczne, kulinarne, teatralne. Ciekawą propozycją dla osób starszych jest Opalenicki Instytut Trzeciego Wieku, który został powołany w 2010 r. i funkcjonuje obecnie przy Centrum Kultury i Bibliotece w Opalenicy. Ideą przyświecającą powstaniu OITW było propagowanie kształcenia się i rozwoju przez całe życie, a także zdrowego i aktywnego trybu życia, obejmującego nawiązywanie i pielęgnowanie relacji społecznych. OITW organizuje wykłady i prelekcje, wycieczki i zajęcia wyjazdowe, a także stałe zajęcia w ramach różnych sekcji tematycznych.

Do osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich rodzinom Gmina (poprzez OPS) kieruje pomoc środowiskową i finansową (np. zasiłki), kierując się zasadą umożliwienia im, tak długo jak to możliwe, życia w znanym sobie otoczeniu. Temu celowi służą również programy takie jak „Opieka wytchnieniowa”, ułatwiająca życie osobom zajmującym się na co dzień bliskimi wymagającymi stałej opieki, czy bransoletki życia z przyciskiem SOS, zwiększające bezpieczeństwo osób w podeszłym wieku, zwłaszcza mieszkających samotnie. Program teleopieki został w Opalenicy zainicjowany w 2019 roku (zakwalifikowano do niego wówczas 10 seniorów) i od tego czasu jego beneficjenci są objęci opieką na odległość. Do tego grona w 2022 roku dołączyło 27 osób powyżej 65 r.ż., dzięki dotacji z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w ramach programu „Korpus Seniorów”. W czasie pandemii zapewniano osobom starszym i niepełnosprawnym pomoc w postaci zakupów żywności, leków i środków czystości.

PODSUMOWANIE

Trend starzenia się społeczeństwa, coraz wyraźniej widoczny w całym kraju, nie ominął również gminy Opalenicy, co potwierdziła analiza obszaru demograficznego. Szybki przyrost liczby osób, które ukończyły 60 lat, jak i ich udziału w ogólnej liczbie ludności, rodzi liczne wyzwania w zakresie sprostania specyficznym wymaganiom i potrzebom tej grupy.

Podejmowane są działania mające na celu pomoc w codziennym funkcjonowaniu, jak i aktywizację seniorów, takie jak: prowadzenie Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku, programy

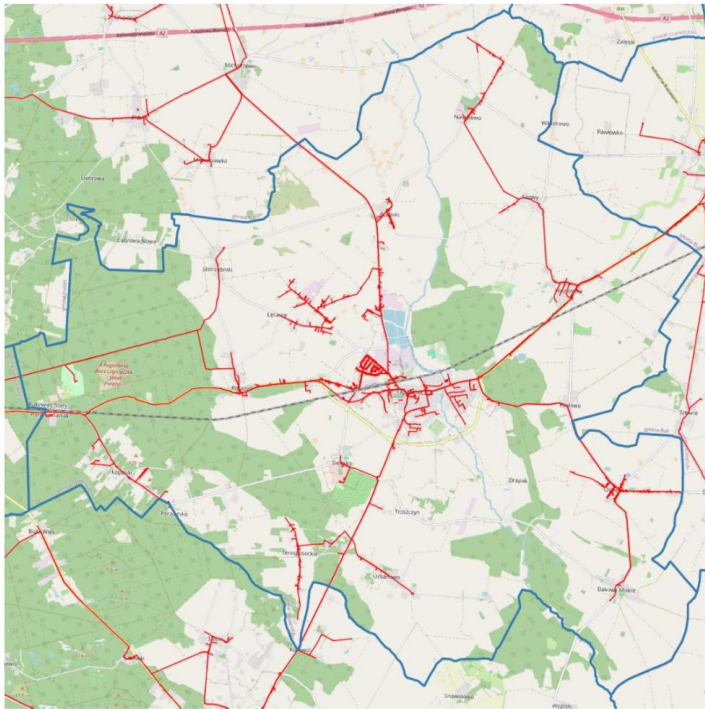
DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

„Opieka wytchnieniowa” i „Korpus Seniorów”. Główne założenia polityki senioralnej są zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opalenica na lata 2019-2029”, jednak ze względu na szybko postępujące starzenie się społeczeństwa i związany z tym spadek potencjału opiekuńczego rodziny mogą one wymagać weryfikacji i uszczegółowienia. Gminie potrzebne są konkretne, możliwe do szybkiego wdrożenia rozwiązania w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb tej grupy ludności oraz zwiększenia zakresu usług opiekuńczych.

4.2.11 ZASIĘG SIECI ŚWIATŁOWODOWEJ

Gmina Opalenica w części swoich obszarów podpięta jest pod sieć światłowodową. Głównym operatorem sieci jest INEA sp. z o. o.. Dostęp do sieci występuje głównie na obszarach zaludnionych. Poza zasięgiem sieci są miejscowości takie jak Troszczyń, Drapak oraz część ulic w południowo-wschodniej części miasta Opalenica. Poniższa mapa przedstawia dokładny zasięg światłowodu w gminie Opalenica.

Zdjęcie 1. Zasięg sieci światłowodowej w gminie Opalenica.

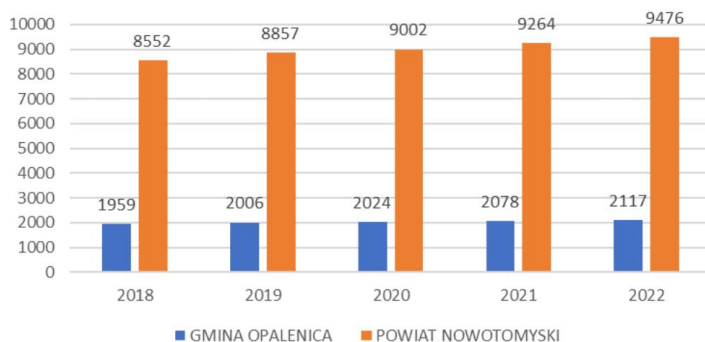
Źródło: Materiały udostępnione przez operatora sieci - INEA sp. z o. o.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

4.3 OBSZAR GOSPODARCZY

Na przestrzeni lat 2018-2022 nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej w gminie Opalenicy oraz na terenie powiatu nowotomyskiego. W gminie Opalenicy w 2018 roku działało 1959 podmiotów, a w 2022 roku ich liczba wynosiła 2117, co stanowi wzrost o 8,1%. W tym samym czasie w powiecie liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się z 8552 do 9476, co oznacza 10,8% wzrostu.

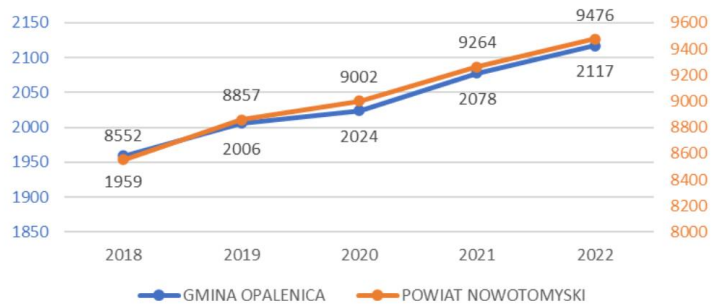
Wykres 24. Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Analizując dane bardziej szczegółowo można dostrzec, że liczba ta rośnie systematycznie z roku na rok, ale w roku 2020 odnotowano wyraźnie niższy wzrost. Miało to miejsce zarówno w przypadku gminy, jak i powiatu, lecz w gminie to odchylenie w dół od głównego trendu było większe. Ogólnie też w gminie wzrost był powolniejszy niż w powiecie. Procentowy wzrost liczony z roku na rok był we wszystkich przypadkach wyższy w powiecie niż w gminie.

Wykres 25. Zmiany liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

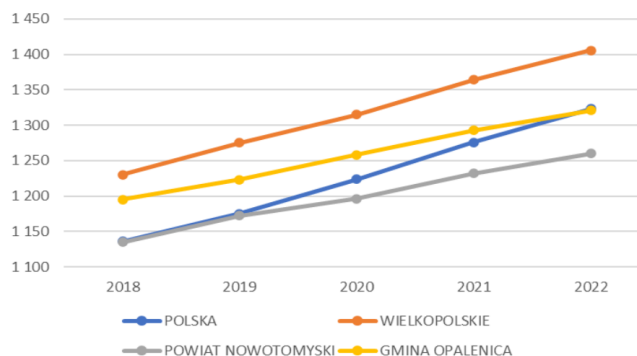
Tabela 14. Roczne przyrosty liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim

	2018 r. → 2019 r.	2019 r. → 2020 r.	2020 r. → 2021 r.	2021 r. → 2022 r.
GMINA OPALENICA	+2,4%	+0,9%	+2,7%	+1,9%
POWIAT NOWOTOMYSKI	+3,6%	+1,6%	+2,9%	+2,3%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

O aktywności gospodarczej na danym terenie można wnioskować także na podstawie wskaźnika **podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na 10 000 mieszkańców**. W gminie Opalenicy wskaźnik ten jest wyższy niż w powiecie. Różnica ta w ostatnich latach jednak nieco się zmniejszyła – w 2018 roku było ich o 5,3% więcej niż w powiecie, a w 2022 roku o 4,8%. W stosunku do województwa wielkopolskiego gmina Opalenica pozostała daleko w tyle; w 2018 roku w województwie wskaźnik ten był wyższy niż w gminie o 2,8%, a w 2022 roku już o 6,4%. Jednak największy procentowy spadek w badanym okresie gmina odnotowała w stosunku do wartości tego wskaźnika dla całego kraju – w 2018 roku wskaźnik dla Polski był o 4,9% niższy od tego dla gminy Opalenicy, natomiast w 2020 r. Polska „przeogoniła” Opalenicę o 0,2%.

Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 000 mieszkańców w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 000 mieszkańców w latach 2018-2022

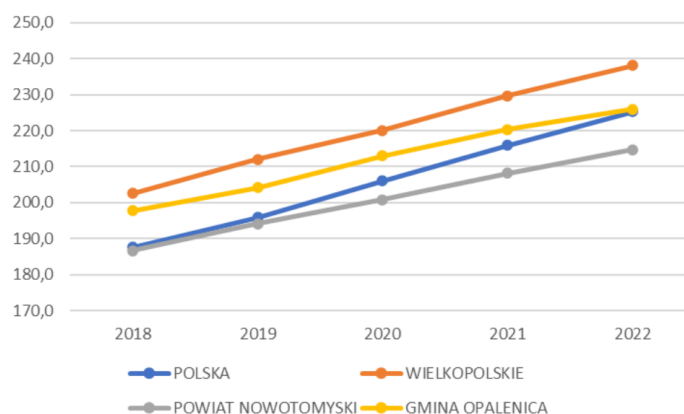
	2018	2019	2020	2021	2022
GMINA OPALENICA	1 195	1 223	1 258	1 293	1 321
POWIAT NOWOTOMYSKI	1 135	1 172	1 196	1 232	1 260
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE	1 230	1 275	1 315	1 364	1 406
POLSKA	1 136	1 175	1 224	1 276	1 323

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Podobnym wskaźnikiem jest liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na **1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym**. Zależności i zmiany wyglądają tu podobnie jak w przypadku liczby podmiotów na 10 000 mieszkańców. Ostatecznie w 2022 roku liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosiła w Opalenicy 226,0 – o 11,3 więcej niż w powiecie, o 23,4 mniej niż w województwie oraz na poziomie bardzo zbliżonym do krajowego (225,3).

Wykres 27. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
GMINA OPALENICA	197,7	204,2	213,0	220,4	226,0
POWIAT NOWOTOMYSKI	186,6	194,2	200,8	208,2	214,7
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE	202,5	212,0	220,1	229,7	238,1
POLSKA	187,6	195,9	206,1	216,0	225,3

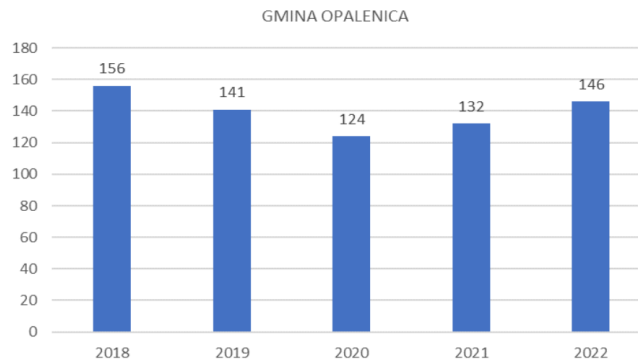
Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W latach 2018-2020 w gminie Opalenicy odnotowano wyraźny spadek liczby jednostek **nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON**. W roku 2018 było ich 156 (co odpowiada 95 nowym podmiotom na 10 000 ludności), natomiast w 2020 tylko 124 (77 na 10 000 ludności), co oznacza spadek o 20,5% (albo 18,9% mniej nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 000 ludności). W kolejnych latach obserwowano wzrost – w 2021 roku zarejestrowano 132 podmioty, a w 2022 roku – 146 podmiotów (91 na 10 000 ludności). Oznacza to wzrost

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

o 17,7% (18,2% na 10 000 ludności) w stosunku do roku 2020. Tym samym w całym badanym okresie intensywność nowych rejestracji REGON spadła o 6,4% (4,2% na 10 000 ludności).

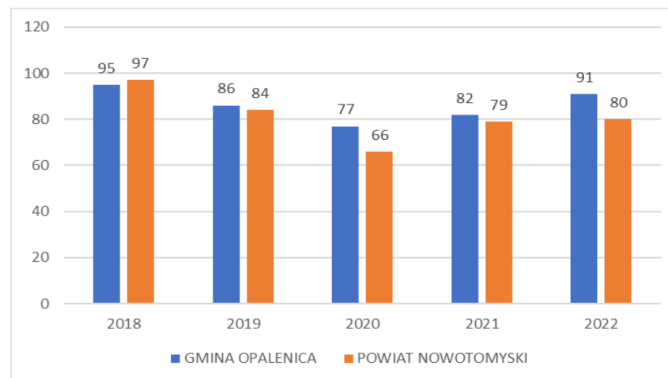
Wykres 28. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Nieco gorsza jest sytuacja w powiecie, gdzie liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 000 mieszkańców spadła aż o 32,0% w ciągu lat 2018-2020 (z 97 w roku 2018 do zaledwie 66 w roku 2020). Tutaj również od roku 2021 wskaźnik ten ponownie zaczął wzrastać, jednak straty udało się nadrobić w mniejszym stopniu niż w gminie. Biorąc pod uwagę cały badany okres (2018-2022) liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 000 mieszkańców spadła w powiecie nowotomyskim o 17,5%. W 2022 r. 24,3% nowo zarejestrowanych podmiotów w powiecie było rejestrowanych w gminie Opalenicy, w 2018 r. było to 21,4% (wzrost o 2,9 pkt proc.).

Wykres 29. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 000 mieszkańców w gminie Opalenicy oraz w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Opalenicy oraz w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022

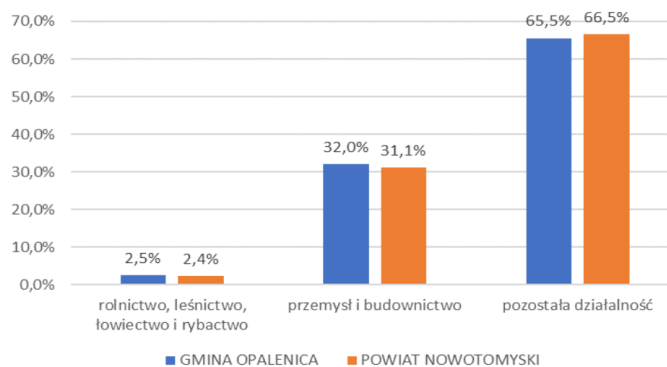
	2018	2019	2020	2021	2022
GMINA OPALENICA	156	141	124	132	146
POWIAT NOWOTOMYSKI	730	631	500	596	600
STOSUNEK GMINA/POWIAT	21,4%	22,3%	24,8%	22,1%	24,3%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W 2022 roku w gminie Opalenicy oraz powiecie nowotomyskim największy odsetek podmiotów gospodarczych stanowiły podmioty prowadzące tzw. **pozostałą działalność gospodarczą** (handel hurtowy i detaliczny, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, finanse i ubezpieczenia, obsługa nieruchomości, działalność naukowa i techniczna, usługi administrowania i działalność wspierająca, edukacja, opieka zdrowia i pomoc społeczna, działalność kulturalna i rozrywkowa, pozostała działalność usługowa), w dalszej kolejności działalność związana z przemysłem i budownictwem, a najmniej podmioty działające w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

Struktura ta jest zbliżona w gminie i w powiecie i w latach 2018-2022 w obu przypadkach zmieniała w tym samym kierunku. Odnotowano spadek w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – między rokiem 2018 a 2022 liczba takich przedsiębiorstw w gminie Opalenicy spadła z 60 do 52 (3,1% do 2,5% ogółu), W przemyśle i budownictwie nastąpił wzrost z 611 do 678 (31,2% do 32,0% ogółu), zaś w przypadku pozostałej działalności gospodarczej liczba zarejestrowanych podmiotów wprawdzie wzrosła (z 1288 do 1387), ale ich udział w ogólnej liczbie nieco się zmniejszył (65,7% do 65,5% ogółu). Podobne tendencje można było zaobserwować dla powiatu nowotomyskiego (zob. Tabela 18).

Wykres 30. Struktura podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w 2022 roku [%]

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 18.** Struktura podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim

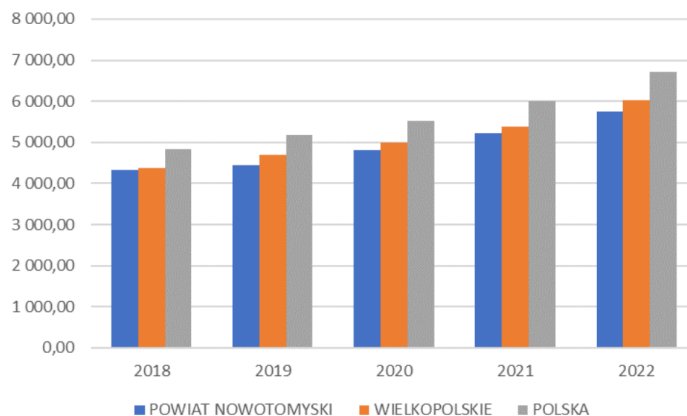
ROK	2018	2019	2020	2021	2022
GMINA OPALENICA – DANE LICZBOWE					
ogółem	1959	2006	2024	2078	2117
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	60	56	53	53	52
przemysł i budownictwo	611	636	638	657	678
pozostała działalność	1288	1314	1333	1368	1387
POWIAT NOWOTOMYSKI – DANE LICZBOWE					
ogółem	8552	8857	9002	9264	9476
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	228	218	218	217	223
przemysł i budownictwo	2518	2686	2767	2881	2949
pozostała działalność	5806	5953	6017	6166	6304
GMINA OPALENICA – DANE PROCENTOWE					
ogółem	100%	100%	100%	100%	100%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3,1%	2,8%	2,6%	2,6%	2,5%
przemysł i budownictwo	31,2%	31,7%	31,5%	31,6%	32,0%
pozostała działalność	65,7%	65,5%	65,9%	65,8%	65,5%
POWIAT NOWOTOMYSKI – DANE PROCENTOWE					
ogółem	100%	100%	100%	100%	100%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2,7%	2,5%	2,4%	2,3%	2,4%
przemysł i budownictwo	29,4%	30,3%	30,7%	31,1%	31,1%
pozostała działalność	67,9%	67,2%	66,8%	66,6%	66,5%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie nowotomyskim wzrosło od 2018 do 2022 roku o 33%. Wzrost ten jest wolniejszy niż w przypadku województwa (37%) i kraju (39%). W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie stanowiło 85,8% średniej krajowej i wynosiło 5753,37 zł

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł]

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W 2022 roku wśród podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w gminie Opalenicy najczęściej było przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 10 pracowników, czyli tych należących do mikroprzedsiębiorstw, będących najczęściej osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. W latach 2018-2022 liczba mikroprzedsiębiorstw wzrosła z 1874 do 2042 i w 2022 roku stanowiła aż 96,5% wszystkich podmiotów gospodarczych. Drugą w kolejności grupę stanowiły małe przedsiębiorstwa, czyli te liczące od 10 do 49 pracowników. Ich liczba między 2018 a 2022 rokiem spadła z 73 do 64 podmiotów i w 2022 roku stanowiły one 3,0% całości. Kolejna co do wielkości grupa podmiotów to średnie przedsiębiorstwa (jednostki zatrudniające od 50 do 249 pracowników), która w badanym okresie zmniejszyła się o 1 firmę i w 2022 roku stanowiła 0,4% całości. Najmniej liczna grupa to przedsiębiorstwa duże – od 250 do 999 pracowników; w gminie działają takie 2 podmioty (0,1% ogółu). Nie ma natomiast w Opalenicy żadnego przedsiębiorstwa o stanie zatrudnienia wyższym niż 999. Jedno tak duże przedsiębiorstwo jest zarejestrowane w powiecie nowotomyskim.

Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w latach 2018-2020

KLASA WIELKOŚCI	2018	2019	2020	2021	2022
0 - 9	1874	1923	1946	2000	2042
10 - 49	73	72	67	67	64
50 - 249	10	9	9	9	9
250 - 999	2	2	2	2	2
1000 i więcej	0	0	0	0	0

61

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

RAZEM	1 959	2 006	2 024	2 078	2 117
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Najpopularniejszą formą prawną prowadzenia działalności gospodarczej jest jednoosobowa działalność gospodarcza. **Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą** odgrywają ważną rolę w rozwoju gospodarki lokalnej, a ich duża liczba świadczy o wysokim poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. W latach 2018-2022 liczba tych podmiotów wzrosła, ale nie tak bardzo, jak można by oczekiwać, bo jedynie o 7,9%. Dla porównania, w powiecie osiągnięto wzrost o 11,5%, a w województwie – 14,2%. Niemniej udział tych podmiotów w ogólnej liczbie zarejestrowanych działalności gospodarczych jest w gminie Opalenicy wysoki – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią przeszło 75% liczby wszystkich zarejestrowanych tutaj działalności gospodarczych (w powiecie jest to poniżej 75%, a w województwie nieco przekracza 73%)

Tabela 20. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1477	1515	1522	1567	1593
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	90	92	95	98	99

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Rozwój gospodarczy ma szczególne znaczenie dla rozwoju na poziomie krajowym oraz regionalnym. Silna gospodarka w regionie umożliwia realizację szeregu działań poprawiających jakość życia mieszkańców. Dlatego też niezwykle ważnym jest wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd lokalny. Przyjęło się, iż gminy mają do tego instrumenty zarówno dochodowe, jak i wydatkowe. Do pierwszej grupy zalicza się wszelkiego rodzaju zwolnienia i ulgi podatkowe, a także obniżenia stawek maksymalnych w podatkach lokalnych. Do drugiej grupy instrumentów zaliczyć należy przede wszystkim wydatki na inwestycje, które dobrze ukierunkowane wpływają na atrakcyjność gminy, co ma bezpośrednie przełożenie na rozwój gospodarczy regionu⁹.

Gmina Opalenica leży w Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Przedsiębiorca podejmujący działalność gospodarczą na terenie Strefy jest uprawniony do korzystania z pomocy regionalnej w postaci zwolnienia podatkowego w podatku dochodowym CIT z dwóch tytułów: poniesionych nakładów inwestycyjnych lub tworzenia nowych miejsc pracy.

⁹ Por. Praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Misiąga „Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny”

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W gminie Opalenica istotną gałęzią gospodarki jest rolnictwo, które w znacznym stopniu kształtuje zasoby ekonomiczne gminy i jest źródłem utrzymania dużej grupy mieszkańców. W strukturze użytkowania terenów na obszarze gminy dominują tereny rolnicze, które stanowiły w 2020 roku 63,69% obszaru gminy.

Tabela 21. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w 2020 roku.

	Liczba gospodarstw
z dochodem z działalności rolniczej	509
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	104
z dochodem z pracy najemnej	173
z dochodem z emerytury i renty	122
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	41

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego, 2020 rok.

Tabela 22. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2020 roku.

	Gospodarstwa rolne (szt.)	Powierzchnia (ha)
grunty ogółem	513	9 799,36
użytki rolne ogółem	504	9 406,80
użytki rolne w dobrej kulturze	504	9 307,28
grunty pod zasiewami	487	8 322,72
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	12	29,63
uprawy trwałe	17	60,38
łąki trwałe	273	840,88
pastwiska trwałe	11	48,87
pozostałe użytki rolne	23	99,52
las i grunty leśne	55	122,00
pozostałe grunty	427	270,56

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego, 2020 rok.

W gospodarstwach rolnych uprawiane są głównie rośliny okopowe i zboża oraz prowadzona jest hodowla trzody chlewnej i bydła. Według Powszechnego Spisu Rolnego, większość gospodarstw indywidualnych prowadzi produkcję rolniczą przeznaczoną na sprzedaż - w 2020 roku było to 404 gospodarstwa indywidualne - natomiast produkcję przeznaczoną głównie na samozaopatrzenie prowadziło w tym samym roku 45 gospodarstw.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 23.** Powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gospodarstwach rolnych w 2020 roku.

	Powierzchnia w ha
zboża razem	5 562,99
strączkowe jadalne razem	41,36
ziemniaki	32,90
buraki cukrowe	733,77
rzepak i rzepik razem	243,92
warzywa gruntowe	715,32
sady	57,38

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego, 2020 rok.

Tabela 24. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych w 2020 roku.

	Liczba/sztuki
bydło	5 391
trzoda chlewna	8 828
drób	144 960
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie - bydło ogółem	120
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie - trzoda chlewna ogółem	96
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie - drób ogółem	62

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego, 2020 rok.

Gospodarstwa rolne w gminie Opalenica nie wykazują dużego rozdrobnienia, co jest jednym z największych problemów polskiego rolnictwa. Optymistyczne jest to, że gospodarstwa najdrobniejsze, tj. do 5 ha powierzchni użytków rolnych, stanowią około 34% ogółu wszystkich gospodarstw rolnych w gminie. Oznacza to, że większość gospodarstw rolnych w gminie stanowią w miarę silne, opłacalne i efektywne jednostki. Gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 10 ha stanowią aż 48,44% liczby gospodarstw ogółem.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 25.** Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w 2020 roku.

	Liczba gospodarstw
gospodarstwa rolne ogółem	514
do 1 ha włącznie	19
1 - 5 ha	157
5 - 10 ha	89
10 - 15 ha	82
15 ha i więcej	167

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego, 2020 rok.

Na większości obszaru gminy istnieją naturalne predyspozycje środowiskowe do rozwoju rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego: znaczny udział gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz korzystne warunki pogodowe i klimatyczne. Rozwój rolnictwa ekologicznego na terenie gminy może stanowić ważny czynnik zwiększający zatrudnienie na wsi oraz stanowić dodatkowe źródło dochodu mieszkańców.

W gminie przeważają gleby brunatne właściwe i bielcowe, zaliczane do kompleksów przydatności rolniczej: pszennego dobrego oraz pszenno-żytniego. Gleby te występują w rejonie miejscowości Niegolewo, Łagwy, Wojnowice, Dakowy Mokre, Uścięcice, Kozłowo, Rudniki, Opalenica, Sielinko i Troszczyń. Dodatkowo w pobliżu Jastrzębnika, Porażyna, Urbanowa, Opalenicy, Sielinka i Troszczyzna występują obszary gleb bielcowych kompleksu żytniego dobrego.

Na terenach nisko położonych w okolicach Łęczyc i Troszczyzna, przeważają czarne ziemie właściwe i zdegradowane, należące do gleb kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego lub słabego.

Dna dolin i większych zagłębień pokryte są czarnymi ziemiami właściwymi lub zdegradowanymi oraz glebami murszowo-mineralnymi i murszowatymi.

Około 1/3 areалу gruntów ornych zajmują gleby kl. II-IIIb (gleby orne bardzo dobre, dobre i średnio dobre), a 2/3 z nich uzupełniona jest glebami kl. IVa (gleby orne średniej jakości, lepsze). Gleby słabe, piaszczyste, kl. IVb-VI zajmują blisko 1/3 ogółu gruntów ornych.

Rozwój rolnictwa spowodował w gminie szereg niekorzystnych zmian w środowisku przyrodniczym: odlesienie rozległych powierzchni wysoczyznowych, a na skutek prowadzonych prac melioracyjnych - obniżenie zwierciadła wód gruntowych i zanik szeregu drobnych cieków. Dodatkowo na skutek chemizacji rolnictwa następuje skażenie wód i gleb.

PODSUMOWANIE

W latach 2018-2022 w gminie Opalenicy oraz w całym powiecie nowotomyskim odnotowano wzrost zarówno całkowitej liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jak i wskaźników takich jak liczba

65

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

zarejestrowanych podmiotów na 10 000 mieszkańców lub na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Jednak rozwój ten nie jest tak szybki, jak w przypadku województwa czy kraju. Lata 2019 i 2020 wiązały się ze spadkiem liczby nowych rejestracji w rejestrze REGON (mogło być to związane z pandemią COVID-19), w kolejnych latach nowych podmiotów w rejestrze znów pojawiło się więcej, lecz liczba nowych rejestracji w 2022 roku była wciąż niższa niż w 2018 roku.

Dominujący rodzaj działalności w gminie i w powiecie to pozostała działalność gospodarcza, następnie przemysł i budownictwo oraz w minimalnym zakresie rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Firmy z sektora MŚP stanowią 99,9% wszystkich zarejestrowanych działalności gospodarczych, a wśród nich najliczniejsze są mikroprzedsiębiorstwa, stanowiące 96,5% ogółu. W rozwoju gospodarki lokalnej znaczącą rolę odgrywają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba w Opalenicy przekracza 75% zarejestrowanych działalności i w badanym okresie wzrastała, ale nie tak szybko jak w powiecie czy w województwie.

Również wynagrodzenia są niższe i rosną w gminie wolniej niż średnia krajowa. Rodzi to nierówności terytorialne, które należy niwelować poprzez działania wspierające rozwój przedsiębiorczości w regionie.

Gmina Opalenica dysponuje instrumentami wspierania przedsiębiorczości w postaci ulg podatkowych w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej, co stymuluje rozwój określonej grupy przedsiębiorstw. Należą do nich przedsiębiorstwa z branży produkcyjnej lub nowoczesnych usług dla biznesu, realizujące inwestycje. Natomiast większość przedsiębiorstw w gminie to mikroprzedsiębiorstwa, nie świadczące wysokospecjalistycznych usług dla biznesu.

Wobec powyższego konieczne są instrumenty wsparcia również takich podmiotów. Ponadto niepokojący jest spadek liczby nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, dlatego instrumenty wsparcia winny koncentrować się również na stymulacji procesu zakładania działalności gospodarczej.

4.4 OBSZAR ŚRODOWISKOWY

4.4.1 STAN POWIETRZA

Zanieczyszczenia powietrza mogą powodować poważne skutki zdrowotne, zarówno bezpośrednio po ekspozycji na wysokie stężenia, jak i w konsekwencji długotrwałego narażenia na stosunkowo niewielkie ilości toksyn.

Wśród skutków krótkotrwałego narażenia można wymienić m.in.¹⁰:

- przedwczesne zgony, szczególnie związane z chorobami układu oddechowego i sercowo-naczyniowego,

¹⁰ Por. Magdalena Kuchcik, Paweł Milewski, 2018, *Zanieczyszczenie powietrza w Polsce – stan, przyczyny i skutki*, Studia komitetu przestrzennego zagospodarowania kraju PAN, 218, 2: 341-364

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

- zwiększoną liczbę wizyt lekarskich, pogotowia ratunkowego i hospitalizacji z powodu chorób układu oddechowego i krwionośnego,
- wzrost konsumpcji leków,
- wzrost dni absencji szkolnej i w pracy,
- nasilenie objawów chorób głównie układu krążenia i oddechowego,
- niekorzystny wpływ na pracę płuc, zwłaszcza u osób należących do grup wrażliwych na zanieczyszczenie powietrza.

Natomiast konsekwencjami długotrwałej ekspozycji są m.in.:

- śmiertelność z powodu chorób układu krwionośnego i oddechowego,
- chroniczne występowanie chorób układu oddechowego i ich powszechne objawy (astma, przewlekła obturacyjna choroba płuc),
- chroniczne zmiany w funkcjach fizjologicznych,
- stopniowe osłabienie układu odpornościowego zwłaszcza u osób wrażliwych, leczących się na choroby przewlekłe lub ze zdiagnozowanymi chorobami w zaawansowanym stadium,
- nowotwory płuc,
- chroniczne choroby układu krwionośnego,
- zmiany wewnątrzmaciczne, niska masa urodzeniowa w terminie, brak odpowiedniego przyrostu masy płodu.

Za ocenę stanu powietrza w Polsce odpowiedzialny jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Dokonuje on oceny poszczególnych stref dla każdego z 12 monitorowanych zanieczyszczeń oddzielnie, przypisując danej strefie klasę według ustalonych kryteriów. Klasę A przyznaje się, gdy wszystkie kryteria tej klasy dla danego zanieczyszczenia są spełnione. W przeciwnym razie badanej strefie przypisuje się klasę C.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 26. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P, O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	Sa <= 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S8max <= 10 mg/m ³	S8max > 10 mg/m ³
benzen	dopuszczalny	rok	Sa <= 5 µg/m ³	Sa > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	Sa <= 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny – faza II*	rok	Sa <= 20 µg/m ³ (klasa A1)	Sa > 20 µg/m ³ (klasa C1)
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny – faza I*	rok	Sa <= 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	Sa <= 0,5 µg/m ³	Sa > 0,5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	Sa <= 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	Sa <= 5 ng/m ³	Sa > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	Sa <= 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	Sa <= 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

Sa – stężenie średnie roczne,

S1 – stężenie 1-godzinne,

S24 – stężenie średnie dobowe,

S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S8max_d – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀,

* kryteria klasyfikacji stref dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}:

- faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

- faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

Źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za 2022 r.

Zgodnie z załącznikiem do ustawy – Prawo ochrony środowiska, który został wprowadzony ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1576), ocenę jakości powietrza w Polsce przeprowadza się oddzielnie dla każdej z 46 stref, należących do 3 grup:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Województwo wielkopolskie dzieli się na 3 strefy – PL3001 (aglomerację poznańską), PL3002 (miasto Kalisz) oraz PL3003 (strefę wielkopolską), obejmującą pozostałą część województwa. Gmina Opalenica wchodzi w skład strefy wielkopolskiej.

WIOŚ w Poznaniu nie stwierdził w latach 2018-2022 przekroczenia poziomu dopuszczalnego (według kryterium zdrowia ludzi) dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu i niklu. W związku z tym wszystkie strefy Wielkopolski zaliczono dla tych substancji do klasy A.

W niektórych punktach pomiarowych w strefie wielkopolskiej, a także w pozostałych strefach województwa, występowały w tym okresie przekroczenia norm w przypadku pyłów zawieszonych PM10 i PM2.5 oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, co skutkowało przypisaniem danej strefie klasy C dla tych zanieczyszczeń. Strefa wielkopolska miała najwięcej takich ocen. Klasę C przypisano jej dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym w całym badanym okresie, dla PM10 w 2018, 2019 i 2021 roku, a dla PM2.5 w 2018 (>25 µg/m³) oraz w 2020 i 2021 roku (>20 µg/m³). Od 2020 roku obowiązuje niższy dopuszczalny poziom pyłu zawieszonego PM2.5 (poziom II fazy), wynoszący 20 µg/m³ (poziom I fazy wynosił 25 µg/m³).

Tabela 27. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim dla PM10, PM2.5 oraz B(a)P w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
PM10					
PL3001 – aglomeracja poznańska	C	C	A	A	A
PL3002 – miasto Kalisz	C	A	A	C	A
PL3003 – strefa wielkopolska	C	C	A	C	A
PM2.5					
PL3001 – aglomeracja poznańska	A	A / A1	A1	A1	A1
PL3002 – miasto Kalisz	A	A / A1	A1	A / C1	A1
PL3003 – strefa wielkopolska	C	A / C1	A / C1	A / C1	A1
B(a)P					
PL3001 – aglomeracja poznańska	C	C	C	C	C
PL3002 – miasto Kalisz	C	A	C	C	C
PL3003 – strefa wielkopolska	C	C	C	C	C

Objaśnienia:

A – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego /

brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego obowiązującego do 2019 r. (dla PM2.5)

A1 – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego obowiązującego od 2020 r. (dla PM2.5)

C – przekroczenie poziomu dopuszczalnego /

przekroczenie poziomu dopuszczalnego obowiązującego do 2019 r. (dla PM2.5)

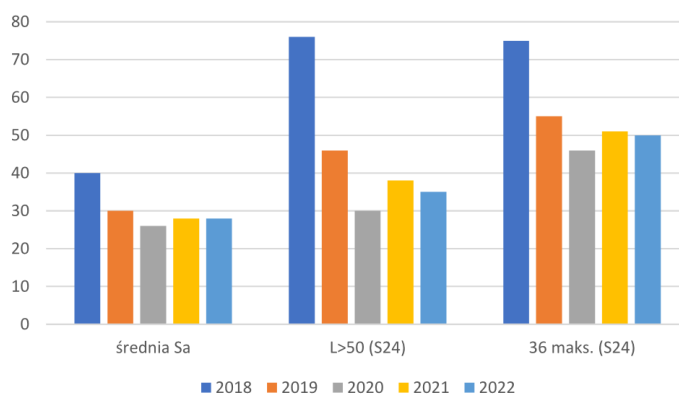
C1 – przekroczenie poziomu dopuszczalnego obowiązującego od 2020 r. (dla PM2.5)

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych GIOŚ

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Na terenie gminy Opalenicy nie ma stacji pomiarowej funkcjonującej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, najbliższa taka stacja znajduje się w **Nowym Tomysłu**. Pomiary **pyłu zawieszonego PM10** wykonywane na tej stacji w 2022 roku wykazały średnie roczne stężenie $28 \mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz 35 dni przekroczeń dopuszczalnego poziomu dobowego. Była to najwyższa liczba dobowych przekroczeń spośród 16 punktów pomiarowych w województwie wielkopolskim, a pod względem stężenia średniorocznego stacja w Nowym Tomysłu również znalazła się w czołówce (wyższe było tylko na stacji w Mosinie). Wartości te nie przekraczały poziomów dopuszczalnych dla tego zanieczyszczenia, warto jednak zauważyć, że liczba dni z przekroczeniami, a także inny parametr używany do oceny jakości powietrza, tzw. 36. maksimum, osiągały górną granicę normy. Stacja w Nowym Tomysłu zarejestrowała też najwięcej (7) dobowych przekroczeń poziomu informowania, czyli $>100 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Wykres 32. Parametry statystyczne dotyczące stężenia pyłu zawieszonego PM10 na stanowisku pomiarowym przy ul. Szpitalnej w Nowym Tomysłu w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych GIOŚ

Tabela 28. Parametry statystyczne dotyczące stężenia pyłu zawieszonego PM10 na stanowisku pomiarowym przy ul. Szpitalnej w Nowym Tomysłu w latach 2018-2022

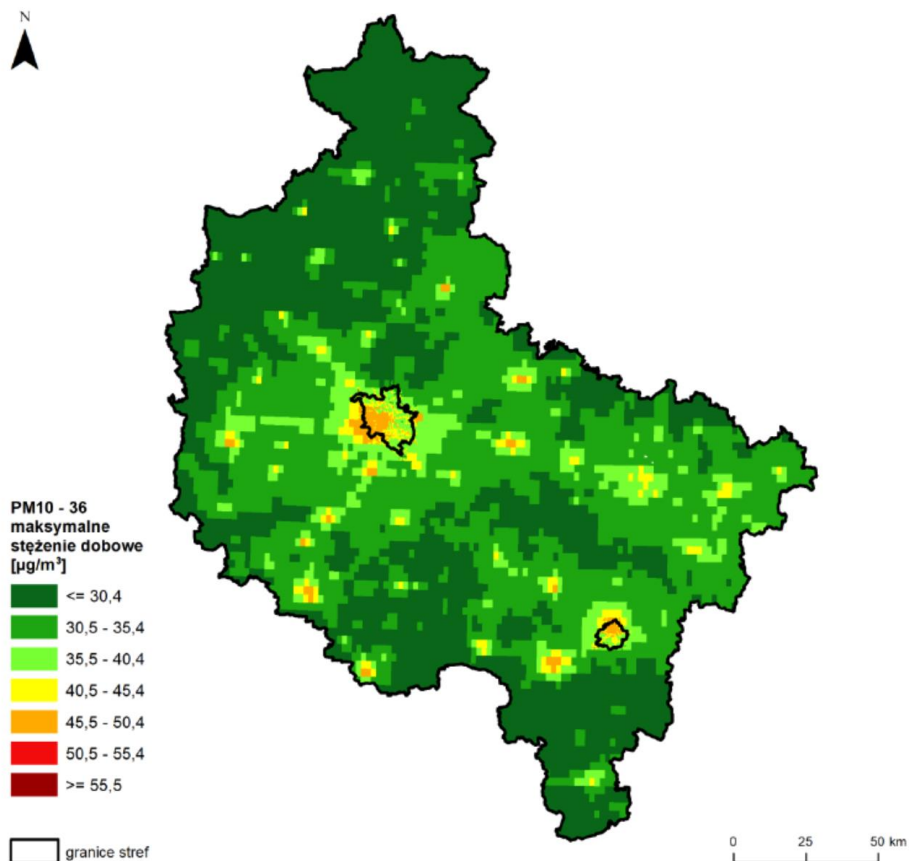
parametr	objaśnienie	2018	2019	2020	2021	2022	poziom dopuszczalny
Sa	stężenie średnie roczne zanieczyszczenia [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	40	30	26	28	28	40
L>50 (S24)	liczba dni ze stężeniem średnim 24-godzinnym większym od $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ [dni]	76	46	30	38	35	35
36 maks. (S24)	trzydziesta szоста wartość w uporządkowanym nierosnąco ciągu wyników pomiarów stężeń 24-godz. PM10 z okresu roku (tzw. trzydzieste szoste maksimum) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	75	55	46	51	50	50

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych GIOŚ

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rozkład przestrzenny stężenia pyłu zawieszonego PM10 opracowywany jest przez GIOŚ w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) oraz o metodę obiektywnego szacowania. Rozkład przestrzenny stężenia PM10, wyrażony jako 36-te maksymalne stężenie średnie dobowe PM10 (36 maks.) przedstawia Rysunek 3.

Rysunek 3. Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 w województwie wielkopolskim w 2022 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2022

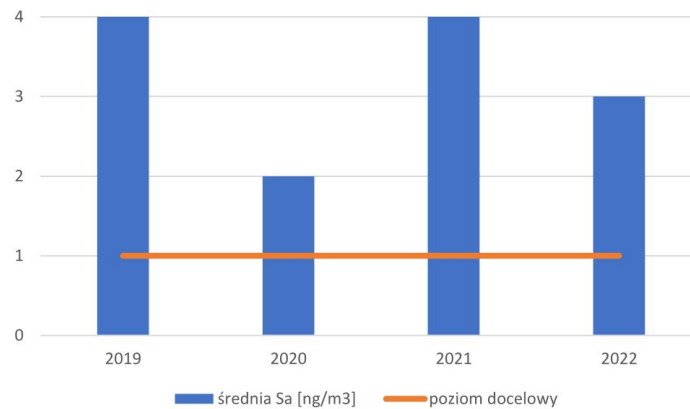
Źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB za: GIOŚ, *Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za 2022 r.*

W Opalenicy w 2021 roku w oparciu o tę metodę oszacowano PM10 (36 Max) na od 35,5 do 45,4 µg/m³ (w zależności od dokładnego miejsca) w mieście i od 30,5 do 40,4 µg/m³ na obszarze wiejskim gminy. Średnie stężenie roczne (Sa) wyniosło od 20,5 do 30,4 µg/m³ w mieście i poniżej 24,4 µg/m³ na wsi.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Ocena jakości powietrza dla **benzo(a)pirenu** dokonywana jest na podstawie uśrednienia rocznego. We wszystkich punktach pomiarowych w województwie wielkopolskim stężenie tego zanieczyszczenia rokrocznie przekracza, często kilkakrotnie, poziom docelowy wynoszący 1 ng/m^3 .

Wykres 33. Stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na stanowisku pomiarowym przy ul. Szpitalnej

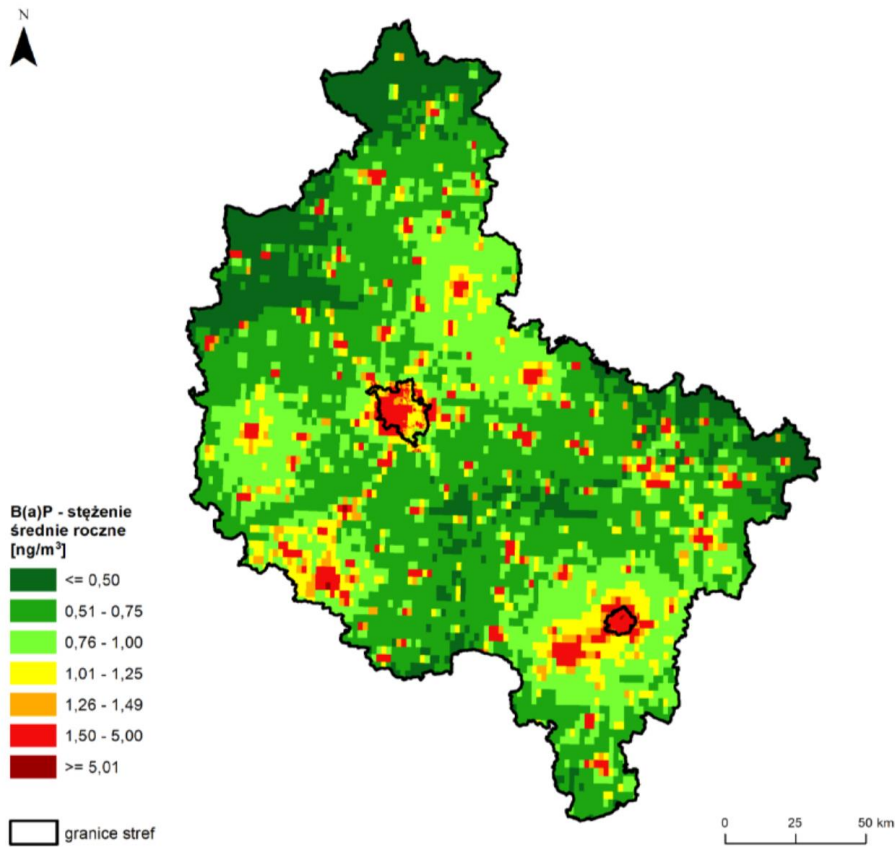
Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych GIOŚ

Podobnie wygląda sytuacja w całym województwie wielkopolskim. W 2022 r. we wszystkich stacjach pomiarowych stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu. Co gorsza, stężenie tej substancji nie wykazuje wyraźnych tendencji spadkowych.

Rozkład przestrzenny stężenia benzo(a)pirenu opracowywany jest przez GIOŚ w oparciu o modelowanie matematyczne przygotowane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) oraz metodę obiektywnego szacowania. Rozkład przestrzenny stężenia B(a)P, wyrażony jako średnia roczna (Sa), przedstawia Rysunek 4.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rysunek 4. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10

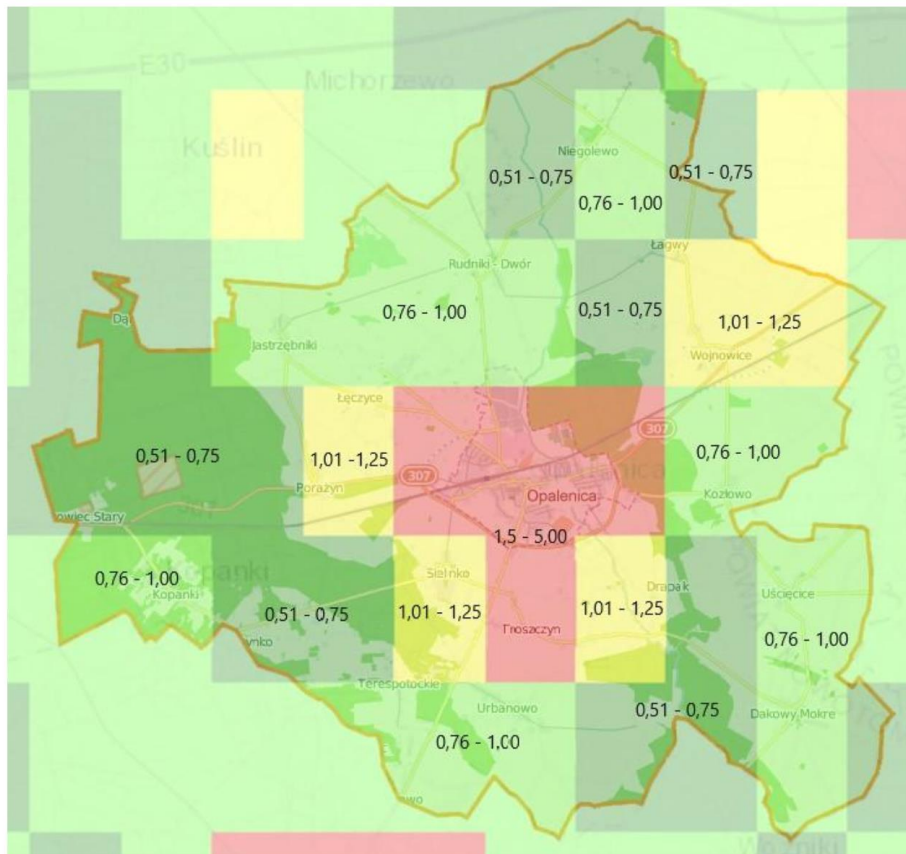
Źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB za: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za 2022 r.

W Opalenicy w 2021 roku w oparciu o tę metodę oszacowano średnie roczne stężenie B(a)P na od 1,5 do 5 ng/m³ na prawie całym obszarze miasta z wyjątkiem jego północnego skrawka, gdzie stężenie było niższe: od 0,76 do 1 ng/m³, natomiast na obszarze wiejskim wyniosło między 0,51 a 5 ng/m³¹¹ (zob. Rysunek 5).

¹¹ Oczywiście dane te są orientacyjne i są pewnym uśrednieniem dla danego pola siatki, która została nałożona na teren gminy.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rysunek 5. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na obszarze gminy Opalenicy w 2021 roku [ng/m³]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling> oraz Wikipedii (mapa Opalenicy)

Głównym źródłem benzo(a)pirenu oraz pyłów zawieszonych PM10 i PM2.5 znajdujących się w powietrzu jest tzw. niska emisja z gospodarstw domowych, na co wskazują duże sezonowe wahania tych zanieczyszczeń. Jest to emisja typu powierzchniowego. Największym liniowym źródłem zanieczyszczeń na terenie gminy jest natomiast droga wojewódzka DW307.

Gmina Opalenica uczestniczy w rządowym Programie Priorytetowym „Czyste powietrze”. Od 17 czerwca 2021 r. działa w Opalenicy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, który ma ułatwić mieszkańcom gminy składanie wniosków. Beneficjenci tego programu mogą uzyskać dotację nie tylko na wymianę nieefektywnego i zanieczyszczającego powietrze źródła ciepła, ale również na kompleksową termomodernizację. Dzięki temu obniża się zużycie energii koniecznej do ogrzania budynku, co wpływa na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Od początku trwania

74

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

programu do 30 czerwca 2023 roku w gminie złożono 174 wnioski o dofinansowanie i wypłacono łącznie 1 381 003,62 zł dotacji, za które zrealizowano 100 przedsięwzięć.

PODSUMOWANIE

Zły stan sanitarny powietrza ma liczne negatywne skutki zdrowotne i społeczno-ekonomiczne: jest przyczyną zwiększonej zachorowalności oraz umieralności na choroby układu oddechowego i krążenia, powoduje dolegliwości, które zwiększają ilość przyjmowanych leków, obniżają produktywność, generują wysokie koszty leczenia oraz straty związane z absencją w pracy. Dlatego tak istotne jest monitorowanie stężenia zanieczyszczeń w powietrzu oraz działania mające na celu trwałe ich obniżenie.

Za kontrolę jakości powietrza w Polsce i sprawdzanie, czy spełnia ona normy określone przez prawo odpowiada Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ oraz jego wydziały regionalne. Jak wynika z publikowanych corocznie raportów, stan powietrza w województwie wielkopolskim poprawia się. Nadal są jednak zanieczyszczenia, których stężenie przekracza poziom dopuszczalny albo jest tego bliskie. Problem stanowi przede wszystkim stężenie pyłów zawieszonych PM10 i PM2.5 oraz benzo(a)pirenu – zanieczyszczeń mających w dużej mierze pochodzenie komunalno-bytowe. Niepokojące jest zwłaszcza utrzymujące się nawet kilkukrotne przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu, który ma silne właściwości kancerogenne oraz mutagenne. Pod względem ilości pyłu zawieszonego PM10 oraz PM2.5 powietrze w Wielkopolsce spełniało w 2022 roku ustalone normy, jednak poziom tych zanieczyszczeń w powietrzu nadal był dość wysoki. Dlatego należy kontynuować i rozszerzać działania mające na celu poprawę jakości powietrza, pamiętając, że w tym przypadku sprawdza się zasada „im mniej zanieczyszczeń, tym lepiej”

W związku z komunalno-bytowym pochodzeniem zanieczyszczeń powietrza, podstawowym kierunkiem działań powinna być likwidacja przestarzałych pieców wykorzystujących paliwo stałe, które emitują najwięcej zanieczyszczeń, zwłaszcza pyłowych. Gmina Opalenica uczestniczy w rządowym programie „Czyste powietrze”, który umożliwia uzyskanie dofinansowania do wymiany starego urządzenia grzewczego oraz prace termomodernizacyjne w budynku. Zainteresowanie uczestnictwem w programie jest jednak wciąż niewielkie w stosunku do potrzeb. Konieczna jest zatem edukacja ekologiczna mieszkańców, promocja programów takich jak „Czyste powietrze”, a także rozwijanie sieci ciepłowniczej i gazowej w gminie.

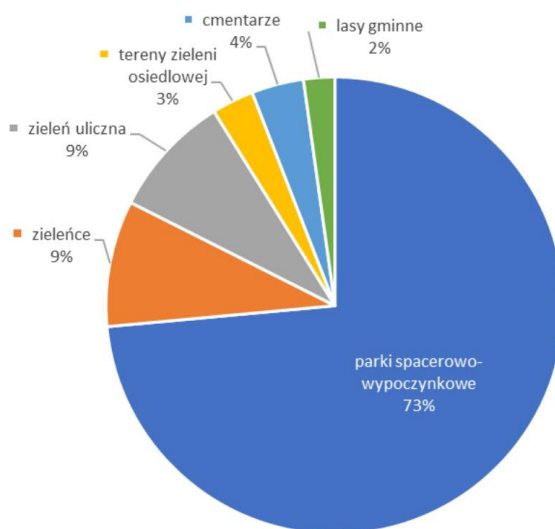
4.4.2 TERENY ZIELONE

Tereny zielone służą wypoczynkowi, są miejscem uprawiania sportów, pełnią funkcję estetyczną, oczyszczają powietrze oraz zapobiegają nadmiernemu nagrzewaniu się otoczenia. Jest to istotne zwłaszcza w przypadku terenów miejskich, gęsto zabudowanych. W 2021 roku łączna powierzchnia terenów zielonych uwzględnionych

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

w BDL GUS wynosiła w gminie 135,72 ha, co stanowi 0,91% jej powierzchni. Największą powierzchnię zajmują parki – ich udział w ogólnej powierzchni terenów zieleni urządzonej na terenie gminy to aż 73%. Jest wśród nich 5 zabytkowych parków podworskich, usytuowanych we wsiach: Dakowy Mokre, Niegolewo, Porażyn, Rudniki i Sielinko. Drugą i trzecią pozycję zajmują zieleńce i zieleń uliczna (po 9%), a następnie cmentarze (4%), zieleni osiedlowa (3%) i lasy gminne (2%). Liczba i powierzchnia wszystkich typów terenów zielonych na przestrzeni lat 2018-2021 nie uległy istotnym zmianom.

Wykres 34. Udział różnych typów terenów zielonych w ich łącznej powierzchni w gminie Opalenicy w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 29. Tereny zieleni urządzonej w gminie Opalenicy w 2021 roku

	ogółem	miasto	wieś
parki spacerowo - wypoczynkowe			
liczba [szt.]	13	7	6
powierzchnia [ha]	99,80	51,30	48,50
zielenie			
liczba [szt.]	31	12	19
powierzchnia [ha]	12,10	5,50	6,60
zielen uliczna			
powierzchnia [ha]	11,80	11,80	0,00

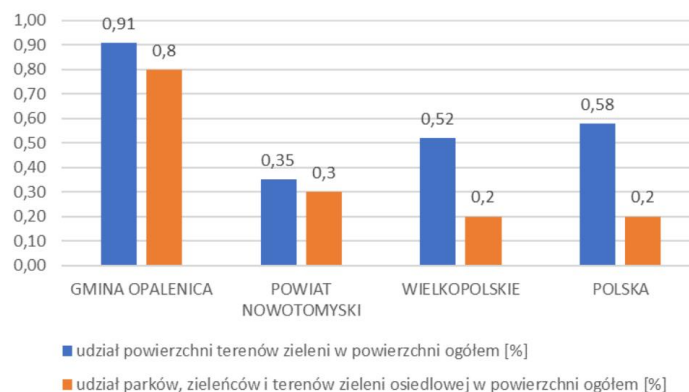
DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

tereny zieleni osiedlowej			
powierzchnia [ha]	4,02	3,89	0,13
cmentarze			
liczba [szt.]	6	1	5
powierzchnia [ha]	5,00	2,10	2,90
lasy gminne			
powierzchnia [ha]	3,00	0,00	3,00

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

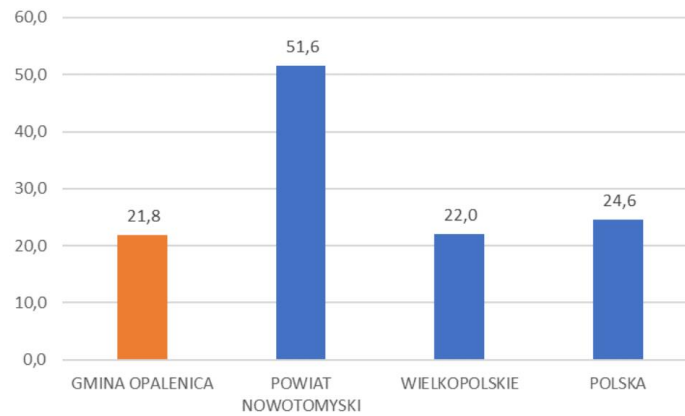
Udział terenów zieleni w powierzchni gminy ogółem wynosi 0,91% – znacznie więcej niż w powiecie (0,35%), województwie (0,52%) i kraju (0,52%). Jeszcze większa dysproporcja występuje, jeśli bierze się pod uwagę tylko parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej (zob. Wykres 35)

Wykres 35. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Powierzchnia lasów w 2022 roku wynosiła w gminie 3 499,95 ha, a lesistość (stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru) 23,8%, czyli mniej niż w województwie (25,8%) i w całym kraju (29,7%) i znacznie mniej niż w powiecie (38,3%). Konsekwencją tego jest również mniejsza powierzchnia lasów przypadająca na 1 mieszkańca (zob. Wykres 36)

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Wykres 36.** Powierzchnia lasów [ar] przypadająca na 1 mieszkańca w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Większość (94,2%) lasów na terenie gminy jest własnością Skarbu Państwa i jest zarządzana przez Lasy Państwowe. Obszar gminy jest częścią 2 nadleśnictw: Nadleśnictwa Konstantynowo (część wschodnia) i Nadleśnictwa Grodzisk (część zachodnia), podlegających pod Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Poznaniu. Lasy prywatne stanowią 5,7% powierzchni lasów, a lasy gminne – 0,1%

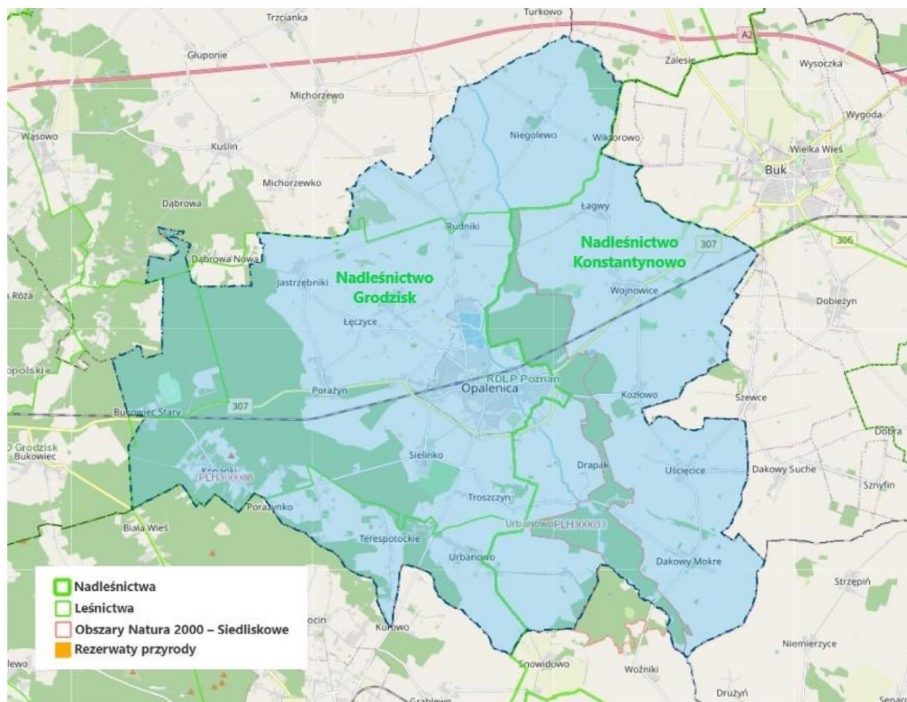
Lasy skupione są w dwóch dużych kompleksach. Większy z nich, porastający ostańcowy wał morenowy Lwówecko-Rakoniewicki, administrowany jest przez Nadleśnictwo Grodzisk, natomiast kompleks leśny położony w dolinie Mogilnicy należy do Nadleśnictwa Konstantynowo. Lasy dorzecza Mogilnicy stanowią bardzo cenny obiekt przyrodniczy. Skupiają przede wszystkim łągi dębowo-wiązowo-jesionowe, grądy środkowoeuropejskie oraz łągi jesionowo-olszowe.

Na obszarze gminy znajdują się:

- rezerwat przyrody: „Urbanowo”,
- Obszar Natura 2000 Kopanki PLH300008 i Dolina Mogilnicy PLH300033,
- 52 pomniki przyrody.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rysunek 6. Lasy i formy ochrony przyrody w gminie Opalenicy

PODSUMOWANIE

Tereny zielone pełnią wiele funkcji i są ważnym elementem przestrzeni. W gminie Opalenicy tereny roślinności urządzonej zajmują dość dużą powierzchnię (0,91% powierzchni gminy) na tle powiatu, województwa i kraju.

Najwięcej jest w gminie parków i zieleńców – razem stanowią one 82% powierzchni wszystkich terenów zielonych. Sporo jest także efektywnej zieleni ulicznej, ale występuje ona tylko w mieście.

Mniej (na tle innych jst) jest na terenie gminy lasów, zwłaszcza w porównaniu z mocno zalesionym powiatem nowotomyskim. Lesistość gminy wynosi 23,8%. Kompleks leśny w dolinie Mogilnicy jest cennym obiektem przyrodniczym. Jego część ma status rezerwatu przyrody, znajduje się tam również rozległy obszar ochrony siedliskowej Natura 2000.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**4.4.3 RZEKI, JEZIORA I INNE ZBIORNIKI WODNE**

Gmina Opalenica leży w regionie wodnym Warty, który jest częścią dorzecza Odry. Przez gminę z północy na południe przepływa Mogilnica, będąca główną rzeką przepływającą przez ten obszar i odwadniająca go. Jedynie niewielki teren na południu gminy jest odwadniany przez Kanał Grodziski.

Na obszarze gminy znajdują się zlewnie 6 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych, przedstawionych w tabeli poniżej:

Tabela 30. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Opalenicy

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP
PLRW6000161878129	Kanał Grabarski	16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,	SZCW – silnie zmieniona część wód
PLRW600019185687	Mogilnica od Mogilnicy Wsch. do Rowu Kąkolewskiego	19 – rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta.	SZCW – silnie zmieniona część wód
PLRW6000161856849	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej	16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,	SZCW – silnie zmieniona część wód
PLRW6000161856869	Mogilnica Zachodnia	16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,	SZCW – silnie zmieniona część wód
PLRW6000171878529	Szarka	17 – potok nizinny piaszczysty	NAT – naturalna
RW60001618568814	Dopływ z Niemierzyc	16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,	NAT – naturalna

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Opalenica na lata 2021-2024 (z perspektywą do 2028 r.)

Jednolite części wód powierzchniowych dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (w znacznym stopniu fizycznie zmienione wskutek działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

Ocenę stanu JCWP na terenie gminy Opalenicy przedstawia Tabela 31.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 31. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Opalenica

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan / potencjał ekologiczny		Stan chemiczny		Ocena stanu JCWP	
		rok oceny	wynik oceny	rok oceny	wynik oceny	rok oceny	wynik oceny
PLRW60001 61878129	Kanał Grabarski	2016	umiarkowany potencjał (3)	2018	poniżej dobrego	2018	zły stan wód
		2019	zły potencjał (5)	2021	poniżej dobrego	2021	zły stan wód
PLRW60001 9185687	Mogilnica od Mogilnicy Wsch. do Rowu Kąkolewskiego	2016	umiarkowany potencjał (3)	2018	poniżej dobrego	2018	zły stan wód
		2019	słaby potencjał (4)	2021	poniżej dobrego	2021	zły stan wód
PLRW60001 61856849	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej	2016	zły potencjał (5)	2017	poniżej dobrego	2017	zły stan wód
		2019	zły potencjał (5)	2021	poniżej dobrego	2021	zły stan wód
PLRW60001 61856869	Mogilnica Zachodnia	2016	umiarkowany potencjał (3)	2018	poniżej dobrego	2018	zły stan wód
		2019	zły potencjał (5)	2021	poniżej dobrego	2021	zły stan wód
PLRW60001 71878529	Szarka	2018	umiarkowany stan (3)	2018	poniżej dobrego	2018	zły stan wód
		2021	słaby stan (4)	2021	poniżej dobrego	2021	zły stan wód

Źródło: GIOŚ, Monitoring wód powierzchniowych

Ogólny stan wszystkich JCWP na terenie gminy oceniono na podstawie pomiarów z lat 2019-2021 na zły. Przyczyną takiej oceny był stan chemiczny poniżej dobrego oraz zły bądź słaby stan/potencjał ekologiczny. Ponadto stan ekologiczny uległ pogorszeniu od ostatniej oceny. JCWP Mogilnica od Mogilnicy Wsch. oraz Szarka do Rowu Kąkolewskiego zmieniły klasę z umiarkowanej (3) na słabą (4), a JCWP Mogilnica Zachodnia i Kanał Grabarski zanotowały przeskok aż o 2 klasy – z potencjału umiarkowanego (3) na zły (5).

Słaby stan ekologiczny wód (4 klasa) oznacza, że występują znaczne odchylenia od charakteru naturalnego. Występują zbiorowiska organizmów inne niż występowałyby w warunkach niezakłóconych. Zły stan ekologiczny wód (5 klasa) oznacza, że występują poważne odchylenia od stanu naturalnego. Znaczna część populacji typowych dla stanu niezakłóconego w ogóle nie występuje.

Zasoby wód podziemnych na obszarze gminy Opalenica znajdują się w granicach dwóch jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) tj.:

- nr 59 (GW600059) – na południowo-zachodnich krańcach gminy

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

- nr 60 (GW600060) – na pozostałym obszarze gminy

Obydwie JCWPd charakteryzują się dobrym stanem chemicznym i ilościowym, nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego (wynik monitoringu z roku 2019). Przeznaczone są do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Stan chemiczny JCWPd nr 60 poprawił się od czasu monitoringu diagnostycznego z 2016 roku.

PODSUMOWANIE

Główną rzeką w gminie Opalenicy jest Mogilnica. Ze względu na duże obciążenie zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego i komunalnego, jakość wód powierzchniowych w gminie zła, co wyklucza wykorzystanie ich w celach poboru wody dla ludności lub rekreacyjnych.

Szansą na poprawę jakości tych wód mogłoby być ograniczenie nawożenia w rolnictwie oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie. Jednak żadna z tych rzeczy nie stanie się z dnia na dzień, dlatego wszystkie JCWP w gminie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Stan niektórych JCWP wręcz pogorszył się w ostatnich latach.

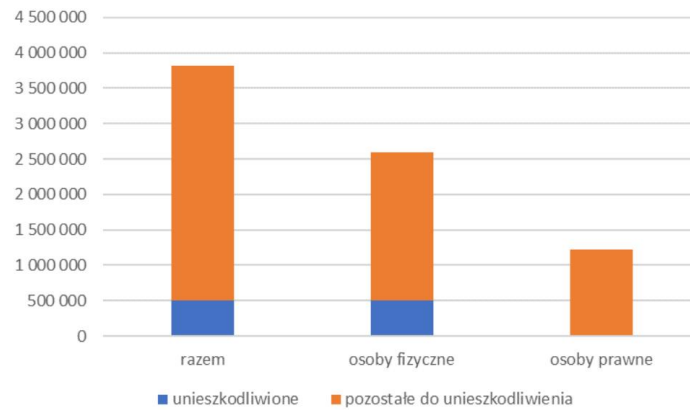
W dobrym stanie są natomiast wody podziemne. Są one wykorzystywane do celów poboru wody na potrzeby ludności.

4.4.4 OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI – ZANIECZYSZCZENIE GRUNTÓW

Rada Miejska w Opalenicy Uchwałą Nr XV/90/2015 z dnia 27 października 2015 r. przyjęła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Opalenica”, którego celem jest *minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu na terenie gminy, a także likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w gminie, a w szczególności usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku*. Dokonano wówczas inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy. Dane te były później aktualizowane i przekazywane do Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Aktualne na sierpień 2023 roku dane o ilości zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest oraz postępów w ich unieszkodliwieniu przedstawia Wykres 37 oraz Tabela 32.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 37. Masa wyrobów zawierających azbest [kg] na terenie gminy Opalenicy (dane aktualne na sierpień 2023 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Azbestowej, <https://bazaazbestowa.gov.pl> (dostęp: 22.08.2023 r.)

Tabela 32. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Opalenicy

	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
zinwentaryzowane	3 821 332 kg	2 594 289 kg	1 227 043 kg
unieszkodliwione	502 105 kg 13,1%	498 277 kg 19,2%	3 828 kg 0,3%
pozostałe do unieszkodliwienia	3 319 227 kg 86,9%	2 096 012 kg 80,8%	1 223 215 kg 99,7%

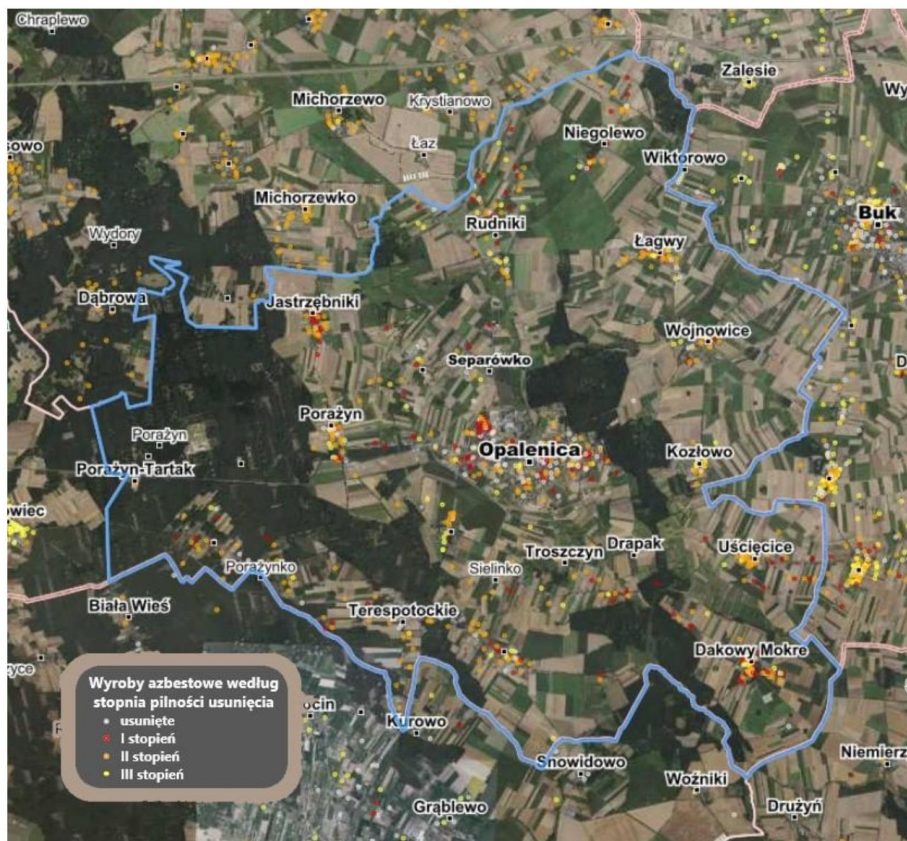
Źródło: Baza Azbestowa, <https://bazaazbestowa.gov.pl> (dostęp: 22.08.2023 r.)

Podczas inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest określa się potrzebę ich unieszkodliwiania, oceniając czynniki takie jak: rodzaj materiału, jego kruchość czy uszkodzenie pokrywającej go powłoki:

- I stopień – wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie,
- II stopień – ponowna ocena wymagana w terminie do 1 roku,
- III stopień – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rysunek 7. Rozkład przestrzenny zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Opalenicy według stopnia pilności ich unieszkodliwienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GeoAzbest: <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/> (dostęp 22.08.2023 r.)

Wypełniając założenia programu usuwania wyrobów zawierających azbest, Gmina Opalenica bezpłatnie odbiera od osób fizycznych, właścicieli nieruchomości na terenie gminy, składowane tam odpady zawierające azbest. W latach 2018-2022 odebrano łącznie 257,61 Mg (257 610 kg) takich odpadów i przetransportowano na uprawnione składowisko. Obecnie jedynym w województwie wielkopolskim działającym składowiskiem przyjmującym odpady o kodach 170601 i 170605 (materiały izolacyjne i budowlane zawierające azbest) jest składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 33.** Masa odpadów zawierających azbest [Mg] odebranych i unieszkodliwionych przez Gminę Opalenicę w latach

Masa odebranych odpadów zawierających azbest [Mg]	2018	2019	2020	2021	2022	łącznie
od osób fizycznych	65,5	82,26	21,47	49,99	38,39	257,61
od osób prawnych	0	0	0	0	0	0

Źródło: Raporty o stanie gminy Opalenica za rok 2018; 2019; 2020; 2021; 2022.

PODSUMOWANIE

Gmina przyjęła program usuwania wyrobów zawierających azbest i realizuje go, finansując odbiór i utylizację odpadów zawierających azbest z terenu gminy. Dzięki tym działaniom ilość niebezpiecznych dla środowiska i zdrowia ludzi odpadów na terenie gminy zmniejsza się. Proces ten postępuje jednak dość wolno.

Istotną wadą przyjętego rozwiązania jest fakt, że dotyczy ono wyłącznie odpadów. Finansowaniu nie podlega zatem demontaż wyrobów zawierających azbest, który również wiąże się ze znacznymi kosztami, będącymi poza zasięgiem wielu mieszkańców. Może to opóźnić proces oczyszczania gminy z azbestu. Jest to istotne zwłaszcza w przypadku wciąż licznych wyrobów azbestowych należących do I klasy pod względem pilności ich unieszkodliwiania.

Kolejnym problemem jest bardzo niski poziom usuwania wyrobów azbestowych przez osoby prawne. Jedynie 0,3% wyrobów azbestowych znajdujących się na nieruchomościach należących do osób prawnych zostało zutylizowanych, a stanowią one blisko 1/3 wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Opalenicy.

4.4.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

W latach 2018-2021 w mieście Opalenicy odnotowano spadek liczby osób korzystających z instalacji wodociągowej (co zapewne było związane ze zmniejszeniem liczby mieszkańców), natomiast na terenie wiejskim gminy nastąpił niewielki wzrost. Sumarycznie w gminie liczba osób korzystających z sieci wodociągowej spadła z 15 727 do 15 687 osób, czyli o 0,3%.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 34. Eksploatacja Infrastruktury wodociągowej gminy Opalenicy w latach 2018-2022

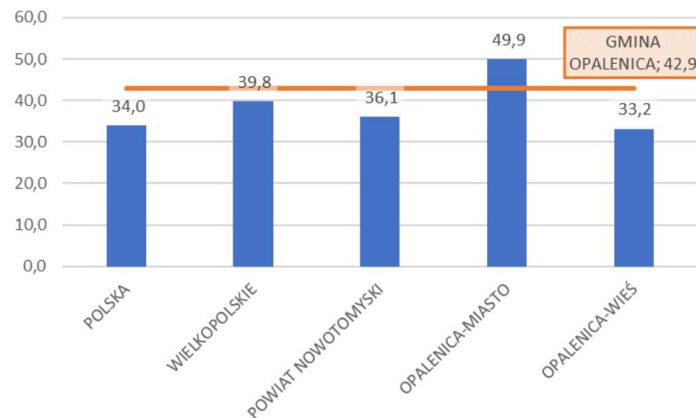
	2018	2019	2020	2021	2022	różnica	dynamika
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]							
ogółem	15 727	15 737	15 705	15 687	b.d.	-40	-0,3%
w mieście	9432	9412	9387	9365	b.d.	-67	-0,7%
na wsi	6295	6325	6318	6322	b.d.	+27	+0,4%
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m³]							
ogółem	40,2	41,6	42,5	40,8	42,9	+2,7	+6,7%
w mieście	48,1	49,3	50,5	48,6	49,9	+1,8	+3,7%
na wsi	29,1	30,8	31,4	29,9	33,2	+4,1	+14,1%
Awaryjne sieci wodociągowej [szt.]							
ogółem	62	46	32	29	12	-50	-80,6%
w mieście	24	17	12	12	7	-17	-70,8%
na wsi	38	29	20	17	5	-33	-86,8%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Średnie **zużycie wody** w gminie na 1 mieszkańca wzrosło w badanym okresie o 6,7%, ale nie rosło liniowo, lecz spadło w 2021 roku, aby wzrosnąć jeszcze bardziej w roku 2022. Wzrost był dużo większy w przypadku wsi niż miasta, jednak nawet po jego uwzględnieniu na wsi zużywano znacznie mniej wody na osobę niż w mieście. Ogółem w gminie wody zużywa się dużo – średnie zużycie wody na 1 mieszkańca jest wyższe niż w powiecie, województwie i kraju (zob. Wykres 38) – jednak odpowiada za to właśnie bardzo wysokie zużycie wody w części miejskiej.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 38. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2022 roku [m3/rok]

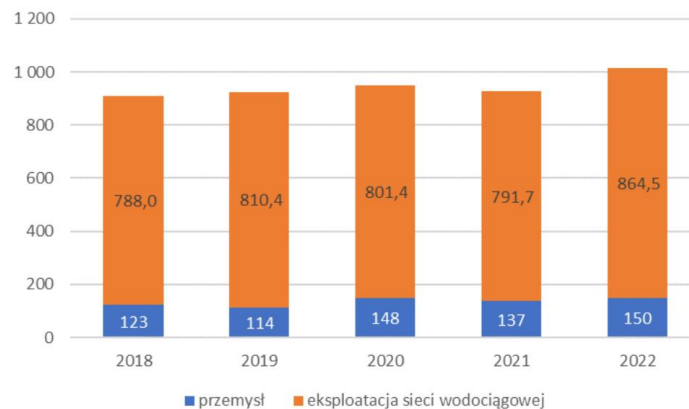

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Podobnie zmieniało się **zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej**. Ogółem na przestrzeni lat 2018-2022 wzrosło z 911,0 dam³ do 1014,5 dam³, czyli o 11,4%, ale w 2019 roku zanotowano odbiegający od trendu spadek.

Wzrósł udział przemysłu w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej z 13,5 do 14,8% (z maksimum wynoszącym 15,6% w 2020 roku). Pozostała część zużyta została na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej.

Wykres 39. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej [dam3] w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

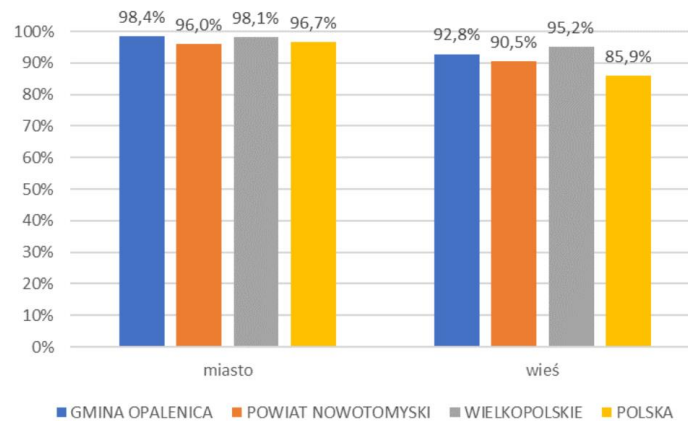

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Pod względem **powszechności dostępu do sieci wodociągowej** gmina wypada dobrze na tle powiatu, województwa i kraju. W 2021 roku 96,1% mieszkańców gminy miało w miejscu zamieszkania dostęp do bieżącej wody. Lepiej wypadało jedynie województwo wielkopolskie, gdzie odsetek ten wynosił 96,6%. W powiecie było to 93,0%, a średnia krajowa wynosiła 92,4%. Szczególnie wysoki jest stopień zwodociągowania w części miejskiej gminy – tutaj Opalenica jest na pierwszej pozycji (zob. Wykres 40).

Wykres 40. Korzystający z instalacji wodociągowej w 2021 roku w % ogółu ludności

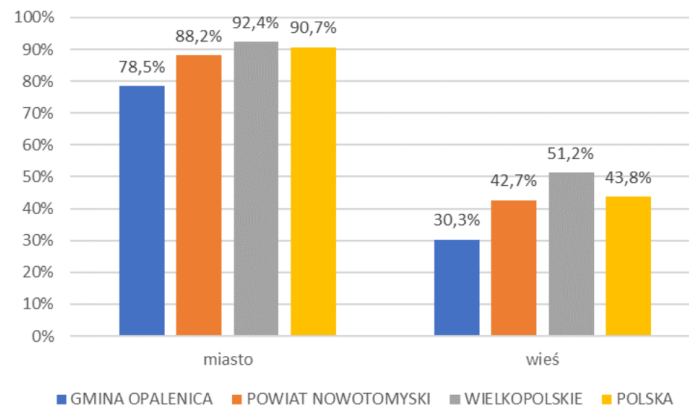

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w przypadku **sieci kanalizacyjnej** . Tylko 58,4% mieszkańców gminy w 2021 roku było podłączonych do kanalizacji. To znacznie mniej niż w powiecie (63,0%), województwie (73,2%) i kraju (71,9%). Szczególnie słabo skanalizowana jest część wiejska – zaledwie 30,3% jej mieszkańców korzysta z kanalizacji.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 41. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w 2021 roku w % ogółu ludności

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Liczba ludności korzystającej z kanalizacji, podobnie jak w przypadku wodociągu, spadła w mieście i wzrosła na wsi (ogółem zanotowano niewielki spadek), lecz wynika to raczej ze zmian demograficznych niż ze zmian w infrastrukturze kanalizacyjnej. Zmniejszyła się ilość ścieków odprowadzanych drogą kanalizacyjną, przy czym spadek w mieście wynosił aż 28,2% i był wyraźnie większy niż na wsi.

Tabela 35. Eksploatacja Infrastruktury kanalizacyjnej gminy Opalenicy w latach 2018-2022

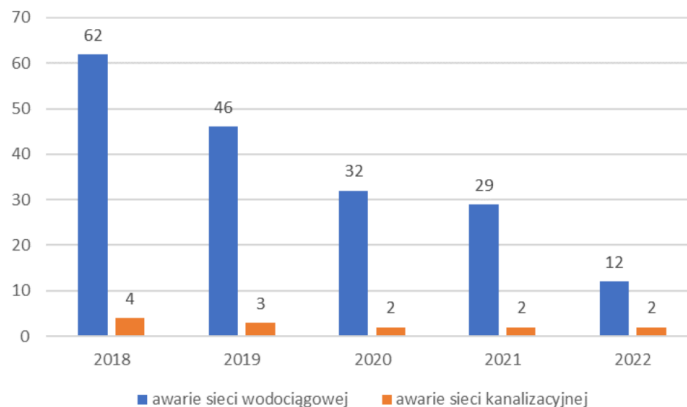
	2018	2019	2020	2021	2022	różnica	dynamika
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]							
ogółem	9557	9564	9547	9539	b.d.	-18	-0,2%
w mieście	7509	7505	7492	7474	b.d.	-35	-0,5%
na wsi	2048	2059	2055	2065	b.d.	17	0,8%
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam³]							
ogółem	474,5	383,3	384,3	362,2	352,2	-122,3	-25,8%
w mieście	431,3	338,3	338,9	312,5	309,5	-121,8	-28,2%
na wsi	43,2	45,0	45,4	49,7	42,7	-0,5	-1,2%
Awarie sieci kanalizacyjnej [szt.]							
ogółem	4	3	2	2	2	-2	-50,0%
w mieście	2	2	1	1	1	-1	-50,0%
na wsi	2	1	1	1	1	-1	-50,0%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Warto zwrócić uwagę na zmniejszenie się w ostatnich latach liczby awarii sieci zarówno wodociągowej, jak i kanalizacyjnej (zwłaszcza, że w poprzednich latach odnotowywano wzrost). Pozwala to ograniczać straty wody i skażenie środowiska.

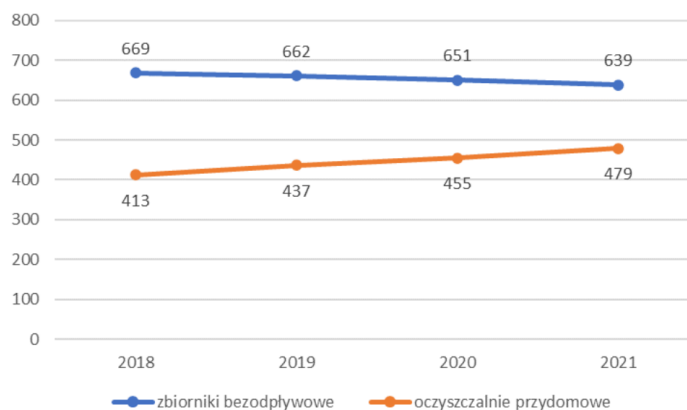
Wykres 42. Awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Niski stopień skanalizowania gminy przekłada się na dużą liczbę zbiorników bezodpływowych. W ostatnich latach zaczyna się ona jednak zmniejszać, przybywa natomiast przydomowych oczyszczalni ścieków. Szczegóły przedstawia Wykres 43.

Wykres 43. Liczba zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Opalenicy (stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Gmina Opalenica udziela **dotacji celowych** na dofinansowanie części kosztów **budowy przydomowych oczyszczalni ścieków** na terenie gminy. Ogólne zasady i tryb udzielania dotacji oraz sposób jej rozliczania określa uchwała nr LXVII/404/2018 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 9 sierpnia 2018 roku. Liczbę i kwotę dotacji udzielonych w poszczególnych latach przedstawia Tabela 36.

Tabela 36. Dotacje udzielone na dofinansowanie części kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	suma
liczba udzielonych dotacji	b.d.	13	18	17	17	65
łączna wartość dotacji	b.d.	52000	71500	68000	38919,5	230419,5

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie Raportów o stanie gminy Opalenica z lat: 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022

Uchwałą nr XXIX/177/2020 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 23 października 2020 r. wyznaczona została **aglomeracja Opalenica** o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 10 671. Aglomeracja ta obejmuje następujące obszary:

1. Miasto Opalenicę;
2. Wieś Sielinko;
3. Część wsi Porażyn (działki ewidencyjne: 373/2, 374/3, 375/2, 376/2, 377, 378/1, 378/2, 378/3, 378/4, 378/5, 378/6, 378/7, 379, 381, 414/1, 414/2, 417/1, 417/2, 417/4, 417/5, 418/1, 418/2, 419, 420/1, 420/2, 421/1, 421/2, 422/1, 422/2, 423, 424, 425, 426, 428/2, 428/3, 429/1);
4. Część wsi Rudniki (działki ewidencyjne: 262/1, 263);
5. Część wsi Łęczycze (działki ewidencyjne: 220, 221, 344/1, 344/3, 344/4, 344/5);
6. Część wsi Troszczyn/Drapak (działka ewidencyjna: 7/1).

Tereny te objęte są systemem kanalizacji zbiorczej zakończonym **oczyszczalnią ścieków w miejscowości Troszczyn 42** (działka ewidencyjna nr 401/6, obręb 0013 Troszczyn). Jest to oczyszczalnia typu PUB2 – biologiczna z **podwyższonym usuwaniem biogenów** (związków azotu i fosforu), spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji poniżej 100 000 RLM. Średniodobowa przepustowość tej oczyszczalni to 1453 m³, a maksymalna 2180 m³. Projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni w RLM to 14 000.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 37. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających i odpływających z oczyszczalni ścieków w Troszcznie w roku 2021

BZT ₅ [MG O ₂ /L] BIOCHEMICZNE ZAPOTRZEBOWANIE NA TLEN OZNACZANE Z DODATKIEM INHIBITORA NITRYFIKACJI	CHZT _{CR} [MG O ₂ /L] CHEMICZNE ZAPOTRZEBOWANIE NA TLEN, OZNACZANE METODĄ DWUCHROMIANOWĄ	ZAWIESINA OGÓLNA [MG/L]	AZOT OGÓLNY [MG/L] (SUMA AZOTU KJELDAHLA (NN _{ORG} + NNH ₄), AZOTU AZOTYNOWEGO I AZOTU AZOTANOWEGO)	FOSFOR OGÓLNY [MG/L]
ŚREDNIE ROCZNE STĘŻENIA ZANIECZYSZCZEŃ W ŚCIEKACH DOPLŹYWAJĄCYCH DO OCZYSZCZALNI				
400,0	1 988,0	978,0	121,0	40,0
NAJWYŻSZE DOPUSZCZALNE WARTOŚCI SUBSTANCJI ZANIECZYSZCZAJĄCYCH ALBO MINIMALNY PROCENT REDUKCJI SUBSTANCJI ZANIECZYSZCZAJĄCYCH DLA RLM OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW OD 10 000 DO 14 999, W PRZYPADKU ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW DO WÓD PŁYNĄCYCH				
25 ALBO 70-80% REDUKCJI	125 ALBO 75 REDUKCJI	35 ALBO 90% REDUKCJI	- 70-80% REDUKCJI	- 80% REDUKCJI
ŚREDNIE ROCZNE STĘŻENIA ZANIECZYSZCZEŃ W ŚCIEKACH OCZYSZCZONYCH				
8,2	59,0	8,0	3,9 97% REDUKCJI	3,7 91% REDUKCJI
CZY OCZYSZCZALNIA SPEŁNIA WYMAGANIA OKREŚLONE W ROZPORZĄDZENIU ŚCIEKOWYM?				
TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/krajowy-program-oczyszczania-ściekow-komunalnych> oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311).

Oczyszczalnia w Troszcznie to jedna z **4 oczyszczalni komunalnych w gminie**. Pozostałe to:

- biologiczna oczyszczalnia ścieków w Wojnowicach (średnia przepustowość 290 m³ na dobę),
- biologiczna oczyszczalnia ścieków w Urbanowie (średnia przepustowość 50 m³ na dobę),
- biologiczna oczyszczalnia ścieków w Porażynie Dworcu (średnia przepustowość 13,5 m³ na dobę).

Wszystkie te obiekty są eksploatowane przez **Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej "KOMOPAL" Sp. z o.o.**, będące jednostką organizacyjną Gminy Opalenicy. Łączna wydajność oczyszczalni komunalnych w gminie to 17 490 RLM.

W Opalenicy działa również **1 biologiczna oczyszczalnia przemysłowa**, eksploatowana przez przedsiębiorstwo Nordzucker Polska S.A. Zakład w Opalenicy. W 2022 roku odprowadzono z niej 171 dam³ oczyszczonych ścieków. Pozostałe 20 dam³ ścieków przemysłowych z terenu gminy zostało odprowadzone do sieci kanalizacyjnej. Ilość

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

ścieków przemysłowych w gminie w ostatnich latach rośnie. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Mogilnicy.

PODSUMOWANIE

Rozbudowana i dobrze funkcjonująca infrastruktura wodno-kanalizacyjna w gminie nie tylko poprawia komfort życia jej mieszkańców, ale również ma istotny wpływ na środowisko, zwłaszcza na stan wód.

Najlepszym rozwiązaniem usuwania ścieków jest ich odprowadzanie siecią kanalizacyjną do oczyszczalni, dlatego powinno się zabiegać o jak najwyższy poziom skanalizowania gminy. Niestety w gminie Opalenicy sieć kanalizacyjna jest słabo rozwinięta, zwłaszcza na wsi, gdzie dostęp do kanalizacji ma tylko 3 na 10 mieszkańców. Szansą na rozbudowanie sieci kanalizacyjnej może być pozyskanie na ten cel środków z funduszy krajowych lub europejskich.

Uzupełnieniem systemu oczyszczania ścieków w gminie są przydomowe oczyszczalnie ścieków, budowane tam, gdzie inwestycja w doprowadzenie potrzebnej infrastruktury sieciowej nie jest uzasadniona ekonomicznie. W gminie działa już wiele takich oczyszczalni i ich liczba się zwiększa, m.in. dzięki dotacjom przyznawanym przez gminę na ich budowę.

Niestety spora część mieszkańców, zwłaszcza na terenach wiejskich, nadal korzysta ze zbiorników bezodpływowych. Stwarza to zagrożenie związane ze złym stanem technicznym i nieszczelnością części tych urządzeń, a także z niekontrolowanym, nielegalnym zrzucaniem nieoczyszczonych ścieków do ziemi lub wody.

Mocną stroną gospodarki wodno-ściekowej w gminie są oczyszczalnie ścieków, które oczyszczają całość ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną oraz dowożonych. Ścieki z terenu aglomeracji Opalenica są dodatkowo oczyszczane z biogenów, co ogranicza zanieczyszczenie wód tymi substancjami, które ze względu na rolniczy charakter gminy jest i tak wysokie. Oczyszczalnia spełnia wszystkie standardy dla odprowadzanych ścieków określone w tzw. rozporządzeniu ściekowym.

Pozytywnym aspektem jest także zmniejszenie liczby awarii infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w ostatnich latach.

4.4.6 GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina Opalenica należy do Związku Międzygminnego Centrum Zagospodarowania Odpadów – Selekt, który realizuje zadania zrzeszonych gmin w zakresie gospodarki stałymi odpadami komunalnymi. Wszystkie odpady

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

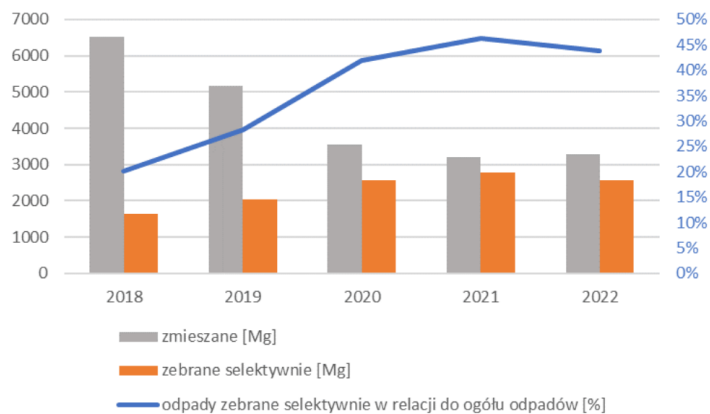
odebrane i zebrane w ramach systemu organizowanego przez ZM CZO – Selekt trafiają do Instalacji Komunalnej PreZero Recycling Zachód Sp. z o.o. w Piotrowie Pierwszym.

Na terenie gminy Opalenicy w latach 2018-2022 odbiór odpadów komunalnych z terenu nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych był realizowany przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe LS – Plus Sp. z o.o. Dodatkowo funkcjonował Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy oczyszczalni ścieków w Troszcznie oraz punkt zbiórki elektroodpadów w Opalenicy przy ul. 3 Maja.

W ramach opłaty za gospodarowanie odpadami dwa razy w roku odbierane były z terenu nieruchomości odpady wielkogabarytowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi do 30 października 2021 roku wynosiła 27 zł od osoby miesięcznie, a od 1 listopada 2021 roku wzrosła do 35 zł od osoby na miesiąc. Można było ją obniżyć o 2 zł zobowiązując się do kompostowania odpadów biodegradowalnych.

Coraz więcej odpadów w Polsce zbieranych jest selektywnie. Trend ten można zaobserwować również w odniesieniu do gminy Opalenicy. Od 2018 do 2022 roku odsetek odpadów zbieranych selektywnie zwiększył się tutaj z 20,20% do 39,35%, najwyższą wartość osiągając w roku 2021 (46,2%). Ogólna ilość odpadów wytworzonych i oddanych przez mieszkańców gminy zmniejszyła się z 8166,365 Mg do 5844,475 Mg, przy czym ilość odpadów zmieszanych spadła o 49,7%, a ilość odpadów zbieranych selektywnie zwiększyła się o 55,6% (maks. 67,8% w 2021 roku w stosunku do roku 2018). Szczegóły przedstawia Tabela 38.

Wykres 44. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

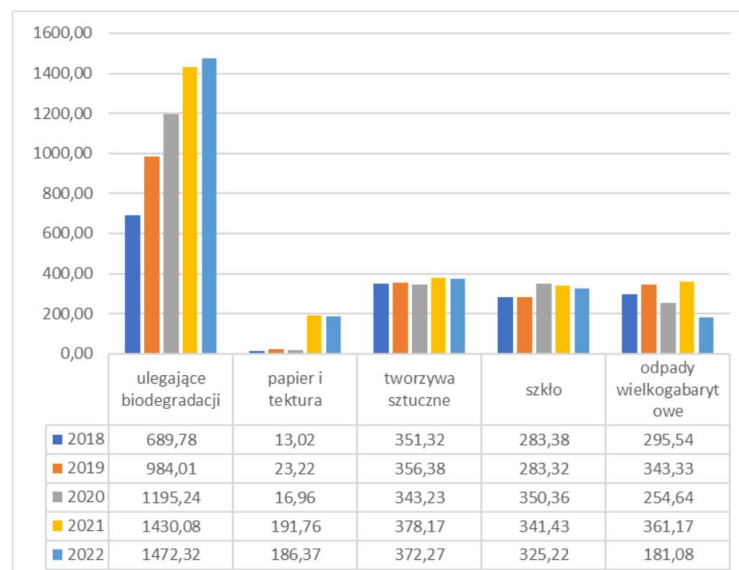
Tabela 38. Struktura odpadów [Mg] zebranych w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	różnica	dynamika
Odpady zebrane w ciągu roku ogółem	8166,365	7194,716	6121,660	5985,290	5844,475	-2321,890	-28,4%%
Odpady zmieszane	6516,780	5157,740	3557,627	3217,400	3278,506	-3238,274	-49,7%
Odpady zebrane selektywnie	1649,585	2036,976	2564,033	2767,890	2565,969	+916,384	+55,6%
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	20,2%	28,3%	41,9%	46,2%	43,9%	+23,7 pkt proc.	+117,3%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych z Raportów o stanie gminy Opalenica z lat 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022

Większość masy odpadów zbieranych selektywnie stanowią odpady z kategorii: ulegające biodegradacji, papier i tektura, tworzywa sztuczne, szkło oraz odpady wielkogabarytowe. Jak widać na Wykresie 45, najwięcej jest odpadów ulegających biodegradacji, a ponadto ich ilość w badanym okresie najbardziej wzrosła. W pozostałych kategoriach (poza gabarytami) również odnotowano wzrost, ale nie był on tak spektakularny jak w przypadku odpadów biodegradowalnych.

Wykres 45. Wybrane kategorie odpadów zbieranych selektywnie [Mg] w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 1996 Nr 132 poz. 622 z późn. zm.) – dalej uucpg – oraz odnoszące się do jej zapisów rozporządzenia określają wymagane poziomy recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów.

Nadal obowiązujące Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji określa wymagane poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, które gminy były zobowiązane osiągnąć w poszczególnych latach w okresie od 2017 roku do 16 lipca 2020 roku. W ostatnim z wymienionych w rozporządzeniu lat odpady ulegające biodegradacji przekazywane do składowania powinny stanowić nie więcej niż 35% masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 roku. Gmina Opalenica spełniała ten wymóg zarówno w roku 2020 (8,83%), jak i 2021 (0,29%) i 2022 (0,12%).

Za rok 2022 gminy są zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 25% wagowo (art. 3b ust. 1 uucpg) Wynik gminy Opalenicy to 36,20%. W poprzednim roku wymagany poziom wynosił 20%, a osiągnięty przez gminę – 34,75%

Gmina Opalenica spełnia już teraz wymagania art. 3b ust. 2a ww. ustawy, określające maksymalny poziom składowania odpadów komunalnych w latach 2025-2029 na 30% wagowo. Wynik gminy z 2022 roku to 20,54%.

PODSUMOWANIE

Zadania Gminy Opalenicy w zakresie gospodarowania odpadami wykonuje Związek Międzygminny Centrum Zagospodarowania Odpadów – Selekt, dzięki czemu mogą one być realizowane efektywniej.

W okresie 2018-2022 w gminie odnotowano duży spadek ilości odbieranych odpadów zmieszanych, wzrosła natomiast ilość odpadów zbieranych selektywnie, w związku z czym udział tych odpadów w całkowitej masie odpadów zwiększył się ponad dwukrotnie. Niepokoi jednak fakt, że po rekordowym roku 2021 odsetek ten nieco się obniżył. Należy również pamiętać, że pomimo zauważalnych zmian nadal większość masy odpadów stanowią odpady niesegregowane. Całkowita ilość odpadów się zmniejszyła, co jest zjawiskiem nietypowym, lecz pozytywnym.

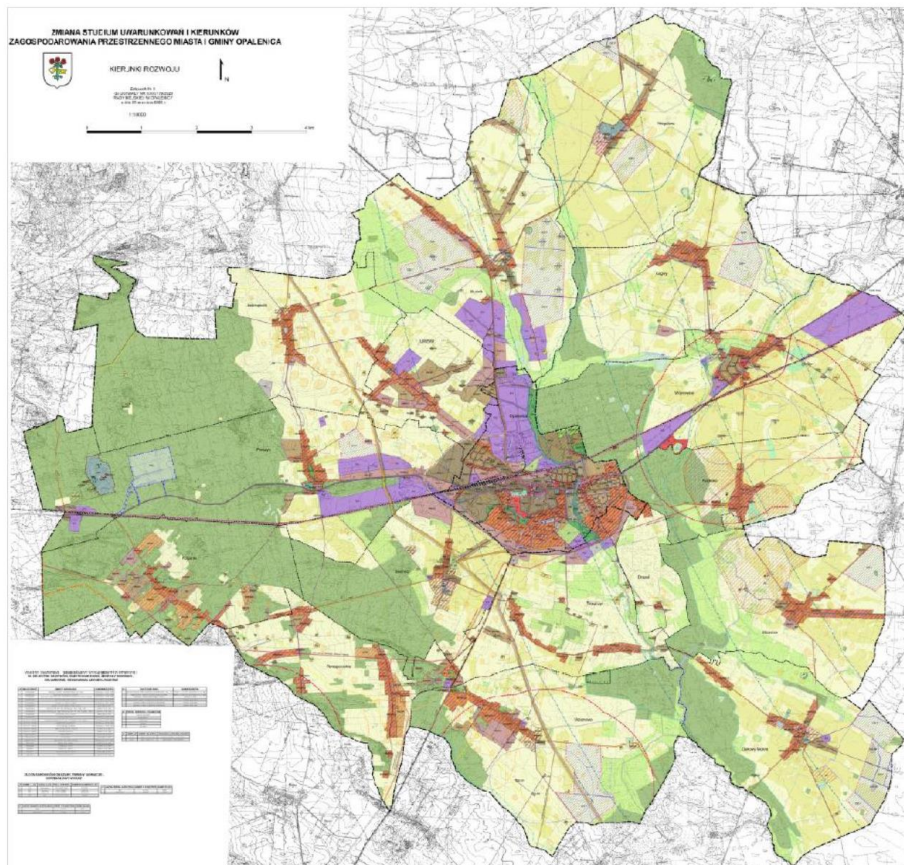
Gmina Opalenica spełnia wymagania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie ograniczenia składowania odpadów (w tym ulegających biodegradacji, których w gminie produkuje się dużo) oraz w zakresie przygotowania odpadów do ponownego użycia i recyklingu.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**4.5 OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY****4.5.1 PLANOWANIE PRZESTRZENNE**

Dobrze zaplanowana przestrzeń jest ważna dla dobrostanu żyjących tam ludzi. Zapewnia dogodny dostęp do ważnych usług i infrastruktury oraz do terenów rekreacyjnych, co przekłada się na jakość życia.

Ogólne przeznaczenie terenów określa **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Opalenica**. Ostatnia zmiana studium została przyjęta Uchwałą nr XXIX/179/2020 Rady Miejskiej w Opalenicy z dnia 23 września 2020 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Opalenica.

Rysunek 8. Kierunki rozwoju gminy Opalenicy

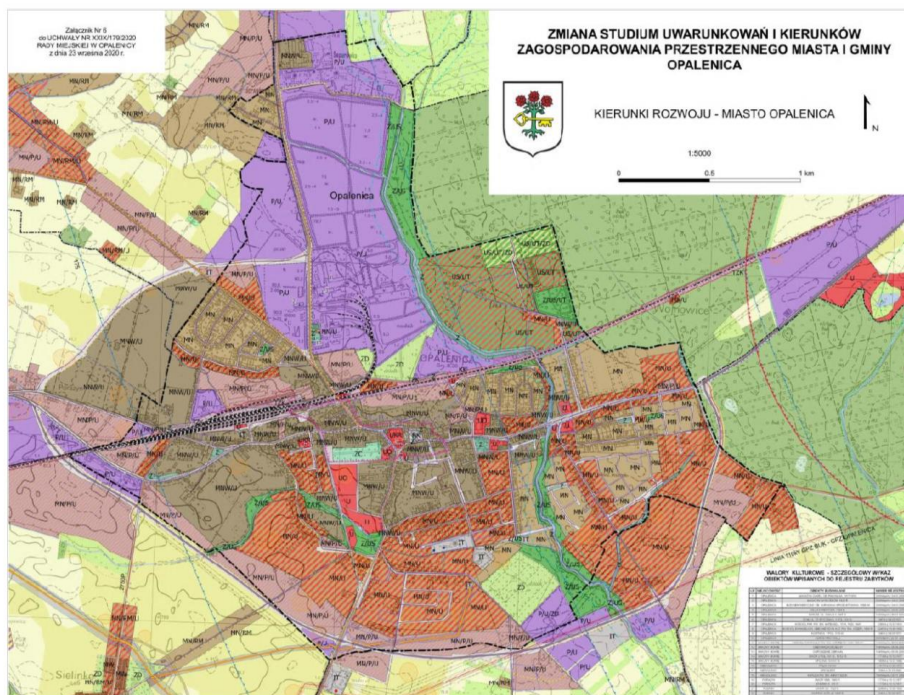

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Opalenica (2020)

97

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rysunek 9. Kierunki rozwoju miasta Opalenicy

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Opalenica (2020)

W połowie 2023 roku w gminie Opalenicy obowiązywało 77 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (dalej m.p.z.p.). Największą liczbę m.p.z.p. uchwalono w 2009 roku – było to 10 nowych planów. W okresie 2018 rok – połowa 2023 roku uchwalono w sumie 20 m.p.z.p., dotyczących terenów o łącznej powierzchni 287,02 ha.

Tabela 39. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w gminie Opalenicy w latach 2018-połowa 2023

Lp.	Zasięg m.p.z.p.	Powierzchnia [ha]	Data uchwały	Ważny od
1	rejon ul. Mickiewicza oraz ul. Energetycznej w Opalenicy	1,32	2018-09-13	2018-10-09
2	część obszaru wsi Kopanki	0,27	2018-10-11	2018-11-03
3	obszar położony przy Rondzie Generała Kazimierza Sosnkowskiego w Opalenicy	0,87	2018-11-22	2018-12-19

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Lp.	Zasięg m.p.z.p.	Powierzchnia [ha]	Data uchwały	Ważny od
4	obszar położony pomiędzy zabudową ulicy Wyzwolenia, ulicą Powstańca Kozaka, ulicą 3 Maja, rowem od strony południowej wraz z obszarem portorze kolejowym od strony zachodniej w Opalenicy	8,43	2018-12-18	2019-01-19
5	obszar w rejonie ulic: Poznańskiej, Parkowej, Łąkowej oraz toru kolejowego i rzeki Mogilnicy w Opalenicy	3,84	2019-03-21	2019-04-16
6	część obszaru wsi Troszczyn oraz części obszaru miasta Opalenica w rejonie ul. Strumykowej	11,33	2019-05-29	2019-06-26
7	część miasta Opalenica w rejonie ulicy Kasztanowej, ulicy Podzamcze i ulicy Półwiejskiej oraz część wsi Kopanki w Gminie Opalenica	2,89	2019-10-23	2019-11-14
8	część miasta Opalenica w rejonie ulicy Gimnazjalnej, Poznańskiej oraz ulicy Mostowej	5,27	2019-11-18	2019-12-11
9	część obszaru wsi Rudniki	7,3	2019-12-17	2020-01-22
10	część miasta Opalenica w rejonie Osiedla Centrum i ul. H. Sienkiewicza	2,11	2020-06-23	2020-08-02
11	część miasta Opalenica w rejonie ulicy Energetycznej, Kasztanowej, Strumykowej i Parkowej	4,26	2020-08-18	2020-09-08
12	część miasta Opalenica w rejonie ulicy Poznańskiej, ulicy Strumykowej i ulicy Zarzecze	0,66	2021-01-20	2021-03-15
13	część miejscowości Łęczyce w rejonie drogi nr 380011P oraz część miejscowości Terespotockie w rejonie drogi nr 380032P w gminie Opalenica	5,03	2021-06-24	2021-07-23
14	część wsi: Wojnowice, Kozłowo, Urbanowo, Terespotockie i Niegolewo	174,83	2021-06-24	2021-07-27
15	część miejscowości Opalenica, gmina Opalenica	20,49	2021-10-27	2021-11-25
16	część miasta Opalenica w rejonie ulicy 3 Maja i drogi wojewódzkiej nr 307, w gminie Opalenica	1,73	2022-03-17	2022-04-12

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Lp.	Zasięg m.p.z.p.	Powierzchnia [ha]	Data uchwały	Ważny od
17	część miasta Opalenica w rejonie ulicy Zamkowej oraz w rejonie ulicy 5 Stycznia, w gminie Opalenica	7,34	2022-09-29	2022-10-29
18	część obszaru wsi Sielinko w Gminie Opalenica	26,47	2022-09-29	2022-10-29
19	część miasta Opalenica, w gminie Opalenica	0,55	2023-04-19	2023-05-23
20	część miejscowości Kopanki w gminie Opalenica	2,03	2023-04-19	2023-05-23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://opalenica.e-mapa.net/wykazplanow/>

Rysunek 10. Zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na tle gminy

Źródło: <https://opalenica.e-mapa.net/wykazplanow/>

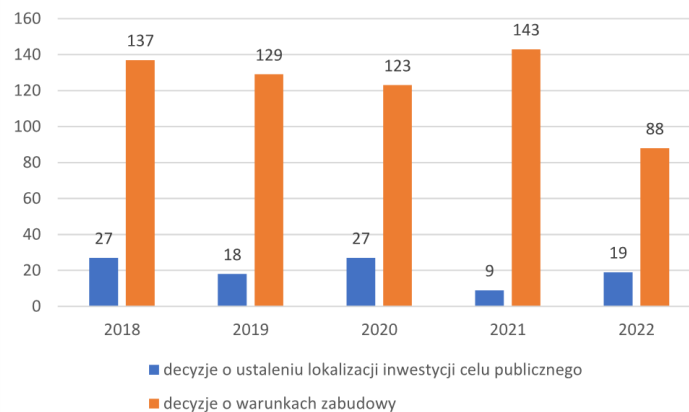
DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W przypadku braku na danym terenie m.p.z.p. inwestycje mogą być realizowane w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Istnieją 2 typy takich decyzji:

- decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (tzw. decyzja ULICP) – dla inwestycji celu publicznego,
- decyzja o warunkach zabudowy (tzw. decyzja WZ) – dla inwestycji innych niż celu publicznego.

Liczbę wydanych decyzji w poszczególnych latach przedstawia Wykres 46.

Wykres 46. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydane w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Większość decyzji o warunkach zabudowy dotyczyło zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tzw. innej zabudowy. Mniej wydano decyzji dotyczących zabudowy usługowej, a najmniej – mieszkaniowej wielorodzinnej.

Tabela 40. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w podziale na rodzaj zabudowy

wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	0	3	3	1	2
decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	67	51	57	59	30
decyzje dotyczące zabudowy usługowej	9	5	5	19	9
decyzje dotyczące innej zabudowy	61	70	58	64	34

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS oraz Raportów o stanie gminy za lata: 2018, 2019, 2020, 2022

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

PODSUMOWANIE

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zapobiegają chaosowi inwestycyjnemu, służą zachowaniu estetyki i funkcjonalności codziennego otoczenia ludzi, dobrze więc, że ich liczba, jak i objęta nimi powierzchnia systematycznie się powiększa. Niestety wciąż jest to zbyt mało w stosunku do potrzeb inwestycyjnych. Często więc wykorzystywane są decyzje o warunkach zabudowy, które dają możliwość realizacji potrzebnych inwestycji na terenach, na których brak jest m.p.z.p. Zbyt duża powszechność stosowania decyzji o warunkach zabudowy może jednak zaburzać powstawanie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, dlatego należy dążyć do jak największego pokrycia planistycznego gminy, jak również do tego, aby inwestycje były realizowane przede wszystkim na terenach z uchwalonym m.p.z.p.

4.5.2 DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Dostępność komunikacyjną (transportową) definiuje się jako łatwość, z jaką można się przemieszczać z danego miejsca do innych miejsc (lub w odwrotnym kierunku) przy wykorzystaniu istniejącej sieci infrastruktury oraz usług przewozowych.

Dostępność komunikacyjna zależy od takich czynników jak:

- fizyczna odległość od punktów z różnego powodu atrakcyjnych, do których mieszkańcy oraz przyjezdni potrzebują lub chcą dotrzeć,
- ilość i jakość dostępnej infrastruktury (drogi, przystanki, ścieżki rowerowe, chodniki, tory i stacje kolejowe, lotniska itp.) oraz środków służących przemieszczaniu się (tabor autobusowy i kolejowy; samochody, rowery, hulajnogi i inne pojazdy służące do transportu indywidualnego; opcja wypożyczenia – rozbudowana sieć wypożyczalni oraz możliwość dogodnego zwrotu); dostępność dla osób o ograniczonej mobilności,
- dostępność i jakość usług transportowych (liczba linii oraz częstotliwość kursowania, koszty i wygoda przemieszczania się danym środkiem transportu, czas podróży, bliskość przystanków oraz dogodne przesiadki, dostępność do usług transportu indywidualnego – taksówki, przewóz osób).

Gmina Opalenica posiada rozbudowaną sieć dróg, na którą składają się droga wojewódzka, drogi powiatowe i drogi gminne, a także drogi wewnętrzne, które nie posiadają statusu dróg publicznych, a stanowią dojazd do gruntów rolnych. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa.

Jedyna droga wojewódzka w granicach gminy to droga nr 307 relacji Bukowiec – Opalenica – Buk – Poznań. Jest ona główną osią komunikacyjną gminy i zapewnia połączenie z ważnymi ośrodkami miejskimi w województwie. Odcinek drogi leżący w granicach gminy ma około 17,6 km (0,9 km w mieście i 16,7 km na obszarze wiejskim). W ciągu tej drogi znajduje się obwodnica miasta Opalenicy.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Przez gminę przebiega **16 dróg powiatowych**. Ich wykaz przedstawiono w Tabeli 34. Drogi te zapewniają połączenie z siedzibami sąsiednich gmin.

W gminie znajduje się **60 dróg gminnych** (13 w mieście i 47 poza nim). Wykaz dróg gminnych znajduje się w Tabeli 35. Drogi te służą przede wszystkim komunikacji pomiędzy jednostkami osadniczymi na terenie gminy oraz w jej najbliższej okolicy.

Tabela 41. Wykaz dróg powiatowych w gminie Opalenicy

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	nr 2709P	Lwówek (ul. Pniewska) – Pakosław – Rudniki – Opalenica (droga wojewódzka nr 307)
2	nr 2715P	droga nr 2739P – Dąbrowa – Porażyn Dworzec (droga wojewódzka nr 307)
3	nr 2716P	droga nr 2738P – Kuślin – Michorzewo – Jastrzębniki – Opalenica (droga nr 2709P)
4	nr 2717P	Wiktorowo (droga nr 2739P) – Łągwy – Wojnowice (droga wojewódzka nr 307)
5	nr 2718P	Jastrzębniki (droga nr 2716P) – Porażyn (droga wojewódzka nr 307)
6	nr 2723P	Opalenica (ul. Farna) – Urbanowo – granica powiatu grodziskiego
7	nr 2724P	droga wojewódzka nr 307 – Kozłowo – Uścięćce (droga nr 2497P)
8	nr 2497P	granica powiatu nowotomyskiego – Uścięćce – Dakowy Mokre – Kotowo (granica powiatu grodziskiego)
9	nr 2725P	Wojnowice (droga wojewódzka nr 307) – Szewce (granica powiatu poznańskiego)
10	nr 2741P	Jastrzębniki (droga nr 2716P) – Rudniki (droga nr 2709P)
11	nr 2742P	droga nr 2709P – Rudniki – Niegolewo (droga nr 2739P)
12	nr 2743P	Opalenica (droga wojewódzka nr 307) – Kozłowo (droga nr 2724P)
13	nr 2749P	droga wojewódzka nr 307 – Kopanki – Sielinko (droga nr 2750P)
14	nr 2750P	droga wojewódzka nr 307 – Sielinko – droga nr 2723P
15	nr 2751P	droga nr 2723P – Troszczyń – Granowo (granica powiatu grodziskiego)
16	nr 2752P	droga nr 2723P – Urbanowo – Woźniki (granica powiatu grodziskiego)

Źródło: Opracowanie własne podstawie Uchwały Nr 5812/2018 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 31 sierpnia 2018 r. w sprawie: nadania numerów dla dróg powiatowych w województwie wielkopolskim oraz zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Opalenica.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 42.** Wykaz dróg gminnych w gminie Opalenicy

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	390518P	Wąsowo - granica gminy - Porążyn Dworzec
2	390514P	Wąsowo - granica gminy - Dąbrowa - granica gminy - Jastrzębniki
3	390514P	Kuślin - Jastrzębniki
4	380011P	Jastrzębniki - Łęczyce
5	380012P	Łęczyce - Porążyn
6	380013P	Rudniki - Łęczyce
7	390516P	Śliwno - Krystianowo - granica gminy - Rudniki
8	380014P	Rudniki - Rudniki Huby
9	380015P	Rudniki - Łągwy
10	380016P	Rudniki - Opalenica (ul. Przemysłowa)
11	263518P	Sędzinko - granica gr. gminy - Niegolewo
12	390517P	Turkowo - granica gminy - Niegolewo
13	380017P	Niegolewo - granica gminy - Wiktorowo
14	380018P	Niegolewo - Łągwy
15	380019P	Łągwy - granica gminy - Buk
16	380020P	Łągwy (w ciągu ul. Bukowska) - Wojnowice
17	380021P	Wojnowice (w ciągu ul. Ogrodowa) - Wojnowice Huby - granica gminy - Zgoda
18	380022P	Wojnowice (w ciągu ul. Dobieżyńska) - granica gminy - Dobieżyn
19	380023P	Kozłowo - granica gminy - Dobieżyn
20	380024P	Uścięćce - Uścięćce Górki
21	380025P	Uścięćce (w ciągu ul. Długa) - granica gminy - Dakowy Suche
22	380026P	Dakowy Mokre - granica gminy - Niemierzyce - Separowo
23	380027P	Dakowy Mokre (w ciągu ul. Parkowa) - granica gminy - Dakowy Suche
24	380028P	Dakowy Mokre (w ciągu ul. Hetmańska) - granica gminy - Strzępiń - Bielawy
25	380029P	Urbanowo - granica gminy - Snowidowo - Woźniki
26	380030P	Urbanowo - granica gminy - Strzelce - Grąblewo
27	380031P	Terespotockie - Urbanowo

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

28	380032P	Terespotockie - Kurowo
29	380033P	Porażyn - Terespotockie - granica gminy - Słocin - Grodzisk Wlkp.
30	380034P	Porażyn - Urbanowo
31	380035P	Porażyn - Kopanki - granica gminy - Biała Wieś
32	380036P	Porażyn - Opalenica (w ciągu ul. Porażyńska i ul. Dąbrowskiego),
33	380037P	Sielinko - Opalenica (w ciągu ul. Klonowa)
34	380038P	od drogi pow. nr 2723P - Sielinko Osada
35	380039P	Opalenica - Troszczyń - Urbanowo
36	380040P	Opalenica (w ciągu ul. Strumykowa) - Drapak - Troszczyń
37	380041P	ul. Ogrodowa w Łągwach
38	380042P	ul. Wodna w Wojnowicach
39	380043P	ul. Robotnicza w Wojnowicach
40	380044P	ul. Kanałowa w Wojnowicach
41	380045P	ul. Szeroka w Uścięcicach
42	380046P	ul. Słoneczna w Łągwach
43	380047P	ul. Słoneczna w Wojnowicach
44	380048P	ul. Parkowa w Sielniku
45	380121P	droga dojazdowa w Urbanowie (w kierunku gazu)
46	380122P	droga dojazdowa w Urbanowie (w kierunku Betametetu)
47	380123P	Kopanki-Bukowiec
drogi gminne miejskie – m. Opalenica		
48	380016P	ul. Przemysłowa
49	380036P	ul. Porażyńska
50	380036P	ul. Henryka Dąbrowskiego
51	380037P	ul. Klonowa
52	380040P	ul. Strumykowa
53	380050P	ul. Stanisława Staszica
54	380051P	ul. Zbożowa
55	380052P	ul. Skośna

105

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

56	380053P	ul. Słodka
57	380054P	ul. Poprzeczna
58	380055P	ul. Kręta
59	380056P	ul. Nowa
60	380057P	ul. Wiejska

Źródło: Uchwała Nr 4279/2021 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 04.11.2021 r. zmieniająca uchwałę Nr 342/2007 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie nadania numerów dla dróg gminnych w województwie wielkopolskim.

Przy północnym krańcu gminy, poza jej granicami, przebiega **autostrada A2** relacji Świecko – Poznań – Łódź – Warszawa. Najbliższe zjazdy znajdują się w Buku (10 km) i w Nowym Tomyślu (25 km). Trasa ta stanowi ważny łącznik transportowy Polski zachodniej i wschodniej.

Gmina Opalenica posiada liczne **połączenia autobusowe** o zasięgu wojewódzkim. Autobusem można dojechać m.in. do Nowego Tomyśla, Grodziska Wielkopolskiego, Wolsztyna i Poznania. Głównym przystankiem autobusowym jest przystanek Opalenica – Dworzec kolejowy. Przystanki PKS znajdują się poza tym w Jastrzębnikach, Łęczycach, Niegolewie, Porażynie, Rudnikach, Sielinku, Troszczynie, Urbanowie i Wojnowicach. W sumie w gminie funkcjonują **32 przystanki** (dane GUS), z czego 2 są w zarządzie Gminy. W 2022 roku podpisano 6 umów na korzystanie z przystanków autobusowych, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina Opalenica, w 2021 roku 11 umów, w 2020 – 4 umowy.

Ważnym środkiem transportu, umożliwiającym podróże poza granice województwa i kraju, jest w gminie Opalenicy **kolej**. Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 3, będąca odcinkiem międzynarodowej trasy łączącej Berlin z Moskwą. Na terenie gminy znajdują się 3 stacje: w Opalenicy, w Porażynie i w Wojnowicach.

Atutem gminy w kontekście dostępności komunikacyjnej jest bez wątpienia bliskość **portu lotniczego** Poznań-Ławica, usytuowanego ok. 25 km na północny wschód od granic gminy.

Długość **ścieżek rowerowych** w gminie Opalenicy w 2022 roku wynosiła 14,6 km, natomiast w powiecie nowotomyskim 79,6 km. W ostatnich latach przyrost długości dróg rowerowych w gminie wyhamował i był znacznie powolniejszy niż w powiecie.

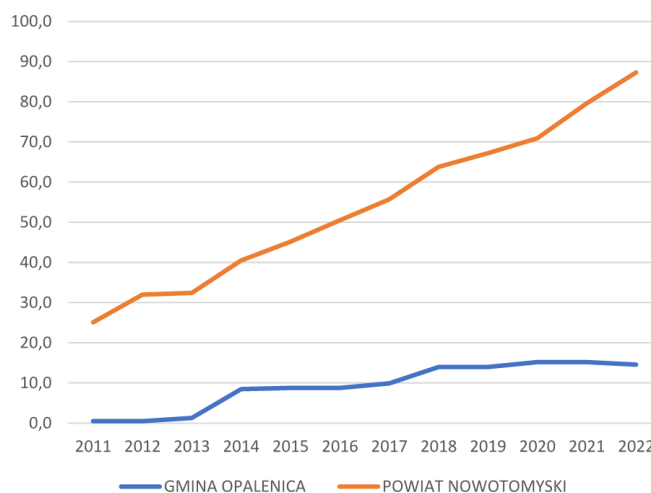
DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 43. Długość dróg rowerowych [km] w Opalenicy i w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
GMINA OPALENICA	14,0	14,0	15,2	15,2	14,6
POWIAT NOWOTOMYSKI	63,8	67,2	70,9	79,6	87,3

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Wykres 47. Długość dróg rowerowych [km] w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim w latach 2011-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Powiat w 2022 roku miał więcej dróg rowerowych przypadających na 10 tys. ludności niż gmina, ale wygrywała ona pod względem długości dróg rowerowych w stosunku do powierzchni gminy (km dróg na 100 km²). Zarówno powiat, jak i gmina charakteryzowały się wyższą wartością tych wskaźników niż województwo i kraj.

Tabela 44. Wskaźniki rozbudowy infrastruktury rowerowej w 2022 roku

Wyszczególnienie	GMINA OPALENICA	POWIAT NOWOTOMYSKI	WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE	POLSKA
Drogi dla rowerów [km] na 100 km ²	9,94	8,63	8,49	6,24
Drogi dla rowerów [km] na 10 tys. ludności	9,11	11,61	7,25	5,17

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Gmina Opalenica nie posiada systemu wypożyczania rowerów ani hulajnog. W mieście nie funkcjonuje również komunikacja miejska.

PODSUMOWANIE

Położenie gminy Opalenicy stawia ją w korzystnej sytuacji pod względem dostępności transportowej. Przez gminę i nieopodal przebiegają szlaki komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym. Bliskość dużego ośrodka miejskiego i jednocześnie węzła komunikacyjnego, jakim jest Poznań, daje duże możliwości podróżowania na większe odległości. Jednocześnie rozwinięta sieć dróg i połączeń autobusowych daje możliwość wygodnego przemieszczania się w obrębie gminy, a także do sąsiednich gmin.

W Opalenicy nie ma komunikacji miejskiej, zatem transport w granicach miasta odbywać się może albo pieszo, albo przy pomocy środków transportu indywidualnego. Dobrym rozwiązaniem w tej sytuacji mógłby być rower, który z jednej strony usprawnia i przyspiesza poruszanie się po mieście, a z drugiej – w przeciwieństwie do samochodów nie powoduje zanieczyszczenia środowiska. Dla spopularyzowania roweru jako środka transportu ważne jest rozwijanie sieci ścieżek rowerowych. Z doświadczeń innych gmin wynika również, że uruchomienie systemu rowerów miejskich w znaczący sposób zwiększa korzystanie przez mieszkańców z tego środka lokomocji.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**4.5.3 DROGI**

Drogi publiczne na terenie gminy Opalenicy dzielą się na trzy kategorie, które determinują podmiot odpowiedzialny za zarządzanie nimi. Zarządcami są:

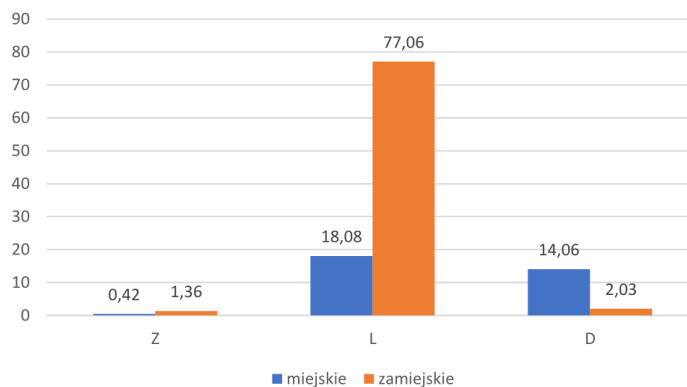
- dla drogi wojewódzkiej - Zarząd Województwa Wielkopolskiego,
- dla dróg powiatowych - Zarząd Powiatu Nowotomyskiego,
- dla dróg gminnych – Burmistrz Opalenicy.

Drogi gminne w gminie Opalenicy należą do 3 klas:

- drogi zbiorcze (oznaczane symbolem Z),
- drogi lokalne (oznaczane symbolem L),
- drogi dojazdowe (oznaczane symbolem D).

Łączna długość dróg gminnych w gminie Opalenicy wynosi 113,01 km (32,56 km w granicach administracyjnych miasta i 80,45 km poza granicami miasta)¹². Długości dróg w poszczególnych klasach przedstawia Wykres 48.

Wykres 48. Długość [km] dróg w poszczególnych klasach w gminie Opalenicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opalenicy

Najwięcej jest dróg lokalnych. Stanowią one 84,2% długości dróg gminnych, przy czym odsetek ten jest znacznie wyższy na obszarze wiejskim (95,8%) niż w mieście (55,5%), gdzie podobny procent stanowią drogi dojazdowe (43,2%). Najmniej jest natomiast dróg zbiorczych - stanowią one 1,3% długości dróg miejskich i 1,7% zamiejskich. Są jednak szersze niż drogi w pozostałych klasach – powierzchnia 1 km drogi zbiorczej w mieście wynosi średnio 26,11 tys. m², a na pozostałym obszarze gminy – 9,83 tys. m². Dla porównania w przypadku drogi lokalnej średnia powierzchnia 1 km jest równa odpowiednio 6,08 i 4,66 tys. m². Szczegółowe dane o długości i powierzchni dróg w gminie Opalenicy znajdują się w Tabeli 38.

¹² Wszystkie dane dotyczące dróg gminnych są aktualne na dzień 31.12.2022 r.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

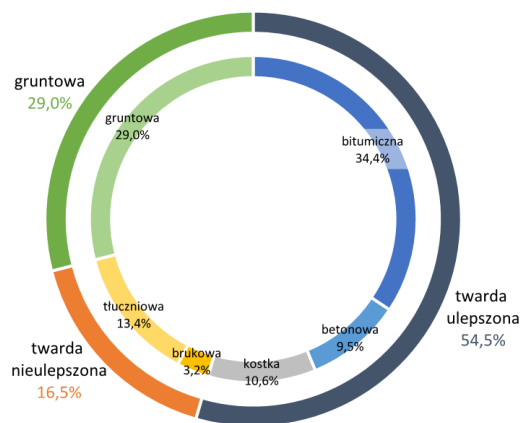
Tabela 45. Długość i powierzchnia dróg gminnych w gminie Opalenicy

klasa drogi	długość [km]			powierzchnia [tys. m ²]		
	Z	L	D	Z	L	D
drogi miejskie	0,42497	18,07897	14,05801	11,095975	109,992209	73,938744
1 km drogi (średnio)	-	-	-	26,110	6,083986	5,2595456
drogi zamiejskie	1,36201	77,05505	2,03100	13,388399	358,988248	8,987022
1 km drogi (średnio)	-	-	-	9,82988	4,658854	4,42492

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opalenicy

Ponad połowa (54,5%) łącznej długości dróg gminnych w gminie Opalenicy ma nawierzchnię twardą ulepszoną, z czego najpowszechniejsza jest bitumiczna, następnie kostka i nawierzchnia betonowa. Na 16,5% długości zastosowano nawierzchnię twardą nieulepszoną, w większości tłuczniową. Pozostałe 29,0% długości dróg gminnych przypada na drogi gruntowe.

Wykres 49. Udział dróg o różnych nawierzchniach w łącznej długości dróg gminnych w gminie Opalenicy

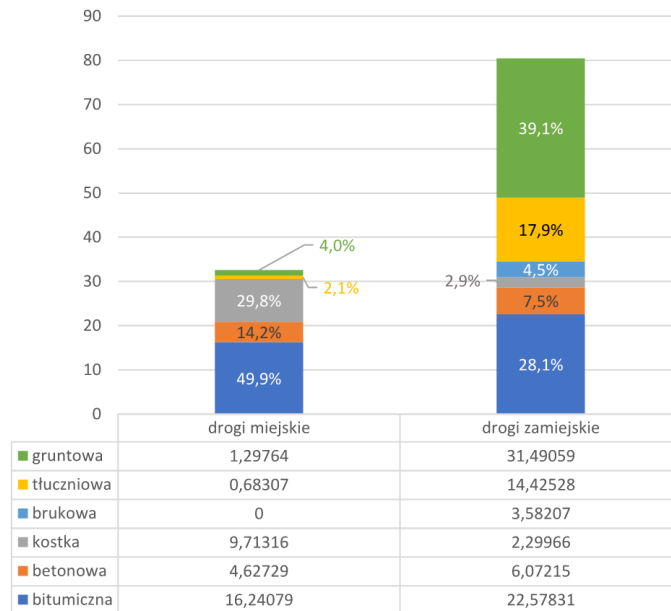

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opalenicy

Większość długości dróg gminnych gruntowych znajduje się na terenach zamiejskich – są to najpowszechniejsze drogi na tych terenach, natomiast w mieście jest ich niewiele. Nawierzchnia bitumiczna jest powszechna zarówno na drogach wiejskich, jak i miejskich – znajduje się ona na 49,8% długości dróg gminnych w granicach miasta i 28,1% poza nim. W mieście dość często stosowana jest jeszcze nawierzchnia z kostki (29,8%) oraz z betonu (14,2%), a na wsi – tłuczniowa (17,9%) i betonowa (7,5%).

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 50. Długość [km] dróg o różnych nawierzchniach w granicach i poza granicami miasta w gminie Opalenicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Opalenicy

PODSUMOWANIE

Infrastruktura drogowa w gminie Opalenicy jest dobrze rozwinięta i wciąż się powiększa. Sieć połączonych ze sobą dróg powiatowych i gminnych różnych klas oraz drogi wojewódzkiej umożliwia wygodne przemieszczanie się pomiędzy jednostkami osadniczymi. Ze 113,01 km dróg gminnych 29% znajduje się na terenie miasta, a 71% poza nim.

Około 71% łącznej długości dróg gminnych ma nawierzchnię twardą. Drogi gruntowe są jeszcze dość powszechne poza miastem, lecz i tam jest coraz więcej dróg utwardzonych, w tym o nawierzchni ulepszonej. Nawierzchnia taka ułatwia i przyspiesza transport, a także zdecydowanie mniej pyli niż gruntowa czy nieulepszona. Wpływ ma na to również stan techniczny dróg, dlatego ważne jest regularne przeprowadzanie remontów i modernizacji, co jednak nie zawsze jest możliwe ze względu na wysokie koszty.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**4.6 OBSZAR TECHNICZNY****4.6.1 ZABYTKI**

Na dziedzictwo kulturowe gminy Opalenicy składają się zabytki archeologiczne, znaleziska z pradziejów człowieka, jak i z czasów bardziej współczesnych – zabytki architektury, budownictwa i techniki.

Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z młodszej epoki kamienia – neolitu (4500-1800 lat p.n.e.), choć niektóre znaleziska mogą być jeszcze starsze. Stanowiska archeologiczne z tego okresu występują w niewielkich skupiskach głównie w okolicach Dakowów Mokrych, Uścięcic, Porażyna oraz Terespotockich. W wielu miejscach znajdowane są ślady osadnictwa z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, czasów tzw. kultury łużyckiej (1300-400 lat p.n.e.), w których nastąpił rozkwit osadnictwa na tych terenach. Najciekawsze stanowisko z tego okresu to cmentarzysko popielnicowe w Terespotockich. Licznie reprezentowane jest również osadnictwo z okresu wpływów rzymskich (pierwsze wieki naszej ery). W średniowieczu kształtował się obecny układ miejscowości, stąd osadnictwo z tego okresu jest bogato reprezentowane w rejonie większości z nich.

Na terenie gminy występują 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

- grodzisko wczesnośredniowieczne w miejscowości Dakowy Mokre (nr rej. 1639/A z dnia 09.12.1974 r.),
- grodzisko w miejscowości Niegolewo (nr rej. 22/A z 01.01.1934 r.),

ale wiele innych stanowisk również zasługuje na uwagę.

Najlepiej zachowane obiekty zabytkowe pochodzą z okresu ostatnich 150 lat. Należą do nich m.in. świątynie, dwory, parki krajobrazowe oraz domy mieszkalne.

Jednymi z najcenniejszych zabytków w gminie Opalenicy są **obiekty sakralne**. Należą do nich m.in. kościół parafialny p.w. Św. Mateusza, dawny zbór ewangelicki, a obecnie kościół rzymsko-katolicki p.w. Św. Józefa (obydwa mieszczące się w Opalenicy) oraz kościół p.w. Św. Katarzyny w Dakowach Mokrych.

Na terenie gminy znajduje się 7 **zespołów dworsko-pałacowych** (Dakowy Mokre, Niegolewo, Porażyn, Rudniki, Sielinko, Urbanowo, Wojnowice), które zostały wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ). Na największą uwagę spośród nich zasługuje pochodzący z końca XIX wieku zespół pałacowy w Niegolewie, a także zespoły dworskie w Dakowach Mokrych, Porażynie, Rudnikach i Sielinku.

Założenia parkowe są często częścią zespołów dworsko-pałacowych, choć mogą też występować samodzielnie. Jest ich w gminie 6 – znajdują się w Dakowach Mokrych, Niegolewie, Porażynie (2), Rudnikach oraz w Sielinku.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Do najciekawszych historycznych **budynków użyteczności publicznej** zalicza się ratusz przy ul. 3 Maja 1 oraz szkoły przy ulicach Farnej, 3 Maja i Poznańskiej. Godny uwagi jest również zespół cukrowni przy ulicy 5 Stycznia, który w przeszłości odegrał znaczącą rolę w rozwoju gospodarczym regionu.

Ochroną konserwatorską objęty jest również **układ urbanistyczny** miasta Opalenicy.

Wykaz wszystkich zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy Opalenicy znajduje się poniżej.

Dakowy Mokre

- kościół par. pw. św. Katarzyny, 1901-04, nr rej.: 134/Wlkp/A z 5.06.2003,
 - cmentarz kościelny, nr rej.: 134/Wlkp/A z 5.06.2003,
 - ogrodzenie z bramą, nr rej.: 134/Wlkp/A z 5.06.2003,
- zespół dworski:
 - dwór, 2 poł XIX, 1912-13, nr rej.: 1774/A z 15.12.1977,
 - oficyna, XIX/XX, nr rej.: 1898/A z 13.07.1982,
 - park, 2 poł. XIX, nr rej.: 1774/A z 15.12.1977 oraz 1951/A z 31.08.1984;

Niegolewo

- kaplica pw. św. Anny, obok wjazdu do parku pałacowego 1920, nr rej.: 768/Wlkp/A z 2.11.2009,
- zespół pałacowy, XIX w.:
 - pałac, nr rej.: 1417/A z 1.03.1973,
 - park, nr rej.: 1688/A z 4.04.1975 oraz 1958/A z 18.10.1984,
 - spichrz, nr rej.: 338/A z 29.10.1968;

Opalenica

- układ urbanistyczny, nr rej.: 2220/A z 7.01.1992,
- kościół par. pw. św. Mateusza, 1518, 1620, 1841, nr rej.: 2389/A z 10.03.1931,
- kostnica, 1 poł. XVII, nr rej.: 946/A z 4.03.1970,
- kościół ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki pw. św. Józefa, pl. Powstańców Wielkopolskich, 1890, nr rej.: 2247/A z 10.09.1992,
- ratusz, ul. 3 Maja 1, 1897, nr rej.: 154/Wlkp/A z 28.01.2004,
- dom, ul. 25 Stycznia 6, 1 poł. XIX, nr rej.: 947/A z 4.03.1970,
- parowozownia z wieżą ciśnień stacji kolei wąskotorowej „Opalenica”, ul. 5 Stycznia 19, 1896,
- budynek administracyjno-warsztatowy, ul. 5 Stycznia 17 a, 1 ćw. XX (w zespole Opalenickiej Kolei Dojazdowej), nr rej.: 1075/Wlkp/A z 12.07.2019,
- zespół cukrowni, ul. 5 Stycznia 48, nr rej.: 289/Wlkp/A z 24.03.2006:
 - budynek fabryczny, obecnie surownia i produktownia, 1888-89,
 - magazyn cukru, obecnie pakownia, 1917-18,

113

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

- magazyn wyśłoków, 1920,
- willa dyrektora, 1884, nr rej.: 348/Wlkp/A z 20.06.2006,
- ogród przy willi, nr rej.: 348/Wlkp/A z 20.06.2006.

Porążyn

- zespół dworski, nr rej.: 1775/A z 15.12.1977:
 - dwór, 1880, 1900,
 - stajnia, k. XIX,
 - park leśny, 2 poł. XIX,
- park folwarczny, XIX/XX, nr rej.: 1955/A z 10.1984;

Rudniki

- zespół dworski, ok. 1925:
 - dwór, nr rej.: 2246/A z 10.09.1992,
 - park, nr rej.: 1952/A z 3.09.1984,
- wiatrak koźlak, 1815, nr rej.: 940/A z 25.02.1970;

Sielinko

- zespół dworski, 2 poł. XIX:
 - dwór, nr rej.: 2235/A z 8.06.1992,
 - park, nr rej.: 1963/A z 6.09.1984.

PODSUMOWANIE

Gmina Opalenica ma bogate dziedzictwo kulturowe, które należy chronić we wszystkich aspektach oraz eksponować i promować, czyniąc z niego wartość turystyczną oraz budującą tożsamość mieszkańców gminy.

Osiągnięcie wymienionych celów ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Opalenica wymaga podejmowania wielu działań ze strony władz lokalnych, urzędów i instytucji, przedsiębiorców oraz mieszkańców gminy. Najważniejszym instrumentem w tym zakresie jest odpowiednia i racjonalna polityka przestrzenna władz gminy, określająca m.in. zasady ochrony i gospodarowania zasobami środowiska kulturowego gminy¹³.

Nową formą ochrony obiektów i obszarów zabytkowych jest ich rewitalizacja, czyli zespół działań (w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej) prowadzących do ożywienia zniszczonych, zdegradowanych obiektów i obszarów, poprzez nadanie im nowych funkcji, przy jednoczesnym zachowaniu ich walorów historycznych, architektonicznych oraz kulturowych. W gminie Opalenica procesy rewitalizacji mogłyby dotyczyć w szczególności zniszczonych zabudowań dworskich i folwarcznych oraz przestrzeni parków¹⁴.

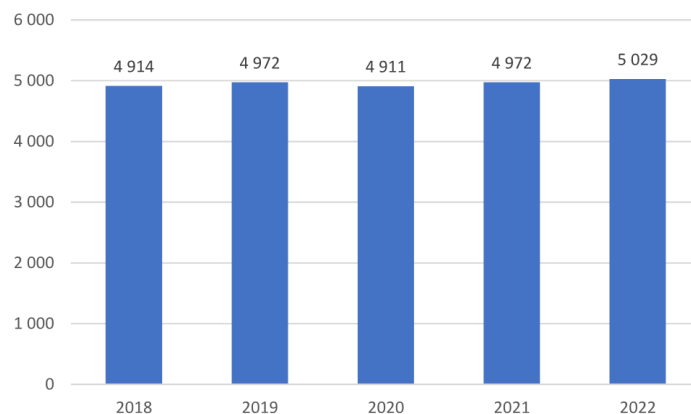
¹³ Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Opalenica (2020)

¹⁴ Tamże

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**4.6.2 ZASOBY MIESZKANIOWE**

Na koniec 2022 roku według danych GUS w gminie Opalenicy było 5029 mieszkań, a w powiecie nowotomyskim 25 925. Mieszkania w gminie stanowią zatem około 1/5 zasobu mieszkaniowego powiatu, przy czym udział ten w latach 2018-2022 zmniejszył się z 20,3% do 19,4%. Podczas gdy w powiecie liczba mieszkań systematycznie rosła, w gminie w 2020 roku odnotowano spadek. W kolejnych latach powrócił trend wzrostowy.

Wykres 51. Liczba mieszkań w gminie Opalenicy w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Porównanie wskaźników mieszkaniowych gminy Opalenicy ze wskaźnikami dla powiatu, województwa i całego kraju pokazuje, że mieszkania w gminie są większe niż gdzie indziej i mają więcej izb – średnio jest to powierzchnia 94,5 m² i 4,55 izby. Liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest jednak znacznie niższa niż w powiecie, województwie i kraju, w związku tym w 1 mieszkaniu mieszka przeciętnie więcej osób. W konsekwencji tego faktu powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca oraz liczba izb przypadające na 1 mieszkańca również są w gminie mniejsze niż w porównywanych jednostkach. Efekty te są silniejsze na wsi, ale dotyczą również obszaru miasta.

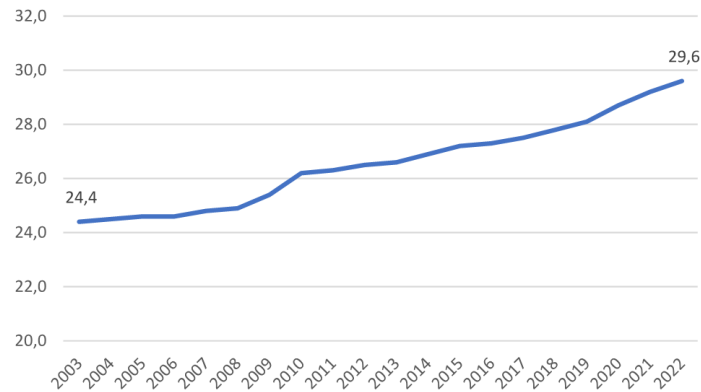
Wnioski te potwierdzają dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku. Zgodnie z nimi przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła w gminie 3,69, a w powiecie 3,48. Odsetek gospodarstw domowych 1- i 2-osobowych wynosił w gminie 31,9%, a 4-osobowych i większych – 48,9%. Dla powiatu było to odpowiednio 35,9% i 45,1%.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 46.** Porównanie wskaźników mieszkaniowych gminy Opalenicy ze wskaźnikami dla powiatu, województwa i całego kraju (dane za rok 2022)

WYSZCZEGÓLNIENIE	GMINA OPALENICA			POWIAT NOWOTOMYSKI	WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE	POLSKA
	MIASTO	WIEŚ	OGÓŁEM			
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	91,1	100,0	94,5	89,6	81,9	75,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	30,6	28,3	29,6	30,9	31,7	31,1
Mieszkania na 1000 mieszkańców	335,8	283,2	313,8	344,8	386,9	412,4
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,51	4,60	4,55	4,36	4,06	3,83
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,98	3,53	3,19	2,90	2,58	2,42
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,66	0,77	0,70	0,67	0,64	0,63
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,45	4,08	3,69	3,48	3,14	2,99

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Warto nadmienić, że wszystkie wskaźniki mieszkaniowe poprawiły się – zarówno w ciągu ostatnich kilku lat, jak i w dłuższej perspektywie. Od 2003 do 2022 roku liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców wzrosła o 13,9%, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania o 6,7%, a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę – o 21,3%.

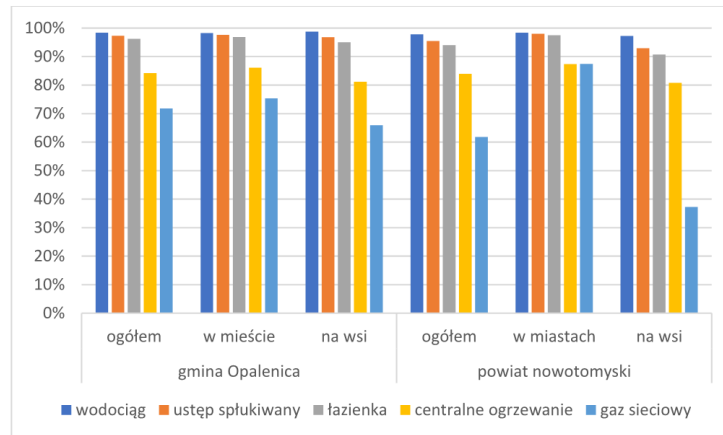
DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Wykres 52.** Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] w gminie Opalenicy w latach 2003-2022

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Zdecydowana większość mieszkań w gminie Opalenicy jest wyposażona w instalacje sanitarne. 98,4% mieszkań w gminie jest podłączonych do wodociągu, 97,3% ma ustęp splukiwany, a w 96,2% mieszkań znajduje się łazienka. W powiecie nowotomyskim jest to odpowiednio 97,8%, 95,4% i 94,0%, zatem mieszkania w gminie są przeciętnie nieco lepiej wyposażone w instalacje sanitarne niż w powiecie. Zbliżony jest odsetek lokali z centralnym ogrzewaniem, natomiast w przypadku instalacji gazowej gmina ma sporą przewagę nad powiatem. Przewaga gminy jest większa, gdy weźmiemy pod uwagę tylko obszary wiejskie (w gminie są one zdecydowanie lepiej wyposażone niż w powiecie, zwłaszcza jeśli chodzi o podłączenie do gazu sieciowego), natomiast przy porównaniu samych miast lepiej wypada powiat. Wynika to ze znacznie większych różnic pomiędzy wyposażeniem mieszkań miejskich i wiejskich w powiecie niż w gminie (zob. Wykres 53 i Tabela 47).

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 53. Odsetek mieszkańców wyposażonych w instalacje techniczne w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Tabela 47. Odsetek mieszkańców wyposażonych w instalacje techniczne w 2021 roku

Wyszczególnienie	Gmina Opalenica			Powiat nowotomyski		
	ogółem	w mieście	na wsi	ogółem	w miastach	na wsi
Wodociąg	98,4%	98,2%	98,7%	97,8%	98,4%	97,2%
Ustęp splukiwany	97,3%	97,6%	96,8%	95,4%	98,0%	92,9%
Łazienka	96,2%	96,9%	95,0%	94,0%	97,5%	90,7%
Centralne ogrzewanie	84,2%	86,1%	81,2%	84,0%	87,3%	80,8%
Gaz sieciowy	71,8%	75,4%	65,9%	61,8%	87,4%	37,2%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

W 2022 roku w zasobie Gminy Opalenicy znajdowały się 102 mieszkania, w tym 38 mieszkań zlokalizowanych w budynkach tworzących wspólnoty mieszkaniowe, 54 w budynkach mieszkalnych stanowiących własność Gminy, 1 w budynku spółdzielni mieszkaniowej, 3 w budynkach sal wiejskich, 1 w szkołach oraz 5 mieszkań w budynku, którym Gmina włada jako samoistny posiadacz. Gmina wynajmuje również 1 lokal mieszkalny na os. Centrum w Opalenicy z przeznaczeniem na podnajem. W 2022 r. na rzecz najemców zbyte zostały 3 lokale mieszkalne.

PODSUMOWANIE

Na terenie gminy Opalenicy przeważa budownictwo jednorodzinne, mieszkania są tutaj średnio większe, a gospodarstwa domowe liczą przeciętnie więcej osób niż na wyższych poziomach administracyjnych, gdzie

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

większą część stanowią charakterystyczne dla dużych miast budynki wielorodzinne, w których dominują małe gospodarstwa. Powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca jest jednak mniejsza w gminie niż w powiecie czy województwie, co sugeruje istnienie pola do poprawy w zakresie metrażu mieszkań oraz – zwłaszcza – w zakresie ich liczby.

Standard zamieszkania Polaków systematycznie się poprawia. Gmina Opalenica nie odbiega pod tym względem od ogólnego trendu. Liczba mieszkań rośnie, są one większe i lepiej wyposażone niż kiedyś. Należy spodziewać się dalszego polepszania się warunków mieszkaniowych, jak również coraz większych oczekiwań w tym zakresie ze strony mieszkańców. Z tego powodu ważna jest przemyślana i dalekowszoczna polityka mieszkaniowa gminy, nakierowana nie tylko na zwiększenie liczby dostępnych mieszkań, ale uwzględniająca również zapewnienie odpowiedniej ich jakości.

Problemem w gminie staje się coraz większe rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, związane z niewystarczającym pokryciem obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Powoduje to, że podłączenie tych budynków do infrastruktury technicznej jest utrudnione lub nieopłacalne.

Istotnym ograniczeniem rozwoju budownictwa może być inflacja i rosnące w olbrzymim tempie ceny materiałów budowlanych.

4.6.3 PODSTAWOWA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Obszar gminy zaopatrywany w wodę z następujących wodociągów publicznych grupowego zaopatrzenia:

- wodociąg Opalenica – zasila miasto Opalenicę,
- wodociąg Wojnowice – zasila miejscowości Wojnowice, Kozłowo, Uścięcice, Niegolewo, Łągwy, Wiktorowo (gmina Buk),
- wodociąg Porążyn – zasila miejscowości Porążyn, Jastrzębniki, Łęczycze,
- wodociąg Urbanowo – zasila miejscowości Urbanowo, Dakowy Mokre, Troszczyn,
- wodociąg Kopanki – zasila miejscowości Kopanki, Kurowo, Biała Wieś (gmina Grodzisk Wielkopolski).

W 2021 roku długość czynnej **sieci wodociągowej** rozdzielczej w gminie Opalenicy wynosiła 183,6 km i od 2018 roku zwiększyła się o 7,2 km (4,1%) – bardziej w mieście niż na wsi (zob. Tabela 48).

Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wzrosła w latach 2018-2022 o 197, osiągnąwszy 2991 sztuk (wzrost o 7,1%). Również w tym przypadku wzrost był większy w mieście niż na terenach wiejskich gminy, zarówno liczbowo, jak i procentowo.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 48. Infrastruktura wodociągowa gminy Opalenicy i jej eksploatacja w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	różnica	dynamika
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]							
ogółem	176,4	178,3	179,6	183,6	b.d.	+7,2	+4,1%
w mieście	53,5	53,7	54,2	58,2	b.d.	+4,7	+8,8%
na wsi	122,9	124,6	125,4	125,4	b.d.	+2,5	+2,0%
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]							
ogółem	2 794	2 853	2 892	2 946	2 991	+197	+7,1%
w mieście	1 651	1 693	1 717	1 755	1 787	+136	+8,2%
na wsi	1 143	1 160	1 175	1 191	1 204	+61	+5,3%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosiła w 2021 roku 51,8 km, a **liczba przyłączy** 1840. Obie wartości wzrosły w ostatnich latach, mimo to długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w 2022 roku wynosiła zaledwie 27,72%.

Tabela 49. Infrastruktura kanalizacyjna gminy Opalenicy w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022	różnica	dynamika
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]							
ogółem	50,1	50,6	51,4	51,6	51,8	+1,7	3,4%
w mieście	36,8	37,3	37,5	37,7	37,7	+0,9	2,4%
na wsi	13,3	13,3	13,9	13,9	14,1	+0,8	6,0%
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]							
ogółem	1 793	1 807	1 814	1 819	1 840	+47,0	2,6%
w mieście	1 401	1 414	1 421	1 423	1 443	+42,0	3,0%
na wsi	392	393	393	396	397	+5,0	1,3%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Przeanalizowano również stosunek budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej do ogółu budynków. Odsetek budynków z dostępem do wodociągów jest w gminie Opalenicy wysoki (w mieście w 2021 roku wynosił 100%¹⁵, a na wsi 89,5%) i wzrósł w okresie 2018-2021. Natomiast podłączenie do kanalizacji w tym samym roku miało 80,9% budynków mieszkalnych w mieście i zaledwie 29,6% na wsi. W dodatku odsetek ten zmniejszył się w badanym okresie (o 2,6% w mieście i 1,7% na wsi)

Tabela 50. Podstawowa Infrastruktura techniczna w budynkach mieszkalnych w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021	różnica	dynamika
Budynki mieszkalne podłączone do wodociągu - w % ogółu budynków mieszkalnych						
ogółem	94,1	92,4	95,1	95,4	+1,3 pkt proc.	+1,4%
w mieście	98,5	99,7	99,8	100,0	+1,5 pkt proc.	+1,5%
na wsi	88,6	83,5	89,0	89,5	+0,9 pkt proc.	+1,0%
Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji - w % ogółu budynków mieszkalnych						
ogółem	60,0	58,1	59,3	58,6	-1,4 pkt proc.	-2,3%
w mieście	83,1	83,0	82,4	80,9	-2,2 pkt proc.	-2,6%
na wsi	30,1	28,0	29,5	29,6	-0,5 pkt proc.	-1,7%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Długość czynnej sieci gazowej w 2021 roku wynosiła 183 574 km, czyli 11,9% więcej niż w 2018 roku. Wzrosła również liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – z 2320 do 2525 sztuk. Szybciej infrastruktura gazowa rozwijała się na wsi niż w mieście. Szczegóły przedstawia Tabela 51.

Gaz sieciowy często używany jest w gminie do ogrzewania mieszkań – 62,3% gospodarstw domowych mających dostęp do sieci gazowej ogrzewało w ten sposób swoje mieszkania (57,0% w mieście i 75,0% na wsi). Ich liczba wzrosła w latach 2018-2021 o 520 (343 w mieście i 177 na wsi). Jest to pozytywne zjawisko, jeśli ogrzewanie gazowe zastępuje bardziej emisyjne urządzenia grzewcze.

¹⁵ Dane są zaokrąglone do jednego miejsca po przecinku, zatem rzeczywista wartość może wynosić od 99,95% do 100%

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

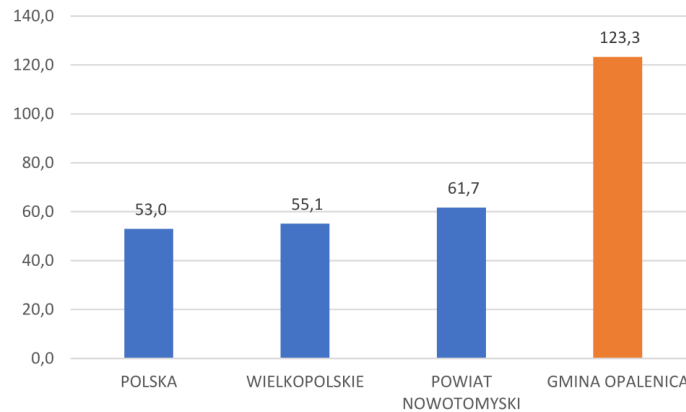
Tabela 51. Infrastruktura gazowa gminy Opalenicy w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021	różnica	dynamika
Długość czynnej sieci gazowej ogółem (przesyłowa + dystrybucyjna) [km]						
ogółem	164 027	164 731	187 627	183 574	+19 547	+11,9%
w mieście	41 358	41 493	41 530	42 788	+1 430	+3,5%
na wsi	122 669	123 238	146 097	140 786	+18 117	+14,8%
Przyłącza gazowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]						
ogółem	2 320	2 380	2 455	2 525	+205	+8,8%
w mieście	1 398	1 420	1 460	1 498	+100	+7,2%
na wsi	922	960	995	1 027	+105	+11,4%
Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) [szt.]						
ogółem	3 044	3 150	3 480	3 699	655	+21,5%
w mieście	2 064	2 127	2 299	2 465	401	+19,4%
na wsi	980	1 023	1 181	1 234	254	+25,9%
Odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem [szt.]						
ogółem	1 786	1 978	2 071	2 306	520	+29,1%
w mieście	1 062	1 204	1 231	1 405	343	+32,3%
na wsi	724	774	840	901	177	+24,4%

Źródło: Opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

Gmina Opalenica ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć gazową na tle powiatu, województwa i kraju. Na 100 km² powierzchni gminy przypada 123,3 km sieci gazowej. Oczywiście ze względu na gęściejszą zabudowę dużo większe „zagęszczenie” sieci występuje w mieście (666,5 km/100 km²), ale również na wsi wartość tego wskaźnika jest bardzo wysoka (98,8 km/100 km²) – por. Wykres 54.

W efekcie aż 72,8% ludności gminy (79,4% w mieście i 63,6% na wsi) ma dostęp do sieci gazowej. Dla porównania w powiecie jest to 60,6%, a w województwie 52,6%.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Wykres 54.** Długość czynnej sieci gazowej ogółem w 2021 roku [km na 100 km²]

Źródło: opracowanie własne INGENIS na podstawie danych BDL GUS

PODSUMOWANIE

Poziom infrastruktury technicznej jest istotnym wskaźnikiem określającym standard miejsca zamieszkania. Obecność na lub łatwość doprowadzenia na danym terenie podstawowej infrastruktury technicznej takiej jak wodociągi, kanalizacja czy sieć gazowa podnosi jego atrakcyjność osiedleńczą, a także atrakcyjność dla inwestorów.

Infrastruktura techniczna w gminie jest rozbudowywana, dlatego długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej, a także liczba przyłączy do tych sieci zwiększa się. W przypadku sieci kanalizacyjnej jej rozwój jest wolniejszy niż rozwój budownictwa mieszkaniowego, czego skutkiem jest zmniejszenie odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji. Jest on w gminie zdecydowanie niższy niż odsetek budynków podłączonych do sieci wodociągowej, która – w przeciwieństwie do kanalizacji – jest dobrze rozwinięta. Dlatego Gmina realizując spoczywający na jednostkach samorządu terytorialnego obowiązek zapewnienia budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej powinna rozbudowę sieci kanalizacyjnej traktować priorytetowo.

Duży jest stopień pokrycia gminy siecią gazową. Wskaźniki „zagęszczenia” sieci gazowej oraz odsetka mieszkańców mających dostęp do gazu sieciowego w gminie znacznie przewyższają te wskaźniki w powiecie, województwie i kraju.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**5. ANALIZA WSKAŹNIKOWA**

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Zakłada ona optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone powinny być w sposób spójny wewnętrznie oraz zewnętrznie. Celem rewitalizacji jest przywrócenie do życia zdegradowanej części miasta i uzupełnienie jej o nowe funkcje. Mówiąc najprościej jest to wprowadzenie takich zmian na obszarze części miasta, dzięki którym będzie się lepiej żyło, przebywało i pracowało na obszarze rewitalizacji.

Po dokonaniu ogólnej diagnozy gminy Opalenica przystąpiono do przeprowadzenia kolejnego etapu zasadniczej analizy przestrzenno-problemowej Opalenicy, który będzie stanowił analizę wskaźnikową.

Analiza wskaźnikowa służy monitorowaniu zmian natężenia zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze. W efekcie przeprowadzenia analizy wskaźnikowej wyznaczony zostanie obszar zdegradowany gminy Opalenica. Analiza jest przeprowadzana na podstawie zestawu wskaźników dotyczących poszczególnych obszarów (społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego). Opiera się o obiektywne dane pozyskiwane bezpośrednio z odpowiednich instytucji, dostępnych baz danych itp. Swoim zasięgiem obejmuje całą Gminę. Przeprowadzone w kolejnych latach analizy pozwolą na ukazanie dynamiki zmian wszystkich wskaźników łącznie, prezentując syntetycznie przemiany miasta pod względem jakości życia.

Przy określaniu obszarów Gminy Opalenica, które mają zostać objęte Programem Rewitalizacji, zostały wzięte pod uwagę zapisy UOR, które w następujący sposób kwalifikują obszary zdegradowane, będące w stanie kryzysowym:

- Stan kryzysowy charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
- Ze stwierdzonymi negatywnymi zjawiskami społecznymi musi występować przynajmniej jedno z wymienionych negatywnych zjawisko z obszaru:
 - gospodarczego – niski poziom przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
 - środowiskowego - w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia,

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

- przestrzenno-funkcjonalnego – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznego – w zakresie m.in. degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na podstawie analizy danych charakteryzujących stan w powyższych obszarach wyznaczony zostanie obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji, który według UOR jest obszarem obejmującym całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy Opalenica zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy Opalenica oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% jej mieszkańców. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Na potrzeby analizy dokonano podziału obszaru gminy na jednostki analityczne oraz przypisano im następującą numerację.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 52.** Podział gminy Opalenica na 18 jednostek analitycznych

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		LICZBA LUDNOŚCI
I	MIASTO OPALENICA	9.406
II	BUKOWIEC STARY	45
III	DAKOWY MOKRE	531
IV	JASTRZĘBNIKI	288
V	KOPANKI	507
VI	KOZŁOWO	247
VII	ŁAGWY	335
VIII	ŁĘCZYCE	277
IX	NIEGOLEWO	322
X	PORAŻYN	577
XI	PORAŻYN-TARTAK	105
XII	RUDNIKI	590
XIII	SIELINKO	453
XIV	TERESPOTOCKIE	282
XV	TROSZCZYN	248
XVI	URBANOWO	427
XVII	UŚCIĘCICE	484
XVIII	WOJNOWICE	1.048
RAZEM		16.172

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

5.1 OBSZAR SPOŁECZNY

Analiza czynników społecznych stanowi fundamentalny element badania obszaru społecznego. Umożliwiają one dokonanie diagnozy problemów ludności. Dlatego też w prezentowanej diagnozie skupiono uwagę na analizie społecznych obszarów takich jak: problemy społeczne, demografia, edukacja oraz aktywność społeczna. Wymienione kategorie tworzą katalog podstawowej wiedzy na temat wybranej zbiorowości, pozwalają także na identyfikację problemów z jakimi potencjalnie może borykać się badana społeczność.

W pierwszej kolejności zaprezentowano dane dotyczące **liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców**. W tym przypadku również większa ilość osób otrzymujących pomoc w obszarze rewitalizacji powoduje większe możliwości podjęcia aktywności dla mieszkańców, dlatego wskaźnik uznano za stymulantę. Wyższe wartości wskaźnika niż średnia dla gminy Opalenica wykazano na jednostkach analitycznych: **MIASTO OPALENICA, DAKOWY MOKRE, JASTRZĘBNIKI, KOPANKI, ŁĘCZYCE, NIEGOLEWO, PORAŻYN, SIELINKO**.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 53. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej na 100 mieszkańców - stymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,31
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,41
IV	JASTRZĘBNIKI	1,00
V	KOPANKI	0,38
VI	KOZŁOWO	0,00
VII	ŁAGWY	0,00
VIII	ŁĘCZYCE	0,52
IX	NIEGOLEWO	0,37
X	PORAŻYN	0,33
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00
XII	RUDNIKI	0,04
XIII	SIELINKO	0,79
XIV	TERESPOCKIE	0,00
XV	TROSZCZYN	0,00
XVI	URBANOWO	0,22
XVII	UŚCIĘCICE	0,00
XVIII	WOJNOWICE	0,27
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,30

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Podczas badania obszaru społecznego bardzo ważna jest analiza potencjału gospodarczego społeczności. W tym celu przeanalizowano liczbę osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na 100 mieszkańców. Wskaźnik liczby osób w wieku produkcyjnym stanowi destymulantę. Obszar zdegradowany charakteryzują w tym przypadku wartości niższe niż wartości wskaźnika średnia dla gminy Opalenica. Wartości niższe wykazano w obszarach: JASTRZĘBNIKI, KOZŁOWO, ŁĘCZYCE, NIEGOLEWO, RUDNIKI, SIELINKO, TROSZCZYN, UŚCIĘCICE, WOJNOWICE.

Tabela 54. Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców – destymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,54
II	BUKOWIEC STARY	0,54
III	DAKOWY MOKRE	0,65
IV	JASTRZĘBNIKI	0,27
V	KOPANKI	0,46
VI	KOZŁOWO	0,23
VII	ŁAGWY	0,71
VIII	ŁĘCZYCE	0,24

127

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

IX	NIEGOLEWO	0,15
X	PORAŻYN	0,64
XI	PORAŻYN-TARTAK	1,00
XII	RUDNIKI	0,17
XIII	SIELINKO	0,21
XIV	TERESPOCKIE	0,65
XV	TROSZCZYN	0,17
XVI	URBANOWO	0,48
XVII	UŚCIĘCICE	0,32
XVIII	WOJNOWICE	0,00
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,46

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym stanowi stymulantę. Im wyższa wartość wskaźnika PERKAL, tym bardziej dany obszar kwalifikuje się do obszaru zdegradowanego. Wyższe wartości wskaźnika niż średnia dla gminy Opalenica wykazano na jednostkach analitycznych: **MIASTO OPALENICA, BUKOWIEC STARY, PORAŻYN-TARTAK, SIELINKO, TROSZCZYN.**

Tabela 55. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców – stymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,55
II	BUKOWIEC STARY	0,49
III	DAKOWY MOKRE	0,38
IV	JASTRZĘBNIKI	0,11
V	KOPANKI	0,10
VI	KOZŁOWO	0,00
VII	ŁAGWY	0,32
VIII	ŁĘCZYCE	0,08
IX	NIEGOLEWO	0,07
X	PORAŻYN	0,13
XI	PORAŻYN-TARTAK	1,00
XII	RUDNIKI	0,38
XIII	SIELINKO	0,44
XIV	TERESPOCKIE	0,25
XV	TROSZCZYN	0,45
XVI	URBANOWO	0,41
XVII	UŚCIĘCICE	0,24
XVIII	WOJNOWICE	0,22
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,43

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Liczba dzieci w wieku 0-3 na 100 mieszkańców charakteryzuje grupę wiekową nie biorącą czynnego udziału w życiu społecznym – będzie to zatem destymulanta. Niższe wartości wskaźnika niż średnia dla gminy Opalenica wykazano na jednostkach analitycznych: **BUKOWIEC STARY, JASTRZĘBNIKI, KOPANKI, KOZŁOWO, ŁAGWY, ŁĘCZYCE, NIEGOLEWO, PORAŻYN, PORAŻYN-TARTAK, TERESPOTOCKIE, UŚCIĘCICE.**

Tabela 56. Liczba dzieci w wieku 0-3 na 100 mieszkańców – destymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,83
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,87
IV	JASTRZĘBNIKI	0,76
V	KOPANKI	0,76
VI	KOZŁOWO	0,80
VII	ŁAGWY	0,73
VIII	ŁĘCZYCE	0,47
IX	NIEGOLEWO	0,64
X	PORAŻYN	0,76
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,63
XII	RUDNIKI	0,97
XIII	SIELINKO	0,94
XIV	TERESPOTOCKIE	0,57
XV	TROSZCZYN	1,00
XVI	URBANOWO	0,98
XVII	UŚCIĘCICE	0,79
XVIII	WOJNOWICE	0,82
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,82

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

PODSUMOWANIE

Do analizy obszaru społecznego, na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Opalenica, wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 57. Wskaźniki obszaru społecznego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW
3	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW
4	LICZBA DZIECI W WIEKU 0-3 NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W celu wskazania jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze społecznym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 58. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar społeczny

	OBSZAR	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA Z POMOCY SPOŁECZNEJ	LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM	LICZBA DZIECI W WIEKU 0-3	PERKAL
I	MIASTO OPALENICA	0,31	0,54	0,55	0,83	2,23
II	BUKOWIEC STARY	0,00	0,54	0,49	0,00	1,03
III	DAKOWY MOKRE	0,41	0,65	0,38	0,87	2,31
IV	JASTRZĘBNIKI	1,00	0,27	0,11	0,76	2,14
V	KOPANKI	0,38	0,46	0,10	0,76	1,70
VI	KOZŁOWO	0,00	0,23	0,00	0,80	1,03
VII	ŁAGWY	0,00	0,71	0,32	0,73	1,76
VIII	ŁĘCZYCE	0,52	0,24	0,08	0,47	1,31
IX	NIEGOLEWO	0,37	0,15	0,07	0,64	1,23
X	PORAŻYN	0,33	0,64	0,13	0,76	1,86
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00	1,00	1,00	0,63	2,63
XII	RUDNIKI	0,04	0,17	0,38	0,97	1,56
XIII	SIELINKO	0,79	0,21	0,44	0,94	2,38
XIV	TERESPOCKIE	0,00	0,65	0,25	0,57	1,47
XV	TROSZCZYN	0,00	0,17	0,45	1,00	1,62
XVI	URBANOWO	0,22	0,48	0,41	0,98	2,09
XVII	UŚCIĘCICE	0,00	0,32	0,24	0,79	1,35
XVIII	WOJNOWICE	0,27	0,00	0,22	0,82	1,31
	GMINA OPALENICA - ŚREDNIA	0,30	0,46	0,43	0,82	2,01

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Powyżej średniej, z wysokim wynikiem wskazującym na konieczność podjęcia interwencji, są jednostki analityczne: **MIASTO OPALENICA, DAKOWY MOKRE, JASTRZĘBNIKI, PORAŻYN-TARTAK, SIELINKO, URBANOWO.**

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

5.2 OBSZAR GOSPODARCZY

Analiza rozwoju ekonomiczno-gospodarczego regionu ma szczególne znaczenie w kontekście zaplanowania działań rewitalizacyjnych. W ramach obszaru gospodarczego przeanalizowano kondycję przedsiębiorstw działających na terenie gminy Opalenica. Analiza obszaru gospodarczego pomoże wyznaczyć obszar, który ze względu na dużą koncentrację podmiotów gospodarczych wymagałby polepszenia infrastruktury miejskiej.

Podczas diagnozy obszaru gospodarczego w gminie Opalenica wzięto pod uwagę **liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru CEiDG w przeliczeniu na 100 mieszkańców**. Liczba firm na danym obszarze może świadczyć o dobrych warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej, dlatego brano pod uwagę wyłączenie podmioty aktywne. Wyższe wartości aniżeli wartość referencyjna dla gminy Opalenica odnotowano w jednostkach analitycznych: **JASTRZĘBNIKI, KOPANKI, KOZŁOWO, ŁAGWY, ŁĘCZYCE, PORĄŻYN, RUDNIKI, TERESPOTOCKIE, TROSZCZYN, URBANOWO, UŚCIĘCICE, WOJNOWICE**.

Tabela 59. Liczba aktywnych firm na 100 mieszkańców – stymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,40
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,30
IV	JASTRZĘBNIKI	0,63
V	KOPANKI	1,00
VI	KOZŁOWO	1,00
VII	ŁAGWY	0,77
VIII	ŁĘCZYCE	0,70
IX	NIEGOLEWO	0,33
X	PORAŻYN	0,99
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,20
XII	RUDNIKI	0,66
XIII	SIELINKO	0,38
XIV	TERESPOTOCKIE	0,84
XV	TROSZCZYN	1,00
XVI	URBANOWO	0,75
XVII	UŚCIĘCICE	0,60
XVIII	WOJNOWICE	0,85
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,53

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**PODSUMOWANIE**

Do analizy obszaru gospodarczego wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 60. Wskaźniki obszaru gospodarczego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA AKTYWNYCH FIRM W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Obszary kwalifikujące się do obszaru zdegradowanego, wynikające z przeanalizowanej sfery gospodarczej zaznaczono kolorem czerwonym w poniższej tabeli:

Tabela 61. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar gospodarczy

	OBSZAR	LICZBA WPISÓW DO CEIDG NA 100 MIESZKAŃCÓW	PERKAL
I	MIASTO OPALENICA	0,40	0,40
II	BUKOWIEC STARY	0,00	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,30	0,30
IV	JASTRZĘBNIKI	0,63	0,63
V	KOPANKI	1,00	1,00
VI	KOZŁOWO	1,00	1,00
VII	ŁAGWY	0,77	0,77
VIII	ŁĘCZYCE	0,70	0,70
IX	NIEGOLEWO	0,33	0,33
X	PORAŻYN	0,99	0,99
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,20	0,20
XII	RUDNIKI	0,66	0,66
XIII	SIELINKO	0,38	0,38
XIV	TERESPOCKIE	0,84	0,84
XV	TROSZCZYN	1,00	1,00
XVI	URBANOWO	0,75	0,75
XVII	UŚCIĘCICE	0,60	0,60
XVIII	WOJNOWICE	0,85	0,85
	GMINA OPALENICA - ŚREDNIA	0,53	0,53

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Do analizy obszaru gospodarczego wykorzystano wskaźniki, które pomogły w diagnozie tego obszaru: liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru CEiDG. W powyższej tabeli zaprezentowano wartości powyższych wskaźników oraz wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika, tym większy potencjał rewitalizacji) z uwzględnieniem podziału gminy Opalenica. Biorąc pod uwagę dane

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

zaprezentowane w tabeli można, obszary o potencjale rewitalizacyjnym pod kątem gospodarczym to jednostki analityczne: **JASTRZĘBNIKI, KOPANKI, KOZŁOWO, ŁAGWY, ŁĘCZYCE, PORAŻYN, RUDNIKI, TERESPOTOCKIE, TROSZCZYN, URBANOWO, UŚCIĘCICE, WOJNOWICE.**

5.3 OBSZAR ŚRODOWISKOWY

Bardzo ważnym obszarem diagnozy przeprowadzanej w celu wyznaczenia terenów zdegradowanych jest obszar związany ze środowiskiem. Temat ochrony środowiska ma coraz większe znaczenie dla władarzy miast, bowiem ma bezpośredni wpływ na komfort życia mieszkańców oraz zwiększa atrakcyjność danego regionu. Tym samym analiza wskaźników dotyczących środowiska w gminie Opalenica staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji. Przedstawiono **liczba pomników przyrody na 100 mieszkańców oraz ilość adresów nie podłączonych do kanalizacji.** Jeśli chodzi o liczbę pomników przyrody wyższą wartości aniżeli wartość referencyjna dla gminy Opalenica odnotowano w następujących jednostkach analitycznych: **ŁAGWY, ŁĘCZYCE, PORAŻYN, RUDNIKI, URBANOWO, WOJNOWICE.**

Tabela 62. Liczba pomników przyrody na 100 mieszkańców – stymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,22
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,16
IV	JASTRZĘBNIKI	0,00
V	KOPANKI	0,00
VI	KOZŁOWO	0,00
VII	ŁAGWY	0,25
VIII	ŁĘCZYCE	0,60
IX	NIEGOLEWO	0,00
X	PORAŻYN	1,00
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00
XII	RUDNIKI	0,28
XIII	SIELINKO	0,00
XIV	TERESPOTOCKIE	0,00
XV	TROSZCZYN	0,00
XVI	URBANOWO	0,97
XVII	UŚCIĘCICE	0,00
XVIII	WOJNOWICE	0,55
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,25

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Jeśli chodzi o wskaźnik ilość adresów nie podłączonych do kanalizacji, jest to również stymulanta. Wyższą wartość niż referencyjna dla gminy Opalenica odnotowano w następujących jednostkach analitycznych: **MIASTO OPALENICA**.

Tabela 63. Liczba adresów nie podłączonych do kanalizacji na 100 mieszkańców – stymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	1,00
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,00
IV	JASTRZĘBNIKI	0,00
V	KOPANKI	0,00
VI	KOZŁOWO	0,00
VII	ŁAGWY	0,00
VIII	ŁĘCZYCE	0,00
IX	NIEGOLEWO	0,00
X	PORAŻYN	0,00
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00
XII	RUDNIKI	0,00
XIII	SIELINKO	0,00
XIV	TERESPOTOCKIE	0,00
XV	TROSZCZYN	0,00
XVI	URBANOWO	0,00
XVII	UŚCIĘCICE	0,00
XVIII	WOJNOWICE	0,00
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,58

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

PODSUMOWANIE

Do analizy obszaru środowiskowego wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 64. Wskaźniki obszaru środowiskowego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA POMNIKÓW PRZYRODY NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA ADRESÓW NIE PODŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W celu wskazania jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze środowiskowym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 65. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar środowiskowa

OBSZAR		LICZBA POMNIKÓW PRZYRODY NA 100 MIESZKAŃCÓW	ILOŚĆ ADRESÓW NIEPODŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI NA 100 MIESZKAŃCÓW	PERKAL
I	MIASTO OPALENICA	0,22	1,00	1,22
II	BUKOWIEC STARY	0,00	0,00	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,16	0,00	0,16
IV	JASTRZĘBNIKI	0,00	0,00	0,00
V	KOPANKI	0,00	0,00	0,00
VI	KOZŁOWO	0,00	0,00	0,00
VII	ŁAGWY	0,25	0,00	0,25
VIII	ŁĘCZYCE	0,60	0,00	0,60
IX	NIEGOLEWO	0,00	0,00	0,00
X	PORAŻYŃ	1,00	0,00	1,00
XI	PORAŻYŃ-TARTAK	0,00	0,00	0,00
XII	RUDNIKI	0,28	0,00	0,28
XIII	SIELINKO	0,00	0,00	0,00
XIV	TERESPOTOCKIE	0,00	0,00	0,00
XV	TROSZCZYN	0,00	0,00	0,00
XVI	URBANOWO	0,97	0,00	0,97
XVII	UŚCIĘCICE	0,00	0,00	0,00
XVIII	WOJNOWICE	0,55	0,00	0,55
	GMINA OPALENICA - ŚREDNIA	0,25	0,58	0,83

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Do analizy obszaru środowiskowego wykorzystano dane dotyczące pomników przyrody na danym obszarze oraz adresy niepodłączone do kanalizacji. W powyższej tabeli zaprezentowano wartości powyższych wskaźników oraz wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika, tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego) z uwzględnieniem podziału na jednostki analityczne. Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród jednostek analitycznych, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy (w kolejności): **MIASTO OPALENICA, PORAŻYŃ, URBANOWO**.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

5.4 OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Dla każdego obszaru wiejsko-miejskiego istotne znaczenie odgrywają warunki przestrzenno-funkcjonalne, bowiem mają szczególne znaczenie dla komfortu życia mieszkańców oraz decydują o atrakcyjności danego obszaru w szerokim tego słowa znaczeniu, w tym również jako terenu zamieszkania. Obszar przestrzenno-funkcjonalny odgrywa dużą rolę w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców i ma wpływ na kierunki inwestycyjne gminy Opalenica. W omawianym obszarze przeanalizowano warunki przestrzenno-funkcjonalne w odniesieniu do budynków należących do gminy.

W pierwszej kolejności dokonano analizy **liczbę lokali komunalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców**. Obiekty te często wymagają napraw, remontów lub bieżącej opieki. Wyższą wartość niż wartość referencyjna dla gminy Opalenica odnotowano w następujących jednostkach analitycznych: **MIASTO OPALENICA**.

Tabela 66. Liczba lokali komunalnych na 100 mieszkańców - stymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	1,00
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,21
IV	JASTRZĘBNIKI	0,00
V	KOPANKI	0,00
VI	KOZŁOWO	0,00
VII	ŁAGWY	0,00
VIII	ŁĘCZYCE	0,00
IX	NIEGOLEWO	0,00
X	PORAŻYN	0,00
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00
XII	RUDNIKI	0,00
XIII	SIELINKO	0,50
XIV	TERESPOCKIE	0,00
XV	TROSZCZYN	0,00
XVI	URBANOWO	0,00
XVII	UŚCIĘCICE	0,00
XVIII	WOJNOWICE	0,00
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,60

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W dalszej kolejności dokonano analizy **liczby przedszkoli na 100 mieszkańców**. Wskaźnik ten ma na celu obszarów w gminie, na których funkcjonują przedszkola, tym samym pozostałe obszary będą preferowane do obszaru zdegradowanego, aby w przyszłości można było na nich wybudować budynki przedszkolne. Jest to zatem

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

destymulanta. Niższą wartość niż wartość referencyjna dla gminy Opalenica odnotowano w jednostce analitycznej: **MIASTO OPALENICA**.

Tabela 67. Liczba budynków komunalnych na 100 mieszkańców - destymulanta

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,00
II	BUKOWIEC STARY	1,00
III	DAKOWY MOKRE	1,00
IV	JASTRZĘBNIKI	1,00
V	KOPANKI	1,00
VI	KOZŁOWO	1,00
VII	ŁAGWY	1,00
VIII	ŁĘCZYCE	1,00
IX	NIEGOLEWO	1,00
X	PORAŻYN	1,00
XI	PORAŻYN-TARTAK	1,00
XII	RUDNIKI	1,00
XIII	SIELINKO	1,00
XIV	TERESPOTOCKIE	1,00
XV	TROSZCZYN	1,00
XVI	URBANOWO	1,00
XVII	UŚCIĘCICE	1,00
XVIII	WOJNOWICE	1,00
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,42

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

PODSUMOWANIE

Do analizy obszaru przestrzenno-funkcjonalnego wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej:

Tabela 68. Wskaźniki obszaru przestrzenno-funkcjonalnego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA LOKALI KOMUNALNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA PRZEDSZKOLI NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W celu wskazania jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w poniższej tabeli:

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 69. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar przestrzenno-funkcjonalny

OBSZAR		LICZBA LOKALI KOMUNALNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW	LICZBA PRZEDSZKOLI NA 100 MIESZKAŃCÓW	PERKAL
I	MIASTO OPALENICA	1,00	0,00	1,00
II	BUKOWIEC STARY	0,00	1,00	1,00
III	DAKOWY MOKRE	0,21	1,00	1,21
IV	JASTRZĘBNIKI	0,00	1,00	1,00
V	KOPANKI	0,00	1,00	1,00
VI	KOZŁOWO	0,00	1,00	1,00
VII	ŁAGWY	0,00	1,00	1,00
VIII	ŁĘCZYCE	0,00	1,00	1,00
IX	NIEGOLEWO	0,00	1,00	1,00
X	PORAŻYN	0,00	1,00	1,00
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00	1,00	1,00
XII	RUDNIKI	0,00	1,00	1,00
XIII	SIELINKO	0,50	1,00	1,50
XIV	TERESPOTOCKIE	0,00	1,00	1,00
XV	TROSZCZYN	0,00	1,00	1,00
XVI	URBANOWO	0,00	1,00	1,00
XVII	UŚCIĘCICE	0,00	1,00	1,00
XVIII	WOJNOWICE	0,00	1,00	1,00
	GMINA OPALENICA - ŚREDNIA	0,60	0,42	1,02

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Do analizy obszaru przestrzenno-funkcjonalnego wykorzystano dane dotyczące liczby budynków komunalnych oraz liczby przedszkoli. W powyższej tabeli zaprezentowano wartości powyższych wskaźników oraz wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika, tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego) z uwzględnieniem podziału gminy Opalenica jednostki analityczne. Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród jednostek, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy (w kolejności): **DAKOWY MOKRE, SIELINKO**.

5.5 OBSZAR TECHNICZNY

Zbadano obszar gminy pod kątem dostępności i ilości zabytków, gdyż ilość zabytków ma szczególne znaczenie dla oceny atrakcyjności regionu pod względem turystycznym. Poddano analizie **liczbę zabytków nieruchomości na 100 mieszkańców**. O atrakcyjności danej jednostki analitycznej świadczy liczba zabytków, które można odwiedzić. Niższe wartości aniżeli wartość referencyjna dla gminy Opalenica odnotowano w jednostkach: **MIASTO OPALENICA, DAKOWY MOKRE, JASTRZĘBNIKI, NIEGOLEWO, TROSZCZYN, URBANOWO, UŚCIĘCICE**.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 70.** Liczba zabytków nieruchomych w przeliczeniu na 100 mieszkańców - stymulanta.

JEDNOSTKI ANALITYCZNE		WARTOŚĆ
I	MIASTO OPALENICA	0,32
II	BUKOWIEC STARY	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,53
IV	JASTRZĘBNIKI	0,45
V	KOPANKI	0,13
VI	KOZŁOWO	0,10
VII	ŁAGWY	0,19
VIII	ŁĘCZYCE	0,28
IX	NIEGOLEWO	1,00
X	PORAŻYN	0,16
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00
XII	RUDNIKI	0,31
XIII	SIELINKO	0,23
XIV	TERESPOTOCKIE	0,18
XV	TROSZCZYN	0,73
XVI	URBANOWO	0,60
XVII	UŚCIĘCICE	0,32
XVIII	WOJNOWICE	0,20
ŚREDNIA: GMINA OPALENICA		0,32

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

PODSUMOWANIE

Do analizy obszaru technicznego wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej:

Tabela 71. Wskaźniki obszaru technicznego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W celu wskazania jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze technicznym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w poniższej tabeli:

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 72. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar techniczny

OBSZAR		LICZBA LOKALI KOMUNALNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW	PERKAL
I	MIASTO OPALENICA	0,32	0,32
II	BUKOWIEC STARY	0,00	0,00
III	DAKOWY MOKRE	0,53	0,53
IV	JASTRZĘBNIKI	0,45	0,45
V	KOPANKI	0,13	0,13
VI	KOZŁOWO	0,10	0,10
VII	ŁAGWY	0,19	0,19
VIII	ŁĘCZYCE	0,28	0,28
IX	NIEGOLEWO	1,00	1,00
X	PORAŻYN	0,16	0,16
XI	PORAŻYN-TARTAK	0,00	0,00
XII	RUDNIKI	0,31	0,31
XIII	SIELINKO	0,23	0,23
XIV	TERESPOCKIE	0,18	0,18
XV	TROSZCZYN	0,73	0,73
XVI	URBANOWO	0,60	0,60
XVII	UŚCIĘCICE	0,32	0,32
XVIII	WOJNOWICE	0,20	0,20
	GMINA OPALENICA - ŚREDNIA	0,32	0,32

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Do analizy obszaru technicznego wykorzystano dane dotyczące nieruchomości – zabytków. W powyższej tabeli zaprezentowano wartości powyższych wskaźników oraz wskaźnika syntetycznego Perkala (im wyższa wartość wskaźnika, tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia stanu kryzysowego) z uwzględnieniem podziału gminy Opalenica na jednostki analityczne.

Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane w tabeli można wnioskować, że wśród stref, które znajdują się w stanie kryzysowym wymienić należy: **MIASTO OPALENICA, DAKOWY MOKRE, JASTRZĘBNIKI, NIEGOLEWO, TROSZCZYN, URBANOWO, UŚCIĘCICE.**

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

6. OBSZAR ZDEGRADOWANY

Zgodnie z UOR, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne, **rada gminy wyznacza, w drodze uchwały**, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, **obszar zdegradowany** i obszar rewitalizacji. Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Obszary zdegradowane gminy Opalenica zostały wyznaczone na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w pięciu obszarach, podczas której wykorzystano także syntetyczny wskaźnik Perkala. Wyższą wartość wskaźnika syntetycznego Perkala, należy interpretować jako obszar, na którym skoncentrowane są negatywne zjawiska.

Punktem wyjścia było przypisanie otrzymanych danych, do jednostek analitycznych wydzielonych w ramach gminy. Następnie dane przypisano do wzorów określonych w metodzie PERKAL, w ten sposób otrzymano wartości wskaźników Perkal dla wskazanych jednostek analitycznych w ramach wybranych obszarów.

Otrzymane wyniki Perkala dla każdego z obszarów scalono w jedną tabelę podsumowującą znajdującą się poniżej. Na podstawie otrzymanych danych wywnioskować można, iż do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć jednostki analityczne: **MIASTO OPALENICA, PORĄŻYN, URBANOWO**. Do obszaru zdegradowanego włączono również **NIEGOLEWO**, mając na względzie istotny czynnik społeczny.

Tabela 73. Obszary zdegradowane - podsumowanie

	OBSZAR	SPOŁECZNA	ŚRODOWIS KOWA	PRZESTRZE NNO- FUNKCJONA LNA	TECHNICZA NA	GOSPODAR CZA	PERKAL - RAZEM
I	MIASTO OPALENICA	2,23	1,22	1,00	0,32	0,40	5,17
II	BUKOWIEC STARY	1,03	0,00	1,00	0,00	0,00	2,03

141

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

III	DAKOWY MOKRE	2,31	0,16	1,21	0,53	0,30	4,51
IV	JASTRZĘBNIKI	2,14	0,00	1,00	0,45	0,63	4,22
V	KOPANKI	1,70	0,00	1,00	0,13	1,00	3,83
VI	KOZŁOWO	1,03	0,00	1,00	0,10	1,00	3,13
VII	ŁAGWY	1,76	0,25	1,00	0,19	0,77	3,97
VIII	ŁĘCZYCE	1,31	0,60	1,00	0,28	0,70	3,89
IX	NIEGOLEWO	1,23	0,00	1,00	1,00	0,33	3,56
X	PORAŻYN	1,86	1,00	1,00	0,16	0,99	5,01
XI	PORAŻYN-TARTAK	2,63	0,00	1,00	0,00	0,20	3,83
XII	RUDNIKI	1,56	0,28	1,00	0,31	0,66	3,81
XIII	SIELINKO	2,38	0,00	1,50	0,23	0,38	4,49
XIV	TERESPOTOCKIE	1,47	0,00	1,00	0,18	0,84	3,49
XV	TROSZCZYN	1,62	0,00	1,00	0,73	1,00	4,35
XVI	URBANOWO	2,09	0,97	1,00	0,60	0,75	5,41
XVII	UŚCIĘCICE	1,35	0,00	1,00	0,32	0,60	3,27
XVIII	WOJNOWICE	1,31	0,55	1,00	0,20	0,85	3,91
	RAZEM GMINA	2,01	0,83	1,02	0,32	0,53	4,71

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Niniejsza diagnoza stanowi analizę sytuacji obszarów zdegradowanych gminie Opalenica, w granicach których wskazane zostały obszary rekomendowane do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

Zdjęcie 2. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna miasto Opalenica.

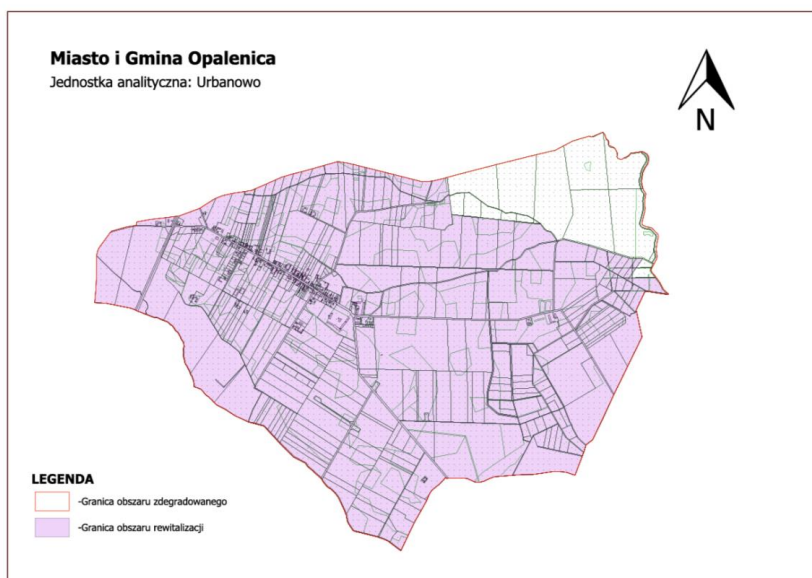

Źródło: Opracowanie własne.

142

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Zdjęcie 3.** Obszar zdegradowany - jednostka analityczna Porażyn.

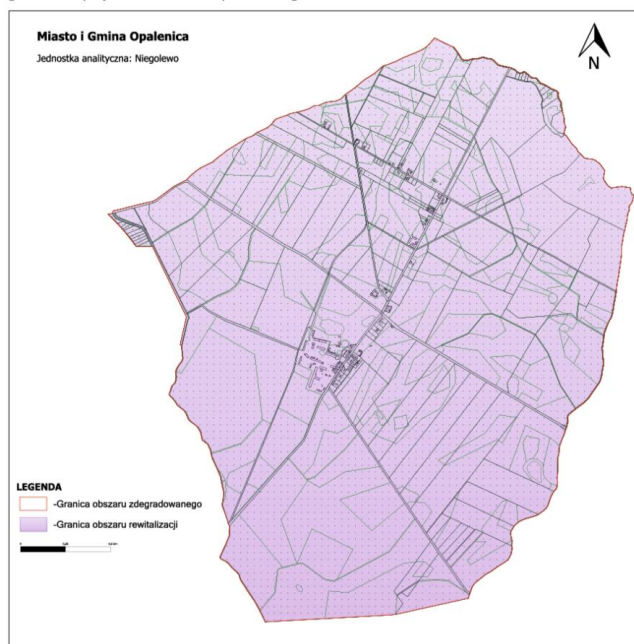
Źródło: Opracowanie własne.

Zdjęcie 4. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna Urbanowo.

Źródło: Opracowanie własne.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Zdjęcie 5. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna Niegolewo.

Źródło: Opracowanie własne.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**7. OBSZAR REWITALIZACJI**

Kolejnym etapem przygotowania Programu Rewitalizacji jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Wyżej przeprowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego opisanego w rozdziale 6. Należy podkreślić, że pojęcia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji nie są tożsame. Jak już zostało wcześniej wskazano, obszar zdegradowany to obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Nie można wykluczyć faktu, że znajdują się na nim także obszary zaniedbane lub zdewastowane, jednak nie należy utożsamiać tego z pojęciem „zdegradowania”. Natomiast wg definicji obszaru rewitalizacji, zgodnie z UOR, jest to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego. Obszar ten cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, Miasto zamierza prowadzić rewitalizację. Istotnym elementem odróżniającym obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji jest wielkość tych obszarów i koncentracja negatywnych zjawisk na nich.

Obszary rewitalizacji gminy Opalenica zostały wyznaczone na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w pięciu obszarach, w których także wykorzystano syntetyczny wskaźnik Perkala. Traktując miasto Opalenicę jako pojedynczą jednostkę analityczną, przy ludności miasta wynoszącej 9.406 osób oraz gminy 16.172 sama jednostka analityczna – Miasto Opalenica przekracza dopuszczalny poziom liczby ludności zamieszkałych na obszarze rewitalizacji (maksymalnie 30% mieszkańców gminy). W związku z tym miasto Opalenicę podzielono na ulice, a następnie obszar rewitalizacji w mieście Opalenica analizowano w uszczegółowieniu co do ulic, natomiast pozostałe jednostki analityczne wchodzące w skład obszaru zdegradowanego analizowano jako całość, bez podziału na ulice.

7.1 ANALIZA WSKAŹNIKOWA NA POZIOMIE ULIC**7.1.1 OBSZAR SPOŁECZNY**

Do analizy obszaru społecznego na poziomie ulic w ramach wyznaczonych jednostek analitycznych wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 74. Wskaźniki obszaru społecznego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCA Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW
3	LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW
4	LICZBA DZIECI W WIEKU 0-3 NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

W celu wskazania ulic w ramach wybranych jednostkach analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze społecznym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 75. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice- obszar społeczny

ULICE / NR WSKAŹNIKA	1	2	3	4	SUMA
27 Grudnia	0,12	0,45	0,33	0,96	1,86
3 Maja	0,13	0,37	0,26	0,95	1,71
5 Stycznia	0,06	0,37	0,23	0,94	1,60
Adama Mickiewicza	0,17	0,39	0,21	0,86	1,63
Akacyjowa	0,00	0,20	0,12	1,00	1,32
Bolesława Prusa	0,00	0,31	0,38	1,00	1,69
Brzozowa	0,00	0,32	0,36	1,00	1,68
Bukowa	0,00	0,46	0,17	1,00	1,63
Cicha	0,00	0,27	0,00	1,00	1,27
Dębowa	0,00	0,01	0,06	1,00	1,07
Dr Ireneusza Wierzejewskiego	0,00	0,14	0,13	0,96	1,23
Dr Ludwika Adamczyka	0,15	0,35	0,12	0,96	1,58
Dworcowa	0,00	0,12	0,33	1,00	1,45
Energetyczna	0,00	0,39	0,23	0,92	1,54
Farna	0,00	1,00	1,00	1,00	3,00
Gen. Józefa Karge	0,00	0,61	0,31	1,00	1,92
Gen. Józefa Niemojewskiego	0,00	0,00	0,00	0,64	0,64
Gimnazjalna	0,15	0,38	0,06	0,91	1,50
Henryka Sienkiewicza	0,21	0,43	0,26	0,97	1,87
Henryka Wieniawskiego	0,00	0,40	0,47	1,00	1,87
Jana Henryka Dąbrowskiego	0,11	0,40	0,27	0,93	1,71
Jana Kasprowicza	0,00	0,43	0,24	0,84	1,51
Jana Pawła II	0,12	0,54	0,36	0,93	1,95
Jaśminowa	0,00	0,43	0,09	0,91	1,43
Jesionowa	0,00	0,28	0,08	1,00	1,36
Jodłowa	0,00	0,43	0,00	1,00	1,43
Kanałowa	0,00	0,33	0,26	1,00	1,59
Kasztanowa	0,00	0,30	0,07	1,00	1,37
Klonowa	0,00	0,52	0,37	1,00	1,89
Kolejowa	0,00	0,46	0,30	1,00	1,76
Kolonia	0,00	0,21	0,19	1,00	1,40
Kręta	0,00	0,57	0,38	1,00	1,95
Krótka	0,00	0,67	0,36	1,00	2,03
Ks. Antoniego Gustowskiego	0,00	0,34	0,13	1,00	1,47
Kwiatowa	0,00	0,63	0,21	0,69	1,53
Leśna	0,06	0,42	0,24	0,96	1,68

146

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Łąkowa	0,10	0,59	0,34	1,00	2,03
Magnoliowa	0,00	0,45	0,05	0,92	1,42
Marcina Milczyńskiego	0,00	0,27	0,06	1,00	1,33
Marii Konopnickiej	0,05	0,39	0,30	0,94	1,68
Mostowa	0,00	0,03	0,00	1,00	1,03
Młyńska	0,03	0,43	0,28	0,98	1,72
Niegolewskich	1,00	0,51	0,40	1,00	2,91
Nowa	0,10	0,48	0,29	1,00	1,87
Nowotomska	0,09	0,42	0,30	1,00	1,81
Ogrodowa	0,00	0,45	0,37	0,87	1,69
Opalińskich	0,41	0,12	0,25	1,00	1,78
Osiedle Centrum	0,06	0,55	0,38	0,96	1,95
Parkowa	0,12	0,48	0,28	0,96	1,84
Plac Józefa Piłsudskiego	0,00	0,22	0,36	1,00	1,58
Podzamcze	0,00	0,56	0,00	0,00	0,56
Polna	0,04	0,49	0,31	0,93	1,77
Poprzeczna	0,04	0,56	0,53	0,96	2,09
Porażyńska	0,00	0,31	0,22	1,00	1,53
Powstańca Kozaka	0,00	0,48	0,33	1,00	1,81
Powstańców Wielkopolskich	0,05	0,51	0,36	0,91	1,83
Poznańska	0,14	0,46	0,30	0,97	1,87
Półwiejska	0,12	0,40	0,25	0,93	1,70
Rolna	0,00	0,41	0,00	1,00	1,41
Różana	0,00	0,28	0,11	1,00	1,39
Rynek	0,00	0,32	0,23	0,93	1,48
Rzeczna	0,00	0,56	0,00	1,00	1,56
Skośna	0,21	0,70	0,43	1,00	2,34
Sosnowa	0,00	0,27	0,15	0,56	0,98
Spacerowa	0,00	0,56	0,10	1,00	1,66
Spokojna	0,06	0,46	0,32	0,95	1,79
Stanisława Moniuszki	0,07	0,32	0,27	0,91	1,57
Stanisława Przybyszewskiego	0,11	0,43	0,30	0,97	1,81
Stanisława Staszica	0,03	0,35	0,26	0,98	1,62
Stefana Żeromskiego	0,00	0,52	0,36	1,00	1,88
Strumykowa	0,27	0,29	0,23	0,96	1,75
Świerkowa	0,00	0,49	0,00	0,69	1,18
Szkolna	0,46	0,26	0,18	0,96	1,86
Słodka	0,00	0,58	0,33	1,00	1,91
Słoneczna	0,00	0,48	0,12	0,64	1,24
Tadeusza Kościuszki	0,00	0,46	0,52	1,00	1,98
Ticza Bara	0,21	0,33	0,14	0,98	1,66
Wiejska	0,00	0,29	0,17	1,00	1,46
Wodna	0,00	0,49	0,00	1,00	1,49

147

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wspólna	0,37	0,66	0,37	1,00	2,40
Wyzwolenia	0,15	0,35	0,31	0,93	1,74
Władysława Stanisława Reymonta	0,00	0,48	0,30	0,94	1,72
Zamkowa	0,10	0,38	0,30	0,94	1,72
Zarzecze	0,00	0,38	0,22	0,98	1,58
Zbożowa	0,00	0,42	0,21	0,94	1,57
Zielona	0,00	0,38	0,27	1,00	1,65
NIEGOLEWO	0,10	0,36	0,18	0,93	1,57
PORAŻYŃ	0,09	0,44	0,19	0,94	1,66
URBANOWO	0,06	0,41	0,25	0,98	1,70
Razem Gmina	0,09	0,42	0,27	0,96	1,74

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

7.1.2 OBSZAR GOSPODARCZY

Do analizy obszaru gospodarczego na poziomie ulic w ramach wyznaczonych jednostek analitycznych wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej:

Tabela 76. Wskaźniki obszaru gospodarczego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA AKTYWNYCH FIRM W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W celu wskazania ulic w ramach wybranych jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze gospodarczym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 77. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - obszar gospodarczy

ULICE / NR WSKAŹNIKA	1	SUMA
27 Grudnia	0,00	0,00
3 Maja	0,05	0,05
5 Stycznia	0,00	0,00
Adama Mickiewicza	0,00	0,00
Akacjowa	0,00	0,00
Bolesława Prusa	0,00	0,00
Brzozowa	0,00	0,00
Bukowa	0,00	0,00
Cicha	0,00	0,00
Dębowa	0,00	0,00
Dr Ireneusza Wierzejewskiego	0,00	0,00

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Dr Ludwika Adamczyka	0,00	0,00
Dworcowa	0,00	0,00
Energetyczna	0,04	0,04
Farna	1,00	1,00
Gen. Józefa Karge	0,00	0,00
Gen. Józefa Niemojewskiego	0,00	0,00
Gimnazjalna	0,00	0,00
Henryka Sienkiewicza	0,02	0,02
Henryka Wieniawskiego	0,00	0,00
Jana Henryka Dąbrowskiego	0,00	0,00
Jana Kasprowicza	0,00	0,00
Jana Pawła II	0,07	0,07
Jaśminowa	0,00	0,00
Jesionowa	0,00	0,00
Jodłowa	0,00	0,00
Kanałowa	0,00	0,00
Kasztanowa	0,00	0,00
Klonowa	0,00	0,00
Kolejowa	0,00	0,00
Kolonia	0,00	0,00
Kręta	0,00	0,00
Krótka	0,00	0,00
Ks. Antoniego Gustowskiego	0,00	0,00
Kwiatowa	0,00	0,00
Leśna	0,03	0,03
Łąkowa	0,00	0,00
Magnoliowa	0,00	0,00
Marcina Milczyńskiego	0,00	0,00
Marii Konopnickiej	0,03	0,03
Mostowa	0,00	0,00
Młyńska	0,03	0,03
Niegolewskich	0,00	0,00
Nowa	0,04	0,04
Nowotomska	0,00	0,00
Ogrodowa	0,00	0,00
Opalińskich	0,00	0,00
Osiedle Centrum	0,00	0,00
Parkowa	0,00	0,00
Plac Józefa Piłsudskiego	0,00	0,00
Podzamcze	0,00	0,00
Polna	0,00	0,00
Poprzeczna	0,00	0,00
Porażyńska	0,04	0,04

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Powstańca Kozaka	0,00	0,00
Powstańców Wielkopolskich	0,04	0,04
Poznańska	0,04	0,04
Półwiejska	0,00	0,00
Rolna	0,00	0,00
Różana	0,00	0,00
Rynek	0,09	0,09
Rzeczna	0,00	0,00
Skośna	0,00	0,00
Sosnowa	0,00	0,00
Spacerowa	0,00	0,00
Spokojna	0,00	0,00
Stanisława Moniuszki	0,00	0,00
Stanisława Przybyszewskiego	0,00	0,00
Stanisława Staszica	0,02	0,02
Stefana Żeromskiego	0,00	0,00
Strumykowa	0,00	0,00
Świerkowa	0,00	0,00
Szkolna	0,00	0,00
Słodka	0,00	0,00
Słoneczna	0,00	0,00
Tadeusza Kościuszki	0,00	0,00
Ticza Bara	0,00	0,00
Wiejska	0,00	0,00
Wodna	0,00	0,00
Wspólna	0,00	0,00
Wyzwolenia	0,04	0,04
Władysława Stanisława Reymonta	0,00	0,00
Zamkowa	0,03	0,03
Zarzecze	0,00	0,00
Zbożowa	0,00	0,00
Zielona	0,00	0,00
NIEGOLEWO	0,01	0,01
PORAŻYN	0,03	0,03
URBANOWO	0,03	0,03
Razem Gmina	0,02	0,02

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**7.1.3 OBSZAR ŚRODOWISKOWY**

Do analizy obszaru środowiskowego na poziomie ulic w ramach wyznaczonych jednostek analitycznych wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej:

Tabela 78. Wskaźniki obszaru środowiskowego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA POMNIKÓW PRZYRODY NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA ADRESÓW NIE PODŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W celu wskazania ulic w ramach wybranych jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze środowiskowym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 79. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - obszar środowiskowa

ULICE / NR WSKAŹNIKA	1	2	SUMA
27 Grudnia	0,00	0,00	0,00
3 Maja	0,00	0,01	0,01
5 Stycznia	0,00	0,00	0,00
Adama Mickiewicza	0,00	0,00	0,00
Akacyjowa	0,00	0,00	0,00
Bolesława Prusa	0,00	0,00	0,00
Brzozowa	0,00	0,00	0,00
Bukowa	0,15	0,00	0,15
Cicha	0,00	0,00	0,00
Dębowa	0,00	0,00	0,00
Dr Ireneusza Wierzejewskiego	0,00	0,00	0,00
Dr Ludwika Adamczyka	0,00	0,00	0,00
Dworcowa	0,00	0,00	0,00
Energetyczna	0,00	0,08	0,08
Farna	0,00	1,00	1,00
Gen. Józefa Karge	0,00	0,00	0,00
Gen. Józefa Niemojewskiego	0,00	0,36	0,36
Gimnazjalna	0,00	0,00	0,00
Henryka Sienkiewicza	0,00	0,01	0,01
Henryka Wieniawskiego	0,00	0,00	0,00
Jana Henryka Dąbrowskiego	0,00	0,00	0,00
Jana Kasprówicza	0,00	0,00	0,00
Jana Pawła II	0,00	0,07	0,07

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Jaśminowa	0,00	0,00	0,00
Jesionowa	0,00	0,00	0,00
Jodłowa	0,00	0,00	0,00
Kanałowa	0,00	0,00	0,00
Kasztanowa	0,00	0,00	0,00
Klonowa	0,00	0,00	0,00
Kolejowa	0,00	0,00	0,00
Kolonia	0,00	0,00	0,00
Kręta	0,00	0,00	0,00
Krótka	0,00	0,00	0,00
Ks. Antoniego Gustowskiego	0,00	0,00	0,00
Kwiatowa	0,00	0,00	0,00
Leśna	0,00	0,00	0,00
Łąkowa	0,00	0,00	0,00
Magnoliowa	0,00	0,00	0,00
Marcina Milczyńskiego	0,00	0,00	0,00
Marii Konopnickiej	0,00	0,01	0,01
Mostowa	0,00	0,00	0,00
Młyńska	0,00	0,00	0,00
Niegolewskich	0,00	0,00	0,00
Nowa	0,00	0,01	0,01
Nowotomska	0,00	0,00	0,00
Ogrodowa	0,00	0,00	0,00
Opalińskich	0,00	0,00	0,00
Osiedle Centrum	0,00	0,00	0,00
Parkowa	1,00	0,00	1,00
Plac Józefa Piłsudskiego	0,00	0,00	0,00
Podzamcze	0,00	0,00	0,00
Polna	0,00	0,00	0,00
Poprzeczna	0,00	0,00	0,00
Porazyńska	0,00	0,00	0,00
Powstańca Kozaka	0,00	0,00	0,00
Powstańców Wielkopolskich	0,00	0,03	0,03
Poznańska	0,00	0,00	0,00
Półwiejska	0,00	0,00	0,00
Rolna	0,00	0,00	0,00
Różana	0,00	0,00	0,00
Rynek	0,00	0,04	0,04
Rzeczna	0,00	0,00	0,00
Skośna	0,00	0,00	0,00
Sosnowa	0,00	0,00	0,00
Spacerowa	0,00	0,00	0,00
Spokojna	0,00	0,00	0,00

152

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Stanisława Moniuszki	0,00	0,00	0,00
Stanisława Przybyszewskiego	0,00	0,00	0,00
Stanisława Staszica	0,00	0,02	0,02
Stefana Żeromskiego	0,00	0,00	0,00
Strumykowa	0,00	0,00	0,00
Świerkowa	0,00	0,00	0,00
Szkolna	0,00	0,00	0,00
Słodka	0,00	0,00	0,00
Stonieczna	0,00	0,00	0,00
Tadeusza Kościuszki	0,00	0,00	0,00
Ticza Bara	0,00	0,00	0,00
Wiejska	0,00	0,00	0,00
Wodna	0,00	0,00	0,00
Wspólna	0,00	0,00	0,00
Wyzwolenia	0,00	0,06	0,06
Władysława Stanisława Reymonta	0,00	0,00	0,00
Zamkowa	0,00	0,02	0,02
Zarzecze	0,00	0,00	0,00
Zbożowa	0,00	0,00	0,00
Zielona	0,00	0,00	0,00
NIEGOLEWO	0,00	0,00	0,00
PORAŻYN	0,11	0,00	0,11
URBANOWO	0,11	0,00	0,11
Razem Gmina	0,03	0,01	0,04

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

7.1.4 OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Do analizy obszaru przestrzenno-funkcjonalnego na poziomie ulic w ramach wyznaczonych jednostek analitycznych wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej:

Tabela 80. Wskaźniki obszaru przestrzenno-funkcjonalnego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA LOKALI KOMUNALNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW
2	LICZBA PRZEDSZKOLI NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W celu wskazania ulic w ramach wybranych jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w kolejnych tabelach.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030**Tabela 81.** Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - Obszar przestrzenno-funkcyjalny

ULICE / NR WSKAŹNIKA	1	2	SUMA
27 Grudnia	0,00	1,00	1,00
3 Maja	0,16	1,00	1,16
5 Stycznia	0,23	1,00	1,23
Adama Mickiewicza	0,00	1,00	1,00
Akacyjowa	0,00	1,00	1,00
Bolesława Prusa	0,00	1,00	1,00
Brzozowa	0,00	1,00	1,00
Bukowa	0,00	1,00	1,00
Cicha	0,00	1,00	1,00
Dębowa	0,00	1,00	1,00
Dr Ireneusza Wierzejewskiego	0,00	1,00	1,00
Dr Ludwika Adamczyka	0,00	1,00	1,00
Dworcowa	0,00	1,00	1,00
Energetyczna	0,00	1,00	1,00
Farna	0,00	1,00	1,00
Gen. Józefa Karge	0,00	1,00	1,00
Gen. Józefa Niemojewskiego	0,00	1,00	1,00
Gimnazjalna	0,00	1,00	1,00
Henryka Sienkiewicza	0,00	1,00	1,00
Henryka Wieniawskiego	0,00	1,00	1,00
Jana Henryka Dąbrowskiego	0,00	1,00	1,00
Jana Kasprowicza	0,00	1,00	1,00
Jana Pawła II	0,00	1,00	1,00
Jaśminowa	0,00	1,00	1,00
Jesionowa	0,00	1,00	1,00
Jodłowa	0,00	1,00	1,00
Kanałowa	0,00	1,00	1,00
Kasztanowa	0,00	1,00	1,00
Klonowa	0,00	1,00	1,00
Kolejowa	0,00	1,00	1,00
Kolonia	0,00	1,00	1,00
Kręta	0,00	1,00	1,00
Krótka	0,00	1,00	1,00
Ks. Antoniego Gustowskiego	0,00	1,00	1,00
Kwiatowa	0,00	1,00	1,00
Leśna	0,00	1,00	1,00
Łąkowa	0,00	1,00	1,00
Magnoliowa	0,00	1,00	1,00
Marcina Milczyńskiego	0,00	1,00	1,00

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Marii Konopnickiej	0,00	1,00	1,00
Mostowa	0,00	1,00	1,00
Młyńska	0,00	1,00	1,00
Niegolewskich	0,20	1,00	1,20
Nowa	0,00	1,00	1,00
Nowotomska	0,00	1,00	1,00
Ogrodowa	0,00	1,00	1,00
Opalińskich	1,00	1,00	2,00
Osiedle Centrum	0,01	0,80	0,81
Parkowa	0,00	1,00	1,00
Plac Józefa Piłsudskiego	0,00	1,00	1,00
Podzamcze	0,00	1,00	1,00
Polna	0,10	1,00	1,10
Poprzeczna	0,03	1,00	1,03
Porażyńska	0,00	1,00	1,00
Powstańca Kozaka	0,31	1,00	1,31
Powstańców Wielkopolskich	0,00	1,00	1,00
Poznańska	0,11	1,00	1,11
Półwiejska	0,00	1,00	1,00
Rolna	0,00	1,00	1,00
Różana	0,00	1,00	1,00
Rynek	0,48	1,00	1,48
Rzeczna	0,00	1,00	1,00
Skośna	0,00	1,00	1,00
Sosnowa	0,00	1,00	1,00
Spacerowa	0,00	1,00	1,00
Spokojna	0,03	1,00	1,03
Stanisława Moniuszki	0,00	1,00	1,00
Stanisława Przybyszewskiego	0,00	1,00	1,00
Stanisława Staszica	0,04	1,00	1,04
Stefana Żeromskiego	0,00	1,00	1,00
Strumykowa	0,33	1,00	1,33
Świerkowa	0,00	1,00	1,00
Szkolna	0,00	1,00	1,00
Słodka	0,00	1,00	1,00
Stonieczna	0,00	1,00	1,00
Tadeusza Kościuszki	0,00	1,00	1,00
Ticza Bara	0,00	1,00	1,00
Wiejska	0,00	1,00	1,00
Wodna	0,00	1,00	1,00
Wspólna	0,00	1,00	1,00
Wyzwolenia	0,08	1,00	1,08

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Władysława Stanisława Reymonta	0,00	1,00	1,00
Zamkowa	0,05	0,00	0,05
Zarzecze	0,00	1,00	1,00
Zbożowa	0,00	1,00	1,00
Zielona	0,00	1,00	1,00
NIEGOLEWO	0,00	1,00	1,00
PORAŻYN	0,00	1,00	1,00
URBANOWO	0,00	1,00	1,00
Razem Gmina	0,04	0,96	1,00

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

7.1.5 OBSZAR TECHNICZNY

Do analizy obszaru technicznego na poziomie ulic w ramach wyznaczonych jednostek analitycznych wykorzystano następujące wskaźniki, zawarte w tabeli poniżej:

Tabela 82. Wskaźniki obszaru technicznego

LP	WSKAŹNIK
1	LICZBA ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W celu wskazania ulic w ramach wybranych jednostek analitycznych, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w obszarze technicznym dokonano syntetycznej oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk. Wyniki analizy przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 83. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - obszar techniczny

ULICE / NR WSKAŹNIKA	1	SUMA
27 Grudnia	0,06	0,06
3 Maja	0,04	0,04
5 Stycznia	0,04	0,04
Adama Mickiewicza	0,00	0,00
Akacyjowa	0,00	0,00
Bolesława Prusa	0,00	0,00
Brzozowa	0,00	0,00
Bukowa	0,00	0,00
Cicha	0,00	0,00
Dębowa	0,00	0,00
Dr Ireneusza Wierzejewskiego	0,00	0,00
Dr Ludwika Adamczyka	0,00	0,00
Dworcowa	0,17	0,17

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Energetyczna	0,00	0,00
Farna	1,00	1,00
Gen. Józefa Karge	0,00	0,00
Gen. Józefa Niemojewskiego	0,00	0,00
Gimnazjalna	0,00	0,00
Henryka Sienkiewicza	0,02	0,02
Henryka Wieniawskiego	0,00	0,00
Jana Henryka Dąbrowskiego	0,00	0,00
Jana Kasprowicza	0,00	0,00
Jana Pawła II	0,08	0,08
Jaśminowa	0,00	0,00
Jesionowa	0,00	0,00
Jodłowa	0,00	0,00
Kanałowa	0,00	0,00
Kasztanowa	0,00	0,00
Klonowa	0,00	0,00
Kolejowa	0,00	0,00
Kolonia	0,00	0,00
Kręta	0,00	0,00
Krótka	0,04	0,04
Ks. Antoniego Gustowskiego	0,00	0,00
Kwiatowa	0,00	0,00
Leśna	0,00	0,00
Łąkowa	0,02	0,02
Magnoliowa	0,00	0,00
Marcina Milczyńskiego	0,00	0,00
Marii Konopnickiej	0,00	0,00
Mostowa	0,00	0,00
Młyńska	0,04	0,04
Niegolewskich	0,00	0,00
Nowa	0,00	0,00
Nowotomska	0,00	0,00
Ogrodowa	0,04	0,04
Opalińskich	0,14	0,14
Osiedle Centrum	0,00	0,00
Parkowa	0,01	0,01
Plac Józefa Piłsudskiego	0,09	0,09
Podzamcze	0,00	0,00
Połna	0,00	0,00
Poprzeczna	0,00	0,00
Porążyńska	0,00	0,00
Powstańca Kozaka	0,14	0,14
Powstańców Wielkopolskich	0,00	0,00

157

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Poznańska	0,03	0,03
Półwiejska	0,01	0,01
Rolna	0,00	0,00
Różana	0,00	0,00
Rynek	0,10	0,10
Rzeczna	0,00	0,00
Skośna	0,00	0,00
Sosnowa	0,00	0,00
Spacerowa	0,00	0,00
Spokojna	0,00	0,00
Stanisława Moniuszki	0,00	0,00
Stanisława Przybyszewskiego	0,00	0,00
Stanisława Staszica	0,00	0,00
Stefana Żeromskiego	0,00	0,00
Strumykowa	0,00	0,00
Świerkowa	0,00	0,00
Szkołna	0,00	0,00
Stodka	0,00	0,00
Słoneczna	0,00	0,00
Tadeusza Kościuszki	0,03	0,03
Ticza Bara	0,00	0,00
Wiejska	0,00	0,00
Wodna	0,00	0,00
Wspólna	0,00	0,00
Wyzwolenia	0,06	0,06
Władysława Stanisława Reymonta	0,00	0,00
Zamkowa	0,02	0,02
Zarzecze	0,00	0,00
Zbożowa	0,00	0,00
Zielona	0,00	0,00
NIEGOLEWO	0,04	0,04
PORAŻYN	0,01	0,01
URBANOWO	0,03	0,03
Razem Gmina	0,02	0,02

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

7.2 WYZNACZONY OBSZAR REWITALIZACJI

W ramach analizy wyznaczonego obszaru zdegradowanego oraz wyznaczenia w ramach tego obszaru rewitalizacji szczególne znaczenie miała analiza poszczególnych obszarów: obszaru społecznego, obszaru gospodarczego, obszaru środowiskowego oraz obszaru przestrzenno-funkcjonalnego.

Powyższa analiza pozwoliła wskazać nasilenie analizowanych negatywnych zjawisk na wyznaczonych jednostkach analitycznych, ulicach oraz ich obszarach. **Wykazane nasilenie negatywnych zjawisk pozwoliło wyznaczyć obszar rewitalizacji w ramach jednostki analitycznej: Urbanowo oraz Niegolewo w całości oraz wskazać ulice w ramach pozostałej jednostki analitycznej: Miasta Opalenica**, które zakwalifikowane zostały do obszaru rewitalizacji. Do obszaru rewitalizacji zakwalifikowano ulice miasta Opalenica oraz jednostki analityczne z obszaru zdegradowanego posiadające wartość wskaźnika PERKAL większe lub równe średniej wartości dla obszaru zdegradowanego - wartość ta wyniosła 2,82. Wyjątkiem jest ulica Półwiejska w mieście Opalenica z wartością wskaźnika 2,71 oraz jednostka analityczna NIEGOLEWO, z wartością wskaźnika 2,62, która mimo mniejszej niż wartość graniczna wartości, została uwzględniona w obszar rewitalizacji, z powodu istotnego interesu społecznego.

Poniżej znajduje się wykaz wszystkich obszarów oraz ulic, które będą stanowiły obszar rewitalizacji gminy Opalenica.

Tabela 84. Ulice oraz jednostki analityczne wybrane do obszaru rewitalizacji

Obszar	SPOŁECZNA	ŚRODOWISKOWA	PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	TECHNICZANA	GOSPODARCZA	PERKAL - RAZEM
27 Grudnia	1,86	0,00	1,00	0,06	0,00	2,92
3 Maja	1,71	0,01	1,16	0,04	0,05	2,97
5 Stycznia	1,60	0,00	1,23	0,04	0,00	2,87
Farna	3,00	1,00	1,00	1,00	1,00	7,00
Gen. Józefa Karge	1,92	0,00	1,00	0,00	0,00	2,92
Henryka Sienkiewicza	1,87	0,01	1,00	0,02	0,02	2,92
Henryka Wieniawskiego	1,87	0,00	1,00	0,00	0,00	2,87
Jana Pawła II	1,95	0,07	1,00	0,08	0,07	3,17
Klonowa	1,89	0,00	1,00	0,00	0,00	2,89
Kręta	1,95	0,00	1,00	0,00	0,00	2,95
Krótką	2,03	0,00	1,00	0,04	0,00	3,07
Łąkowa	2,03	0,00	1,00	0,02	0,00	3,05
Niegolewskich	2,91	0,00	1,20	0,00	0,00	4,11
Nowa	1,87	0,01	1,00	0,00	0,04	2,92
Opalińskich	1,78	0,00	2,00	0,14	0,00	3,92
Parkowa	1,84	1,00	1,00	0,01	0,00	3,85
Polna	1,77	0,00	1,10	0,00	0,00	2,87
Poprzeczna	2,09	0,00	1,03	0,00	0,00	3,12
Powstańca Kozaka	1,81	0,00	1,31	0,14	0,00	3,26
Powstańców Wielkopolskich	1,83	0,03	1,00	0,00	0,04	2,90
Poznańska	1,87	0,00	1,11	0,03	0,04	3,05
Półwiejska	1,70	0,00	1,00	0,01	0,00	2,71
Rynek	1,48	0,04	1,48	0,10	0,09	3,19
Skośna	2,34	0,00	1,00	0,00	0,00	3,34
Spokojna	1,79	0,00	1,03	0,00	0,00	2,82

159

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

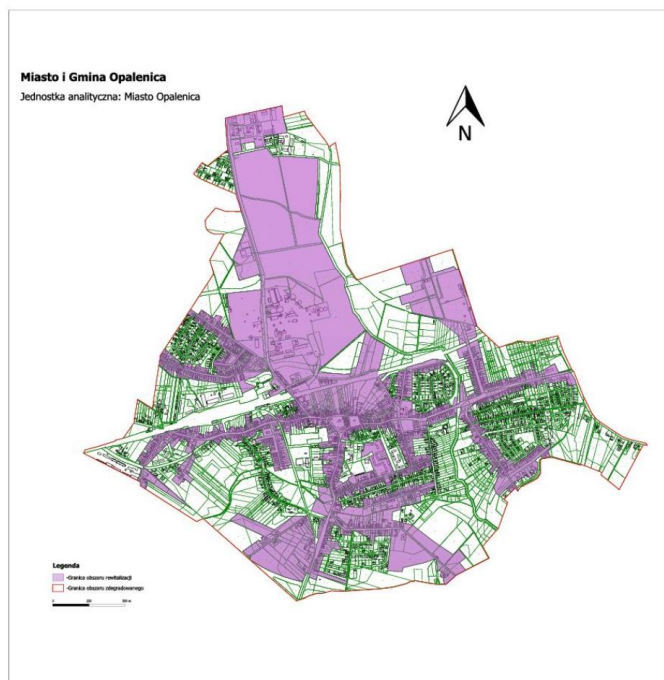
Stefana Żeromskiego	1,88	0,00	1,00	0,00	0,00	2,88
Strumykowa	1,75	0,00	1,33	0,00	0,00	3,08
Szkolna	1,86	0,00	1,00	0,00	0,00	2,86
Ślodka	1,91	0,00	1,00	0,00	0,00	2,91
Tadeusza Kościuszki	1,98	0,00	1,00	0,03	0,00	3,01
Wspólna	2,40	0,00	1,00	0,00	0,00	3,40
Wyzwolenia	1,74	0,06	1,08	0,06	0,04	2,98
NIEGOLEWO	1,57	0,00	1,00	0,04	0,01	2,62
URBANOWO	1,70	0,11	1,00	0,03	0,03	2,87

Źródło: Opracowanie własne INGENIS

W związku z powyższym obszar rewitalizacji obejmuje lokalizacje wskazane w poniższej tabeli. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 4.836 mieszkańców gminy, co stanowi 29,90% mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji nie powinien stanowić więcej niż 20% powierzchni całej gminy. Powierzchnia miasta wynosi 640 ha, Niegolewo 1.095,71 ha, natomiast Urbanowa 1.136,07 ha, łącznie powierzchnia dla tych trzech lokalizacji wynosi 2.871,78 ha, co stanowi ok 19,58% powierzchni całej gminy wynoszącej 14.670 ha. Biorąc pod uwagę, iż nie cały obszar miasta znajduje się w obszarze rewitalizacji, warunek dotyczący powierzchni jest spełniony, podobnie jak warunek dotyczący liczby mieszkańców objętych obszarem rewitalizacji.

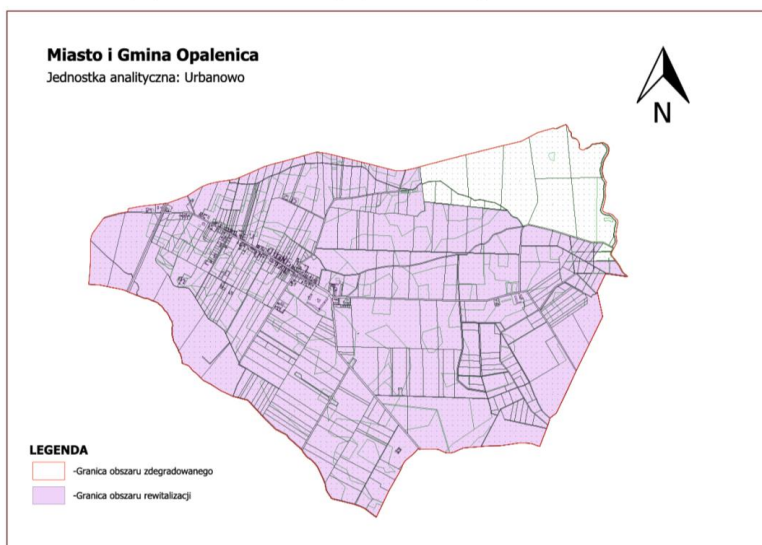
Zdjęcie 6. Ulice i ich obszary wyznaczone do rewitalizacji – jednostka analityczna – miasto Opalenica.

Źródło: Opracowanie własne.

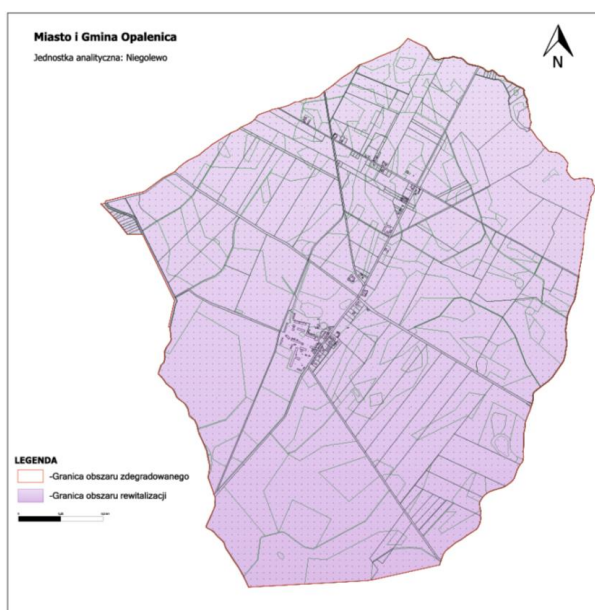
DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Zdjęcie 7. Ulice i ich obszary wyznaczone do rewitalizacji – jednostka analityczna – Urbanowo.

Źródło: Opracowanie własne.

Zdjęcie 8. Ulice i ich obszary wyznaczone do rewitalizacji – jednostka analityczna – Niegolewo.

Źródło: Opracowanie własne.

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

SPIS TABEL

Tabela 1. Lista wskaźników	10
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Opalenicy w latach 2018-2022	16
Tabela 3. Wskaźniki powiązane z przyrostem naturalnym w Opalenicy w okresie 2012-2022	17
Tabela 4. Wskaźniki migracji dla grupy wiekowej 15-39 lat i dla ogółu ludności	18
Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2018-2022	19
Tabela 6. Struktura wieku mieszkańców według zdolności produkcyjnych w latach 2018-2022	20
Tabela 7. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2018-2022 według płci (dane półroczne)	23
Tabela 8. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2018-2021	33
Tabela 9. Średnie procentowe wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2023	34
Tabela 10. Obiekty administrowane przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Opalenicy	37
Tabela 11. Wyniki wyborów samorządowych do Rady Miejskiej w Opalenicy w 2018 r.	39
Tabela 12. Organizacje pozarządowe zarejestrowane w gminie Opalenicy	41
Tabela 13. Środowiskowa pomoc społeczna.	51
Tabela 14. Roczne przyrosty liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim	56
Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 000 mieszkańców w latach 2018-2022 ..	56
Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022	57
Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Opalenicy oraz w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022	59
Tabela 18. Struktura podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim	60
Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w latach 2018-2020	61
Tabela 20. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Opalenicy w latach 2018-2022	62
Tabela 21. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w 2020 roku	63
Tabela 22. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2020 roku.	63
Tabela 23. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gospodarstwach rolnych w 2020 roku	64
Tabela 24. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych w 2020 roku	64
Tabela 25. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w 2020 roku	65
Tabela 26. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ , CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, B(a)P, O ₃	68
Tabela 27. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim dla PM ₁₀ , PM _{2.5} oraz B(a)P w latach 2018-2022	69
Tabela 28. Parametry statystyczne dotyczące stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ na stanowisku pomiarowym przy ul. Szpitalnej w Nowym Tomysku w latach 2018-2022	70
Tabela 29. Tereny zieleni urządzonej w gminie Opalenicy w 2021 roku	76
Tabela 30. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Opalenicy ..	80
Tabela 31. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Opalenica	81
Tabela 32. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Opalenicy	83
Tabela 33. Masa odpadów zawierających azbest [Mg] odebranych i unieszkodliwionych przez Gminę Opalenicę w latach	85
Tabela 34. Eksploatacja Infrastruktury wodociągowej gminy Opalenicy w latach 2018-2022	86
Tabela 35. Eksploatacja Infrastruktury kanalizacyjnej gminy Opalenicy w latach 2018-2022	89

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 36. Dotacje udzielone na dofinansowanie części kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Opalenicy w latach 2018-2022.....	91
Tabela 37. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających i odpływających z oczyszczalni ścieków w Troszcznie w roku 2021	92
Tabela 38. Struktura odpadów [Mg] zebranych w latach 2018-2022.....	95
Tabela 39. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w gminie Opalenicy w latach 2018-połowa 2023.....	98
Tabela 40. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy w podziale na rodzaj zabudowy	101
Tabela 41. Wykaz dróg powiatowych w gminie Opalenicy.....	103
Tabela 42. Wykaz dróg gminnych w gminie Opalenicy.....	104
Tabela 43. Długość dróg rowerowych [km] w Opalenicy i w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022.....	107
Tabela 44. Wskaźniki rozbudowy infrastruktury rowerowej w 2022 roku	107
Tabela 45. Długość i powierzchnia dróg gminnych w gminie Opalenicy	110
Tabela 46. Porównanie wskaźników mieszkaniowych gminy Opalenicy ze wskaźnikami dla powiatu, województwa i całego kraju (dane za rok 2022)	116
Tabela 47. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje techniczne w 2021 roku.....	118
Tabela 48. Infrastruktura wodociągowa gminy Opalenicy i jej eksploatacja w latach 2018-2022.....	120
Tabela 49. Infrastruktura kanalizacyjna gminy Opalenicy w latach 2018-2022.....	120
Tabela 50. Podstawowa Infrastruktura techniczna w budynkach mieszkalnych w latach 2018-2021.....	121
Tabela 51. Infrastruktura gazowa gminy Opalenicy w latach 2018-2021.....	122
Tabela 52. Podział gminy Opalenica na 18 jednostek analitycznych	126
Tabela 53. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej na 100 mieszkańców - stymulanta.....	127
Tabela 54. Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców – destymulanta	127
Tabela 55. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców – stymulanta	128
Tabela 56. Liczba dzieci w wieku 0-3 na 100 mieszkańców – destymulanta	129
Tabela 57. Wskaźniki obszaru społecznego	129
Tabela 58. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar społeczny	130
Tabela 59. Liczba aktywnych firm na 100 mieszkańców – stymulanta	131
Tabela 60. Wskaźniki obszaru gospodarczego	132
Tabela 61. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar gospodarczy	132
Tabela 62. Liczba pomników przyrody na 100 mieszkańców – stymulanta.....	133
Tabela 63. Liczba adresów nie podłączonych do kanalizacji na 100 mieszkańców – stymulanta	134
Tabela 64. Wskaźniki obszaru środowiskowego	134
Tabela 65. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar środowiskowa	135
Tabela 66. Liczba lokali komunalnych na 100 mieszkańców - stymulanta	136
Tabela 67. Liczba budynków komunalnych na 100 mieszkańców - destymulanta.....	137
Tabela 68. Wskaźniki obszaru przestrzenno-funkcjonalnego	137
Tabela 69. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar przestrzenno-funkcjonalny	138
Tabela 70. Liczba zabytków nieruchomych w przeliczeniu na 100 mieszkańców - stymulanta.	139
Tabela 71. Wskaźniki obszaru technicznego	139
Tabela 72. Wskaźnik syntetyczny Perkala - obszar techniczny	140
Tabela 73. Obszary zdegradowane - podsumowanie	141
Tabela 74. Wskaźniki obszaru społecznego	145
Tabela 75. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice- obszar społeczny	146
Tabela 76. Wskaźniki obszaru gospodarczego	148
Tabela 77. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - obszar gospodarczy	148
Tabela 78. Wskaźniki obszaru środowiskowego	151
Tabela 79. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - obszar środowiskowa	151
Tabela 80. Wskaźniki obszaru przestrzenno-funkcjonalnego	153

163

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Tabela 81. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - Obszar przestrzenno-funkcyjny	154
Tabela 82. Wskaźniki obszaru technicznego	156
Tabela 83. Wskaźnik syntetyczny Perkala ze względu na ulice - obszar techniczny	156
Tabela 84. Ulice oraz jednostki analityczne wybrane do obszaru rewitalizacji	159

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Proces opracowania Programu Rewitalizacji w oparciu o UOR	6
Wykres 2. Liczba mieszkańców w latach 2018-2022	14
Wykres 3. Gęstość zaludnienia w gminie Opalenicy w porównaniu do powiatu, województwa i kraju [ludność na 1 km ²]	15
Wykres 4. Przyrost naturalny w latach 2002-2022	15
Wykres 5. Wskaźniki powiązane z przyrostem naturalnym w Opalenicy w okresie 2012-2022	16
Wykres 6. Saldo migracji ogółem, z uwzględnieniem zameldowań i wymeldowań	17
Wykres 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	19
Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego [%] w latach 2004-2022	22
Wykres 9. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2018-2022 według płci (dane półroczne)	23
Wykres 10. Liczba długotrwale bezrobotnych w latach 2018-2020	24
Wykres 11. Liczba młodych (do 25 r.ż. i do 30 r.ż.) oraz dojrzałych (powyżej 50 r.ż.) zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Opalenicy.	24
Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022 wg poziomu wykształcenia	25
Wykres 13. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie nowotomyskim w roku 2022 wg poziomu wykształcenia w podziale na płeć.....	26
Wykres 14. Odsetek osób w wieku kreatywnym – 25-34 lata – w całej populacji [%]	26
Wykres 15. Odsetek osób w wieku kreatywnym – 25-34 lata – w całej populacji [%]	27
Wykres 16. Liczba stwierdzonych przez policję przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców	29
Wykres 17. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2018-2022 – wybrane kategorie (dane powiatowe).....	30
Wykres 18. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję – ogółem w 2022 roku	30
Wykres 19. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gminy Opalenicy w 2021 roku - szkoły podstawowe	35
Wykres 20. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych (do Sejmu) i prezydenckich (II tura)	39
Wykres 21. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022.....	41
Wykres 22. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2018-2022	46
Wykres 23. Liczba osób w wieku 60 lat i więcej w gminie Opalenicy w podziale na płeć.	52
Wykres 24. Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem w latach 2018-2020	55
Wykres 25. Zmiany liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim.....	55
Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 000 mieszkańców w latach 2018-2022. 56	
Wykres 27. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022	57

164

Ingenis Sp. z o.o.
ul. Mariana Langiewicza 4/3
61-502 Poznań
www.ingenis.pl

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Wykres 28. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2018-2022.....	58
Wykres 29. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 000 mieszkańców w gminie Opalenicy oraz w powiecie nowotomyskim w latach 2018-2022.....	58
Wykres 30. Struktura podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w 2022 roku [%].....	59
Wykres 31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto [zł].....	61
Wykres 32. Parametry statystyczne dotyczące stężenia pyłu zawieszonego PM10 na stanowisku pomiarowym przy ul. Szpitalnej w Nowym Tomyszu w latach 2018-2022.....	70
Wykres 33. Stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w pyłe PM10 na stanowisku pomiarowym przy ul. Szpitalnej.....	72
Wykres 34. Udział różnych typów terenów zielonych w ich łącznej powierzchni w gminie Opalenicy w 2021 r.	76
Wykres 35. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem w 2021 r.	77
Wykres 36. Powierzchnia lasów [ar] przypadająca na 1 mieszkańca w 2022 roku.....	78
Wykres 37. Masa wyrobów zawierających azbest [kg] na terenie gminy Opalenicy (dane aktualne na sierpień 2023 r.).....	83
Wykres 38. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2022 roku [m3/rok]	87
Wykres 39. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej [dam3] w gminie Opalenicy w latach 2018-2022.....	87
Wykres 40. Korzystający z instalacji wodociągowej w 2021 roku w % ogółu ludności.....	88
Wykres 41. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w 2021 roku w % ogółu ludności.....	89
Wykres 42. Awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Opalenicy w latach 2018-2022.....	90
Wykres 43. Liczba zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Opalenicy (stan na 31 grudnia).....	90
Wykres 44. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%].....	94
Wykres 45. Wybrane kategorie odpadów zbieranych selektywnie [Mg] w gminie Opalenicy w latach 2018-2022.....	95
Wykres 46. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydane w latach 2018-2022.....	101
Wykres 47. Długość dróg rowerowych [km] w gminie Opalenicy i w powiecie nowotomyskim w latach 2011-2022.....	107
Wykres 48. Długość [km] dróg w poszczególnych klasach w gminie Opalenicy.....	109
Wykres 49. Udział dróg o różnych nawierzchniach w łącznej długości dróg gminnych w gminie Opalenicy.....	110
Wykres 50. Długość [km] dróg o różnych nawierzchniach w granicach i poza granicami miasta w gminie Opalenicy.....	111
Wykres 51. Liczba mieszkań w gminie Opalenicy w latach 2018-2022.....	115
Wykres 52. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m2] w gminie Opalenicy w latach 2003-2022.....	117
Wykres 53. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje techniczne w 2021 roku.....	118
Wykres 54. Długość czynnej sieci gazowej ogółem w 2021 roku [km na 100 km2].....	123

SPIS ILUSTRACJI

Rysunek 1. Szczegółowy podział administracyjny gminy Opalenicy.....	12
Rysunek 2. Przebieg tras nordic walking rozpoczynających się w Porażynie w gminie Opalenicy.....	47

DIAGNOZA – GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY OPALENICA NA LATA 2024-2030

Rysunek 3. Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszzonego PM10 w województwie wielkopolskim w 2022 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2022	71
Rysunek 4. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10	73
Rysunek 5. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na obszarze gminy Opalenicy w 2021 roku [ng/m3]	74
Rysunek 6. Lasy i formy ochrony przyrody w gminie Opalenicy	79
Rysunek 7. Rozkład przestrzenny zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Opalenicy według stopnia pilności ich unieszkodliwienia	84
Rysunek 8. Kierunki rozwoju gminy Opalenicy	97
Rysunek 9. Kierunki rozwoju miasta Opalenicy	98
Rysunek 10. Zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na tle gminy	100

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1. Zasięg sieci światłowodowej w gminie Opalenica.	54
Zdjęcie 2. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna miasto Opalenica.....	142
Zdjęcie 3. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna Porażyn.....	143
Zdjęcie 4. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna Urbanowo.....	143
Zdjęcie 5. Obszar zdegradowany - jednostka analityczna Niegolewo.	144
Zdjęcie 6. Ulice i ich obszary wyznaczone do rewitalizacji – jednostka analityczna – miasto Opalenica.	160
Zdjęcie 7. Ulice i ich obszary wyznaczone do rewitalizacji – jednostka analityczna – Urbanowo.	161
Zdjęcie 8. Ulice i ich obszary wyznaczone do rewitalizacji – jednostka analityczna – Niegolewo.	161